

**BANKACILIK
DÜZENLEME VE DENETLEME
KURUMU**

SAYI: 2013/3

HAZİRAN 2013

TÜRK BANKACILIK SEKTÖRÜ GENEL GÖRÜNÜMÜ

05 Ağustos 2013

BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU

TÜRK BANKACILIK SEKTÖRÜ GENEL GÖRÜNÜMÜ

(Haziran 2013)

İÇİNDEKİLER

1. Yönetici Özeti	5
2. Personel ve Şube Sayısı	8
3. Aktif/Pasif Gelişimi	11
a) Krediler.....	17
b) Takipteki Alacaklar	24
c) Menkul Değerler Portföyü	29
d) Mevduat	34
e) Yurtdışı Bankalara Borçlar.....	42
f) Özkaynaklar ve Sermaye Yeterliliği	46
4. Kârlılık	50

TABLolar

Tablo 1: Sektörün Personel Sayısının Banka Grupları Bazında Dağılımı (Kişi).....	8
Tablo 2: Sektörün Şube Sayısının Banka Grupları Bazında Dağılımı (Adet).....	9
Tablo 3: Seçilmiş Bilanço Kalemleri	12
Tablo 4: Banka Grupları Bazında Toplam Aktiflerin Gelişimi.....	15
Tablo 5: Seçilmiş Rasyolar (%)	16
Tablo 6: Banka Grupları Bazında Kredilerin Gelişimi	20
Tablo 7: Türleri İtibarıyla Krediler	20
Tablo 8: Kredi Türleri ve Banka Grupları İtibarıyla Kredilerin Gelişimi.....	23
Tablo 9: Kredi Türleri İtibarıyla Banka Gruplarının Payları	24
Tablo 10: Menkul Değerlerin Gelişimi	29
Tablo 11: Emanet Kıymetlerin ve Menkul Değerlerin Gelişimi.....	33
Tablo 12:Banka Grupları İtibarıyla Mevduatın Gelişimi.....	35
Tablo 13:Mevduatın Vade Dağılımı (%)	37
Tablo 14: Yeni Gelir Vergisi Stopaj Oranları	38
Tablo 15: Çeyrekler İtibarıyla Kıymetli Maden Depo Hesaplarının Gelişimi.....	39
Tablo 16: Yurt Dışı Şubeler Nezdinde Toplanan Mevduat.....	41
Tablo 17: Mevduatın Dağılımı	41
Tablo 18:Yurtdışı Bankalardan Sağlanan Fonların Gelişimi	42
Tablo 19: Sendikasyon ve Seküritizasyon Kredileri Geri Ödeme Planı	43
Tablo 20: Özkaynak Unsurlarının Gelişimi	47
Tablo 21: SYR Bileşenleri	48
Tablo 22: Banka Grupları Bazında Sermaye Yeterliliği Rasyosu.....	49
Tablo 23: Bankacılık Sektörü Karşılaştırmalı Gelir Tablosu	50
Tablo 24: Banka Grupları İtibarıyla Net Dönem Karı ile Özkaynak ve Aktif Karlılığı	58

GRAFİKLER

Grafik 1: Personel ve Şube Sayısının Gelişimi	8
Grafik 2: Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre Personel ve Şube Sayısı Değişimi.....	8
Grafik 3: Krediler ve Mevduat Yıllık Artış Oranları	13
Grafik 4: Toplam Kredilerin Gelişimi.....	17
Grafik 5: Toplam Kredi Büyümesi.....	18
Grafik 6: Türleri İtibarıyla Kredi Büyümesi	19
Grafik 7: Kredilerin Türleri İtibarıyla Dağılımı	20
Grafik 8: Kur Etkisinden Arındırılmış Yıllık Kredi Değişimleri	21
Grafik 9: Türleri İtibarıyla Bireysel Kredilerin Yıllık Artış Oranları	22
Grafik 10: Taksitli Kredi Kartı Kullanım Alanları.....	22
Grafik 11: Kredilerin Ağırlıklı Ortalama Faiz Oranları (TL).....	23
Grafik 12: Takipteki Alacakların Gelişimi.....	25
Grafik 13: Takipteki Alacak Hareketleri.....	25
Grafik 14: Takibe İntikal/ Canlı Krediler ve Takipten Tahsilat/ Takipteki Alacaklar	26
Grafik 15: Bireysel Kredilerin Yaşlandırma Analizi (Temerrüde Düşme).....	26
Grafik 16: Bireysel Kredilerin Yaşlandırma Analizi (Tahsilat).....	27
Grafik 17: Takibe Dönüşüm Oranının Gelişimi.....	28
Grafik 18: Menkul Değerlerin Yıllık Gelişimleri	30
Grafik 19: Menkul Değerlerin Portföy Dağılımı.....	30
Grafik 20: Kamu Borç Stoku ve MDC Gelişimi.....	30
Grafik 21: Banka Gruplarına Göre Menkul Değerler	31
Grafik 22: Menkul Değerlerin Kullanımına Göre Dağılımı.....	31
Grafik 23: Emanet Kıymetlerin Dağılımı-Yerleşiklere Göre (%).....	33
Grafik 24: Emanet Kıymetlerin Tutarı-Yerleşiklere Göre	33
Grafik 25: Çeyrek Dönemler İtibarıyla Toplam Mevduatın Gelişimi.....	34
Grafik 26:Çeyrek Dönemler İtibarıyla TP ve YP Mevduatın Gelişimi	35
Grafik 27:Mevduatın/Katılım Fonlarının Türleri İtibarıyla Dağılımı	36
Grafik 28:Tasarruf Mevduatı ile Ticari ve Diğer Mevduatın Gelişimi.....	36
Grafik 29: Ons Altın Fiyatı ve Altın Depo Hesaplarının Gelişimi	40
Grafik 30: Banka Grupları Bazında Mevduatın Krediye Dönüşüm Oranı.....	40
Grafik 31:Yurtdışı Bankalardan Temin Edilen Fonlar.....	44
Grafik 32: Yurtdışı Bankalardan Temin Edilen Fonların Ülkelere Göre Dağılımı.....	44
Grafik 33: Toplam Aktifler ve Özkaynakların Değişimi (Çeyrek Dönemler İtibarıyla)	46
Grafik 34: Toplam Aktifler ve Özkaynakların Değişimi (Aralık 2002 Baz dönem)	46
Grafik 35: Sermaye Yeterliliği Rasyosu	48
Grafik 36: Kârlılık Göstergeleri	52
Grafik 37: Temel Karlılık Verileri (Çeyrek Dönemler İtibarıyla)	53
Grafik 38: Çeyrek dönemler İtibarıyla Net Faiz ve Provizyon Sonrası Net faiz Gelirleri.....	54
Grafik 39: Aktif Kalitesine İlişkin Karlılık Verileri (Çeyrek Dönemler İtibarıyla).....	55
Grafik 40: Ücret, Komisyon ve Bankacılık Hizmet Gelirleri ile İşletme Giderleri (Çeyrek Dönemler İtibarıyla).....	55
Grafik 41: Faiz Dışı Giderler ile Sermaye Piyasası İşlem K/Z ve Kambiyo K/Z.....	57

1. Yönetici Özeti

Haziran 2013¹ itibarıyla **Türk Bankacılık Sektörü** 49 banka, 11.445 adet şube ve 208.409 kişi ile faaliyet göstermektedir. Sektörde yıllık bazda şubeleşme hızı, genel olarak personel artış hızının üzerinde seyretmektedir. Yıllık şubeleşme hızı %6,8, istihdam artışı ise %5,3 düzeyindedir.

Bankacılık sektörünün **aktif toplamı** 2013 yılının ilk yarısında %11,5 artarak 1.528 milyar TL seviyesine ulaşmıştır. 2012 yılı ortasından itibaren ekonomideki olumlu gelişmelere paralel Merkez Bankası'nın piyasalardaki likiditeyi artırıcı ve fonlama maliyetlerini düşürücü yaklaşımının yanı sıra Türkiye'ye yönelik risk algılarının iyileşmesi, sermaye girişlerinin hızlanması ve ekonomik büyüme potansiyelinin güçlenmesi sonucunda yılın son çeyreğinde ivme kazanan kredi büyümesi 2013 yılında da kredi notu artışı ve makro ekonomik konjonktürdeki olumlu havanın etkisi ile devam etmiştir. Mayıs ayı sonundan itibaren ise başta küresel belirsizliklerin yarattığı sermaye akımlarındaki oynaklığa bağlı olarak Türk Lirası'nda değer kaybı ve finansal piyasalarda dalgalanmalar yaşanmıştır. Bununla birlikte bu gelişmelerin sektörün aktif yapısında olumsuz bir etki yaratmadığı, başta kredi ve zorunlu karşılık hesaplarındaki artışın etkisiyle yılın ilk çeyreğinde %4,2 büyüyen bankacılık sektörünün büyüme hızının ikinci çeyrekte %7 ile devam ettiği görülmüştür.

Bankacılık sektörünün **toplam kredileri**² 2013 yılının ilk çeyreğinde sergilediği %4,9'luk artışın ardından, ağırlıklı olarak kurumsal/ticari kredilerdeki artışın etkisi ile yılın ikinci çeyreğinde ivmelenerak %10,5 artış göstermiştir. 2012 yılsonuna göre toplam 126,4 milyar TL artan krediler Haziran 2013 itibarıyla 921,2 milyar TL seviyesine ulaşmıştır. Küresel piyasalardaki olumlu konjonktür ve ülke notunun yatırım yapılabilir seviyeye yükseltilmesi sonrasında, 2012 yılının son çeyreğinden itibaren şirketler kesimine kullanılan kredilerde yükseliş trendi başlamıştır. Mayıs 2013'te ikinci bir derecelendirme kuruluşu tarafından da ülke notunun yükseltilmesi ve TCMB'nin faiz indirimleri kredi talebini desteklemiş ve sektördeki kredi artışı ivme kazanmıştır.

Sektörün **takipteki alacakları** 2012 yılsonuna göre 2,7 milyar TL (%11,7) artarak Haziran 2013 itibarıyla 26,1 milyar TL seviyesine yükselmiştir. 2012 yılında genelde tüm kredi

¹ Bu çalışmada yer alan veriler, 1 Ağustos 2013 tarihi itibarıyla bankaların Kurumumuz veri tabanına göndermiş oldukları kesinleşmemiş geçici bilgilerden derlenmiştir.

² Krediler tutarında ve buna bağlı olarak hesaplanan oranlarda finansal kiralama alacakları dikkate alınmamıştır.

türlerinde gözlenen takipteki alacak artışı 2013 yılının ikinci çeyreğinde de kredi kartları dışında devam etmiştir.

Son çeyrekte görülen aktiften silmelere bağlı olarak sektörün **takibe dönüşüm oranı** (TDO) 0,2 puan azalarak 2013 yılı 2. çeyreğinde %2,8 olmuştur. 2002 yılından itibaren aktiften silinen 16,6 milyar TL tutarındaki sorunlu alacağın da hesaplama dahil edilmesi durumunda TDO %4,4'e yükselmektedir.

Sektörün **menkul değerleri** Haziran 2013 itibarıyla 274,2 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. İncelenen dönemde menkul değerlerin toplam aktifler içindeki payı azalmaya devam etmiş, Aralık 2011'de %23,4 olan menkul değerlerin toplam aktiflere oranı 2012 yılsonunda ilk defa %20'nin altına gerileyerek %19,7'ye, 2013 itibarıyla %17,9'a gerilemiştir. Mayıs 2013 ortalarından sonra yurtiçi ve yurtdışı kaynaklı gelişmelere bağlı olarak piyasa faizlerindeki artışlar yeni ihraç edilecek menkul değerlere de yansıtacağından, önümüzdeki süreçte menkul değerler portföyünde yükselme görülme olasılığı artmıştır.

Türk bankacılık sektörünün yabancı kaynakları içinde Haziran 2013 itibarıyla %62,4 ile en fazla paya sahip olan **mevduat** 837,7 milyar TL düzeyine ulaşmıştır. Ülkemizde döviz kurlarının yükseldiği dönemlerde döviz tevdiat hesaplarında çözülme ve Türk Lirası mevduata dönüş olmakta, bu eğilim 2013 yılının ikinci çeyreğinde tasarruf mevduatında yine gözlenmektedir. İncelenen dönemde TP tasarruf mevduatı 15,6 milyar TL artarken, YP tasarruf mevduatı 4,4 milyar USD azalmıştır.

Gelişmiş ülke merkez bankalarının genişletici yöndeki para politikaları, iyileşen finansal piyasa koşulları ve ülkemizde yaşanan olumlu makroekonomik gelişmelerin etkisi ile son yıllarda artış eğiliminde olan küresel piyasalardan sağlanan fonlar, 2013 yılının ilk yarısında da yüksek artış seyrini sürdürmüştür. Sektörün **yurtdışı bankalardan temin ettiği borçların toplamı**, yılsonuna göre %14,8 oranında (16,6 milyar USD) artış göstererek Haziran 2013 itibarıyla 128,3 milyar USD'ye yükselmiştir.

Sektörün **özkaynakları** Haziran 2013 dönemi itibarıyla 185 milyar TL düzeyinde olup, yılın ilk yarısında %1,6 (3 milyar TL) oranında artmıştır. Anılan dönemde özkaynaklardaki artışın temel nedeni dağıtılmayarak banka bünyesinde bırakılan kârın eklendiği yedek akçelerdir. Söz konusu dönemde menkul değer değerlendirme fonlarındaki 10,6 milyar TL azalış karşılık, sektörün kar dağıtımının sınırlandırılması ve karların bünyede bırakılmasının teşvik edilmesi yönünde Kurumumuzca sürdürülen politikalar çerçevesinde 2013'ün ilk yarısında yedek akçelerin 19,2 milyar TL ve ödenmiş sermayenin 3,2 milyar TL artması sektörün

özkaynaklarının artmasını sağlamıştır. Faiz oranlarındaki değişikliklere bağlı olarak son çeyrekte özkaynaklarda görülen azalışın, sektörün sermaye yapısı ve sermaye yeterliliği üzerinde önemli ölçüde olumsuz bir etki yaratmadığı değerlendirilmektedir.

Haziran 2013 itibarıyla bankacılık sektörünün yasal sınır ve hedef rasyonun üzerinde seyreden SYR'si, sektörün riskleri yönetebilecek güce sahip olan özkaynak yapısını koruduğunu göstermektedir.

Bankacılık sektörü **dönem net kârı** önceki yılın aynı dönemine kıyasla 2.285 milyon TL (%19,7) artarak Haziran 2013'te 13.859 milyon TL'ye yükselmiştir. Bankacılık sektörü dönem net kârının artmasında, net faiz gelirlerindeki artışın yanı sıra, diğer faiz dışı gelir gider dengesindeki gelişme etkili olmuştur. 2012 yılının üçüncü çeyreğinden itibaren TCMB'nin faiz koridorunun alt ve üst bandında yaptığı aşağı doğru uyarlamalar nedeniyle faiz oranlarında ve buna bağlı olarak getiri ve maliyetlerde belirli bir gerileme gerçekleşmiştir. Bu dönemde mevduat maliyetindeki hızlı geri çekiliş ve genel olarak mevduat dışı kaynakların görece düşük maliyetleri nedeniyle bankaların faiz giderlerinde, faiz gelirlerinden daha yüksek düzeyde bir gerileme oluşmuştur.

Bankacılık sektörünün 2013 yılının ilk yarısında aktif kalitesi, özkaynak yeterliliği, fonlama yapısı ve kârlılık kapasitesi itibarıyla güçlü ve sağlıklı konumunu muhafaza ettiği görülmektedir. FED'in parasal genişleme politikasına kademeli olarak son vereceğine dair oluşan tedirginliğin yarattığı piyasa volatilitésinin sektörün temel göstergeleri üzerinde olumsuz bir etkisinin olmadığı müşahade edilmiştir.

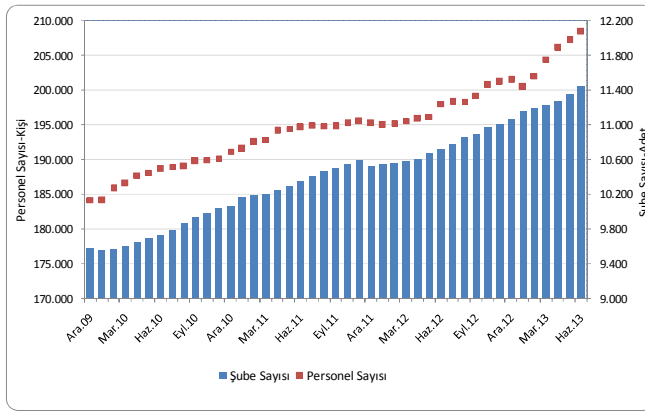
2. Personel ve Şube Sayısı

Haziran 2013 itibarıyla Türk Bankacılık Sektörü 49 banka, 11.445 adet şube ve 208.409 kişi ile faaliyet göstermektedir. 2013 yılının ilk yarısında şube sayısı 384 adet, personel sayısı 6.956 kişi artmıştır.

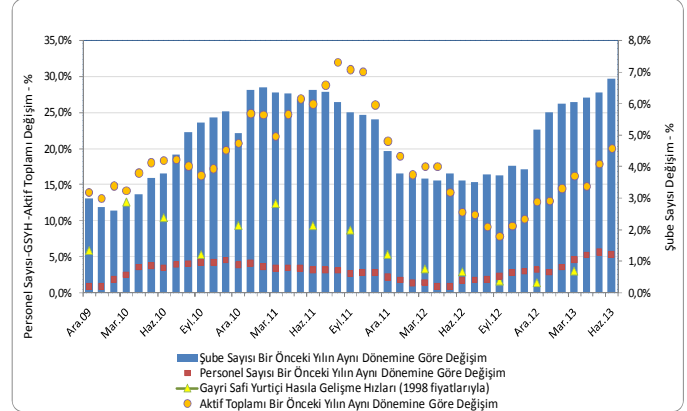
Sektörün şube ve personel sayısı 2012 yılının ikinci yarısında GSYH büyüme hızındaki gerilemeye karşılık artma eğilimini sürdürmüş, 2013 yılında da artış trendi devam etmiştir. Sektörde yıllık bazda şubeleşme hızı, genel olarak personel artış hızının üzerinde seyretmektedir. Nitekim Haziran 2013 döneminde yıllık şubeleşme hızı %6,8 oranında, istihdam artışı ise %5,3 oranında gerçekleşmiştir. Öte yandan, şube başına düşen personel sayısı bir yıllık dönemde değişiklik göstermeyerek, 18 kişi olmuştur.

Sektörün aktifi, şubeleşme ve istihdam artış hızına paralel bir şekilde büyümektedir. Son bir yıllık dönemde şube başına aktif tutarı 14.640 bin TL artarak 133.481 bin TL'ye, personel başına aktif tutarı 896 bin TL artarak 7.330 bin TL'ye yükselmiştir.

Grafik 1: Personel ve Şube Sayısının Gelişimi

Grafik 2: Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre Personel ve Şube Sayısı Değişimi

GSYH verileri için kaynak: TÜİK

Haziran 2013 döneminde sektörde en fazla şube ve personele sahip banka grupları özel bankalar, kamu bankaları ve yabancı bankalar olarak sıralanmaktadır.

Tablo 1: Sektörün Personel Sayısının Banka Grupları Bazında Dağılımı (Kişi)

Banka Grupları	Haziran 2012	Aralık 2012	Mart 2013	Haziran 2013	Değişim (Kişi)		
					Haziran 2012 Haziran 2013	Aralık 2012 Haziran 2013	Mart 2013 Haziran 2013
Kamu Bankaları	51.166	51.587	51.573	52.770	1.604	1.183	1.197
Özel Bankalar	89.954	89.968	92.065	92.996	3.042	3.028	931
Yabancı Bankalar	37.164	39.384	39.883	41.088	3.924	1.704	1.205
Katılım Bankaları	14.620	15.356	15.689	16.196	1.576	840	507
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	4.799	4.900	4.965	5.099	300	199	134
TMSF Bankaları	273	258	259	260	-13	2	1
BANKACILIK SEKTÖRÜ	197.976	201.453	204.434	208.409	10.433	6.956	3.975

Haziran 2013'te sektörde çalışan personelin %44,6'sı (92.996 kişi) özel bankalarda, %25,3'ü (52.770 kişi) kamu bankalarında ve %19,7'si (41.088 kişi) yabancı bankalarda istihdam edilmektedir. Bir yıllık dönemde TMSF bankaları hariç tüm banka grupları personel sayısını artırmış, en fazla personel artışı 3.924 kişi ile yabancı bankalar ve 3.042 kişi ile özel bankalar grubunda olmuştur. Yabancı bankalar grubunda gözlenen personel artışının %43,4'ü ve özel bankalar grubunda gözlenen artışın tamamına yakını 2013 yılının altı aylık döneminde gerçekleşmiştir. 2013 yılının ikinci çeyreğinde personel sayısını en fazla artıran banka grupları yabancı bankalar (1.205 kişi), kamu bankaları (1.197 kişi) ve özel bankalar (931 kişi) olmuştur.

Haziran 2013 döneminde TMSF grubu hariç tutulduğunda, banka başına en fazla personeli olan banka grubu kamu bankaları (17.590 kişi), şube başına en fazla personeli olan banka grubu kalkınma ve yatırım bankaları (124 kişi) ve yabancı bankalardır (20 kişi).

Bankacılık sektöründe çalışan personelin 750'si (%0,4'ü) yurtdışında istihdam edilmektedir. Sektörde çalışanların %76,9'u yüksek öğrenim ve lisans, %6,1'i ise lisans üstü eğitim almıştır.

Tablo 2: Sektörün Şube Sayısının Banka Grupları Bazında Dağılımı (Adet)

Banka Grupları	Haziran 2012	Aralık 2012	Mart 2013	Haziran 2013	Değişim (Adet)		
					Haziran 2012 Haziran 2013	Aralık 2012 Haziran 2013	Mart 2013 Haziran 2013
Kamu Bankaları	2.988	3.079	3.118	3.180	192	101	62
Özel Bankalar	5.002	5.071	5.177	5.234	232	163	57
Yabancı Bankalar	1.944	2.039	2.043	2.099	155	60	56
Katılım Bankaları	741	829	836	889	148	60	53
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	41	41	41	41	0	0	0
TMSF Bankaları	2	2	2	2	0	0	0
BANKACILIK SEKTÖRÜ	10.718	11.061	11.217	11.445	727	384	228

Haziran 2013 döneminde en fazla şube ile faaliyet gösteren bankalar %45,7 pay ile özel bankalar (5.234 adet), %27,8 pay ile kamu bankaları (3.180 adet) ve %18,3 pay ile yabancı bankalar (2.099 adet) olarak sıralanmaktadır.

Haziran 2013 itibarıyla sektörde yurtiçi şubelerin bölgesel dağılımına bakıldığında, en fazla şubeleşme sırasıyla Marmara Bölgesi (%41,8), İç Anadolu Bölgesi (%17,3) ve Ege Bölgesi'ndedir (%14). Bir yıllık dönemde 727 adet şube artışı gerçekleşmiş olup, söz konusu artışın 228 adeti 2013 yılının ikinci çeyreğinde olmuştur. Yılın ikinci çeyreğinde gözlenen 228 şube artışının 1 adeti yurtdışı³, kalanı yurtiçi şube sayısındaki değişimden kaynaklanmaktadır. Bu dönemde yurtiçinde 267 şube açılmış, 40 şube ise kapatılmıştır. Yeni şubelerin %40,7'si Marmara Bölgesi'nde, %18,6'sı İç Anadolu Bölgesi'nde, %16,3'ü Ege Bölgesi'nde açılmıştır. Kapanan şubelerin ise %55'i Marmara Bölgesi'nde, %22,5'i Ege

³ Nisan 2013'te KKTC'de bir adet şube açılmıştır.

Bölgesi'ndedir. Açılan şubelerin %32,3'ü, kapanan şubelerin ise %85'i yabancı bankalar grubuna aittir.

Haziran 2013'te sektörde banka başına düşen şube sayısı 234'tür. Yalnızca mevduat (TMSF bankaları hariç) ile katılım bankaları göz önüne alındığında bu sayı 335'e yükselmektedir. Banka başına en fazla şube kamu bankaları (1.060 adet) ve özel bankalardadır (476 adet).

Haziran 2013 itibarıyla sektörde 36.555 adet ATM, 2,79 milyon adet POS ve 73.179 adet sanal POS ile hizmet verilmektedir. Bir yıllık dönemde ATM sayısında %11,3 oranında, POS sayısında %11 oranında ve sanal POS sayısında %21,4 oranında artış olmuştur. Bankacılık hizmetlerine olan erişim yaygınlaşmaya devam etmektedir.

Off-shore şubeler dahil 83 adet yurtdışı şube ve 10 adet temsilcilikle⁴ toplamda 17 ülkede faaliyet gösteren sektörün, iştirakler de dahil edildiğinde faaliyet gösterdiği yabancı ülke sayısı 33'e yükselmektedir.

⁴ Nisan 2013'te Kazakistan'da bir adet temsilcilik tasfiye edilmiştir.

3. Aktif/Pasif Gelişimi

Bankacılık sektörünün aktif toplamı 2013 yılının ilk yarısında **%11,5** artarak **1.528 milyar TL** seviyesine ulaşmıştır. TP cinsinden varlıklar %10, YP varlıklar USD bazında %5,9 büyümüştür. Haziran 2013 itibarıyla **yıllık büyüme %19,9** olarak gerçekleşmiştir.

2012 yılı ortasından itibaren ekonomideki olumlu gelişmelere paralel Merkez Bankası'nın piyasalardaki likiditeyi artırıcı ve fonlama maliyetlerini düşürücü yaklaşımının yanı sıra Türkiye'ye yönelik risk algılarının iyileşmesi, sermaye girişlerinin hızlanması ve ekonomik büyüme potansiyelinin güçlenmesi sonucunda yılın son çeyreğinde ivme kazanan kredi büyümesi 2013 yılında da kredi notu artışı ve makro ekonomik konjonktürdeki olumlu havanın etkisi ile devam etmiştir. 2013 yılının beş aylık döneminde Merkez Bankası tarafından kısa vadeli faiz oranlarında indirimle gidilirken zorunlu karşılıklar ve Rezerv Opsiyonu Mekanizması (ROM) yoluyla kontrollü bir likidite yönetimi uygulanmıştır.

Mayıs ayı sonundan itibaren ise başta küresel belirsizliklerin yarattığı sermaye akımlarındaki oynaklığa bağlı olarak Türk Lirası'nda değer kaybı ve finansal piyasalarda dalgalanmalar yaşanmıştır. Finansal istikrar konusunun ön plana çıktığı bu dönemde Merkez Bankası tarafından sıkılaştırıcı bir likidite politikası izlenmeye başlanmış, izleyen süreçte faiz koridorunun üst sınırı yükseltilmiştir. Nitekim risk iştahının azaldığı ve yurtdışı piyasalarda faiz yükselişinin belirleyici olduğu 2013 yılı ikinci çeyreği sonlarında izlenen sıkı para politikasının da etkisiyle piyasa faiz oranları artış göstermiş, buna bağlı olarak başta kredi faizleri olmak üzere mevduat ve fonlama maliyetleri yükselmiştir. Diğer taraftan son dönem gelişmelerin sektörün aktif yapısında olumsuz bir etki yaratmadığı, başta kredi ve zorunlu karşılık hesaplarındaki artışın etkisiyle yılın ilk çeyreğinde %4,2 olan bankacılık sektörünün büyüme hızının ikinci çeyrekte %7 ile devam ettiği görülmektedir.

Tablo 3: Seçilmiş Bilanço Kalemleri

Milyon TL	Haziran 2013	Değişim (Yıllık)		Değişim (Yılsonu)		Milyon TL	Haziran 2013	Değişim (Yıllık)		Değişim (Yılsonu)	
		Tutar	%	Tutar	%			Tutar	%	Tutar	%
LİKİT AKTİFLER (1)	230.995	62.696	37,3	27.319	13,4	MEVDUAT	837.657	118.866	16,5	65.440	8,5
- TCMB	36.304	4.907	15,6	7.568	26,3	REPO	116.562	25.813	28,4	36.678	45,9
- Zorunlu Karşılıklar	116.555	52.281	81,3	17.019	17,1	YURTDIŞI BORÇLAR (Milyon TL) (2)	246.285	56.496	29,8	48.352	24,4
KREDİLER	921.178	183.982	25,0	126.422	15,9	- YURTDIŞI BORÇLAR (Milyon USD)(2)	128.287	22.568	21,3	16.574	14,8
TAKİPTEKİ ALACAKLAR (Brüt)	26.140	6.012	29,9	2.732	11,7	İHRAÇ EDİLEN MENKUL KIYMETLER (Net)	48.878	19.348	65,5	11.023	29,1
MENKUL DEĞERLER	274.203	-10.056	-3,5	4.209	1,6	ÖZKAYNAKLAR	184.932	25.591	16,1	2.992	1,6
						- Dönem Net Karı/Zararı	13.859	2.285	19,7	-	-
TOPLAM AKTİFLER	1.527.690	253.951	19,9	157.000	11,5	TOPLAM PASİFLER	1.527.690	253.951	19,9	157.000	11,5
GAYRİNAKİ KREDİLER	278.742	48.458	21,0	37.726	15,7						
DİĞER TAAHHÜTLER	742.467	-121.031	-14,0	-356.761	-32,5						
TÜREV ÜRÜNLER (3)	482.894	142.443	41,8	169.729	54,2						

(1) Nakit Değerler, Merkez Bankasından, Para Piyasalarından, Bankalardan ve Ters Repo İşlemlerinden Alacaklar ile Zorunlu Karşılıklar toplamından oluşmaktadır.

(2) Yurtdışı bankalar ve yurtdışı merkez şubelerden sağlanan repo, mevduat, kredi, sendikasyon ve sekürütizasyon kredileri ile sermaye benzeri kredileri içermektedir.

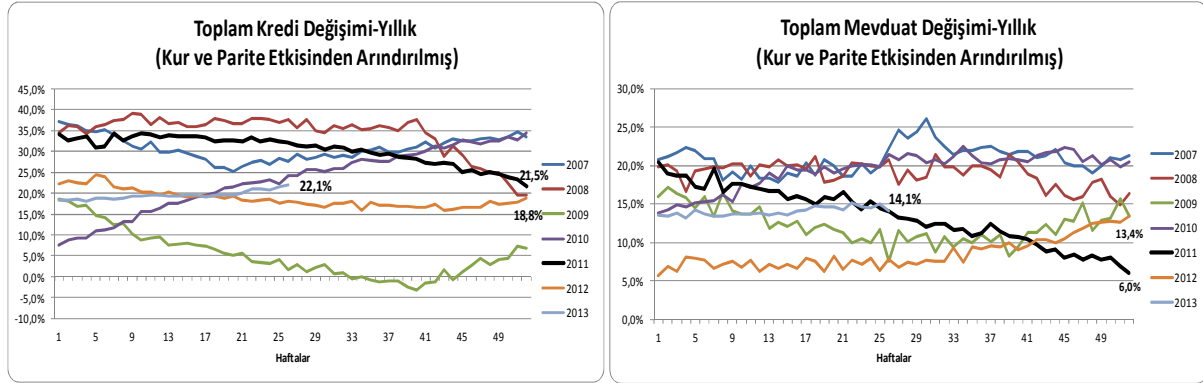
Yurtdışından yapılan repo işlemleri (24 milyar USD) aynı zamanda bilançodaki toplam repo satırında da dahildir.

(3) Türev ürünler tek bacaklı olarak alınmıştır.

Bankacılık sektörü, 2013 yılının ilk yarısında temel olarak krediler ve zorunlu karşılıklardan kaynaklanan aktif büyümesini büyük ölçüde mevduat, repo ve yurt dışı kaynaklarla fonlamıştır. Bankaların 2013 yılında özellikle bankalara borçlar ve repo işlemlerinden sağlanan fonların yanı sıra menkul kıymet ihraçlarını önemli ölçüde artırdıkları görülmektedir.

Yılın ilk yarısında likit aktifler, zorunlu karşılıklar ve Merkez Bankasından alacaklar hesaplarındaki artışa bağlı olarak %13,4 oranında (27,3 milyar TL) artmıştır. Söz konusu gelişme 2012 yılı ortasından itibaren Merkez Bankası'nın likidite yönetiminde para politikasını daha destekleyici bir konuma getirmesi ve ROM çerçevesinde döviz ve altın cinsinden tutulan zorunlu karşılıkların yükseltilmesinden kaynaklanmıştır.

Krediler yılsonuna kıyasla yılın ilk yarısında %15,9 oranında (126,4 milyar TL) artmıştır. Söz konusu artış özellikle yılın ikinci çeyreğindeki kredi büyümesinden etkilenmiştir. Nitekim 2013 yılı ilk çeyrekte %4,9 oranında artan kredi toplamı ikinci çeyrekte %10,5 büyümüştür. İzleyen grafiklerde sektörün kur ve parite etkisinden arındırılmış yıllık kredi ve mevduat artışlarının gelişimi yıllar itibarıyla karşılaştırmalı olarak verilmektedir. Buna göre 2013 yılı ilk yarısında krediler yıllık olarak %22,1, mevduat ise %14,1 oranında artış göstermiştir. Kredilerin yıllık artış hızı özellikle 2011 yılının Haziran ayından itibaren azalma eğilimine girmiş, 2012 yılında da azalış trendini sürdürmüş ancak, yılın sonlarına doğru artış göstermiştir. 2012 sonlarından itibaren faiz oranlarındaki gerilemenin etkisiyle kredi artışı 2013 yılında da devam etmiş, ikinci çeyrekte özellikle kurumsal krediler kaynaklı hız kazanmıştır. Mevduattaki yıllık artış hızı ise 2012 yılında son beş yılın en düşük seviyelerinde oluşmuş, 2013 yılı ilk yarısında %14,1'lik yıllık artış oranıyla bir miktar gelişme kaydetmiştir.

Grafik 3: Krediler ve Mevduat Yıllık Artış Oranları

Brüt takipteki alacaklar bakiyesi 2013 yılında yılsonuna göre %11,7 oranında (2,7 milyar TL) artmıştır. Söz konusu artış özellikle yılın ilk çeyreğindeki takibe intikallerden kaynaklanmıştır. 2013 yılının ilk yarısında takipteki alacaklar hesabına 9,6 milyar TL yeni intikal olurken, takipteki alacaklardan 4,8 milyar TL tahsilât yapılmış, 1,5 milyar TL tutarında aktiften silinme gerçekleşmiştir. Bu dönemde kredilerin takibe dönüşüm oranı Aralık 2012'deki %2,9'dan %2,8'e gerilemiştir.

Haziran 2013 itibarıyla, toplam pasifin %54,8'ini mevduat, %16,1'ini yurtdışı bankalara borçlar, %12,1'ini özkaynaklar, %7,6'sını ise repo yoluyla sağlanan fonlar oluşturmaktadır. 2013 yılında kredi büyümesini fonlamada sınırlı kalan mevduatın toplam pasifler içindeki payında 1,5 puanlık azalış gözlenmiştir. Söz konusu azalmada bankaların yurtdışı piyasalara yönelmesi, repo fonlamasını artırması ve menkul kıymet ihraçları gibi kaynaklara başvurusu önemli rol oynamıştır.

2011 yılından itibaren altın fiyatlarındaki artış eğiliminin ve kademeli olarak TL zorunlu karşılık yükümlülüğü için altın cinsinden karşılık bulundurma imkânı getirilmesinin etkisiyle bankaların altın cinsi mevduat toplamaya yönelik finansman arayışları gündeme gelmiştir. Tamamına yakını altından oluşan kıymetli maden depo hesapları 2013'ün ikinci çeyreğinde azalma göstermekle birlikte bu durum fiyatlardaki düşüşten kaynaklanmıştır. Bu dönemde fiziki olarak altın depo hesapları 47,2 ton (%21) artarak 277 tona yükselmiştir. Sektördeki toplam mevduatın %2,4'ü kıymetli maden depo hesaplarından oluşmaktadır.

Diğer taraftan, 2013 yılı başında yapılan düzenleme değişiklikleri ile mevduatın vergi oranlarında vade yapısına göre farklılaştırma getiren teşviklerin sektörün mevduat yapısını kısa vadeden uzun vadeye geçiş sağlayarak olumlu yönde etkilediği görülmektedir.

2012 yılsonu ile karşılaştırıldığında Haziran 2013'te, yurtdışı borçlar USD bazında %14,8 (16,6 milyar USD) artarak 128,3 milyar USD seviyesine ulaşmıştır. Aynı dönemde,

tamamı yabancı para olan sermaye benzeri borçlar USD bazında %13,2 (953 milyon USD) artarak 8,2 milyar USD'ye yükselmiştir. 2013 yılında kredi notu artışları ile desteklenen risk algısındaki olumlu gelişmelerin Türk bankacılık sektörüne yönelik yabancı ilgisini arttırdığı, piyasalardaki son dönem dalgalanmalara rağmen Türk bankalarının yurtdışı borçlanma kapasitesinin güçlendiği görülmektedir.

Repo işlemlerinden sağlanan fonlar ise yılın ilk yarısında %45,9 oranında (36,7 milyar TL) artış sergilemiştir. Repo işlemlerinden sağlanan fonlar, büyük ölçüde Merkez Bankasından alacaklar ve zorunlu karşılık hesapları ile TCMB'nin para politikası kararlarına bağlı olarak hareket etmekte, bankaların fonlama ve likidite yapıları üzerinde etkili olmaktadır. Bu çerçevede, TL yükümlülükler için tutulması gereken zorunlu karşılıkların 2012 yılı içinde artan oranlarda döviz ve altın cinsinden tutulabilmesine izin veren uygulamalara bağlı olarak, bankaların YP cinsinden bloke hesaplarda tuttuğu zorunlu karşılık artarken, TL yükümlülükler için TCMB serbest hesaplarında tuttuğu TL tutarı gerilemiş ve bankalara likidite yönetiminde daha fazla hareket alanı sağlanarak TL fon temininde TCMB ile yapılan repo işlemlerine bağımlılıkları azalmıştır. Diğer taraftan, 2013 yılındaki repo işlemlerinden sağlanan fonlar kalemindeki artış yılın ikinci çeyreğindeki TCMB ile yapılan işlemlerden kaynaklanmaktadır. 2013 yılı ilk çeyreğinde bankaların TCMB dışı fon kaynaklarını tercih ettikleri, yılın ikinci çeyreğinde ise piyasalardaki dalgalanmanın ardından TCMB'nin kontrollü likidite yönetimi çerçevesinde bankaların haftalık ve gecelik vadelerde TCMB repo kaynağına yöneldiği görülmektedir.

Menkul kıymet ihraçlarındaki artış devam etmektedir. Haziran 2012'de yabancı kaynaklar toplamında %2,6 paya sahip olan ihraç edilen menkul kıymetlerin payı Haziran 2013'te %3,6'ya yükselmiş, bu yolla sağlanan borçlanma miktarı son bir yılda 19,3 milyar TL (%65,5) artarak önemli bir yabancı kaynak haline gelmiştir. 2013 yılında ise menkul kıymet ihracı yoluyla 11 milyar TL ilave kaynak sağlanmıştır. İhraç edilen menkul kıymetlerin %89,2'si on üç mevduat bankasının yurt içi ve uluslararası piyasalarda ihraç ettiği bono ve tahvillerden, kalanı ise kalkınma ve yatırım bankalarının ihraçlarından oluşmaktadır. Haziran 2013 itibarıyla sektörün YP cinsi menkul kıymet ihraçları 12,9 milyar USD'ye ulaşmıştır. Öte yandan, TL cinsi menkul kıymetlerin %9,2'si, YP menkul kıymetlerin ise tamamına yakını yurtdışı piyasalara ihraç edilmiştir. TL cinsi ihraçlardan halka arz yoluyla satışı yapılan 19,4 milyar TL'lik nominal tutarın %53,6'si bireysel, %46,4'ü kurumsal yatırımcılarca satın alınmıştır.

Haziran 2013'te yılsonuna göre, menkul değerler değerleme farklarındaki azalışa rağmen dönem karı ve dağıtılmayan kârlara bağlı olarak %1,6 oranında (3 milyar TL) artan özkaynakların toplam pasifler içerisindeki payı 1,2 puan azalarak %12,1 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Türev işlemler 2013 yılında 169,7 milyar TL (nominal %54,2 USD bazında %42,4) artarak 482,9 milyar TL seviyesine ulaşmıştır. Aktif/pasif vade uyumsuzluğunun giderilmesi, TL/döviz likiditesi sağlanması, yabancı para pozisyonunun dengelenmesi, faiz ve kur beklentileri çerçevesinde koruma veya kazanç sağlanması gibi amaçlarla yapılan ve toplam türev işlemlerin %65,3'ünü oluşturan swap işlemlerini %21,9'luk pay ile opsiyon işlemleri, %11,2'lik pay ile forward işlemleri izlemektedir. Türev işlemlerde, 2013 yılındaki toplam 169,7 milyar TL'lik artışın 101,2 milyar TL'si swap, 43,9 milyar TL'si opsiyon, 19,5 milyar TL'si forward ve 5,5 milyar TL'si futures işlemlerinden kaynaklanırken, bu dönemde swap işlemlerin toplam içindeki payı azalmış, diğer işlemlerin payları artmıştır.

Gayrinakdi krediler, 2013 yılında nakdi kredilerdeki büyümenin biraz altında bir oranda %15,7 (37,7 milyar TL) artarak 278,7 milyar TL'ye ulaşmıştır. Artış büyük ölçüde teminat mektuplarından kaynaklanmıştır. Diğer taraftan Haziran 2013 itibarıyla diğer taahhütlerin (türev işlemler hariç) yılsonuna göre 356,8 milyar TL azalarak 742,5 milyar TL'ye gerilediği görülmektedir. Bu durum Aralık 2012 itibarıyla diğer taahhütlerin %74'ünü oluşturan cayılabilir kredi tahsis taahhütlerine ilişkin muhasebeleştirme uygulama değişikliğinden kaynaklanmaktadır. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun Kararına istinaden bankalarca tesis edilen kullandırılmamış ve kullandırma garantisi bulunmayıp taahhüt niteliği taşımayan kredi limit tahsislerinin cayılabilir taahhütler kapsamından çıkarılması konusunda açıklık getirilmesi sonucunda söz konusu hesap bakiyesinde önemli tutarda gerileme görülmektedir.

Tablo 4: Banka Grupları Bazında Toplam Aktiflerin Gelişimi

(Milyon TL)					Sektör içindeki Payı (%)		Haziran 2013 - Aralık 2012 Değişim	
	Haziran 2012	Aralık 2012	Mart 2013	Haziran 2013	Aralık 2012	Haziran 2013	Tutar	(%)
Kamu Bankaları	351.764	376.716	388.575	415.054	27,5	27,2	38.338	10,2
Özel Bankalar	647.951	691.522	716.503	761.998	50,5	49,9	70.476	10,2
Yabancı Bankalar	161.981	178.551	193.663	209.079	13,0	13,7	30.528	17,1
Katılım Bankaları	61.029	70.279	74.715	83.047	5,1	5,4	12.768	18,2
Kalkınma ve Yatırım B.	50.165	52.758	53.328	57.671	3,8	3,8	4.913	9,3
TMSF Bankaları	848	864	872	840	0,1	0,1	-24	-2,8
SEKTÖR TOPLAMI	1.273.738	1.370.690	1.427.656	1.527.689	100,0	100,0	156.999	11,5

2013 yılı ilk yarısında yabancı bankalar ve katılım bankaları grupları sektör ortalamasının üzerinde bir büyüme gerçekleştirmiştir. Yabancı bankalar grubundaki büyümede Ekim 2012’de sektöre katılan Odea Bank A.Ş.’nin hızlı büyümesi de etkili olurken kamu ve özel banka gruplarındaki artış sektör ortalamasının altında kalmıştır.

Bankacılık sektörüne ilişkin seçilmiş rasyoların dönemler itibarıyla gelişimi izleyen tabloda yer almaktadır.

Tablo 5: Seçilmiş Rasyolar (%)

	Haziran 2012	Aralık 2012	Mart 2013	Haziran 2013
1 KREDİLERİN TAKİBE DÖNÜŞÜM ORANI (*)	2,7	2,9	3,0	2,8
2 SERMAYE YETERLİLİĞİ STANDART RASYOSU	16,5	17,9	17,4	16,3
3 MEVDUATIN KREDİYE DÖNÜŞÜM ORANI (*)	105,4	106,1	109,0	113,3
4 AKTİF KARLILIĞI - ROA (Dönem Net Kârı/Ortalama Aktifler)(**)	1,9	1,8	2,0	1,9
5 ÖZKAYNAK KARLILIĞI - ROE (Dönem Net Kârı/Ortalama Özkaynaklar)(**)	16,4	15,7	16,5	16,1
6 NET FAİZ MARJI(**)	4,0	4,1	4,3	4,1
7 BANKACILIK SEKTÖRÜ TOPLAM AKTİFLER / GSYH (***)	89,1	96,7	103,4	105,5
8 SERBEST SERMAYE / TOPLAM AKTİFLER	9,7	9,8	9,1	8,5
9 KALDIRAÇ ORANI	8,1	8,3	8,0	8,0

(*) Finansal Kiralama Alacakları ve Brüt Takipteki Alacaklar kalemleri kredi bakiyesine dahildir.

(**) Ara dönemler yıllıklandırılmıştır.

(***) Haziran 2013'te I. Çeyrek 2013 GSYH tutarı kullanılmıştır.

2013 yılında sektörün temel seçilmiş rasyolarının olumlu seyrini sürdürdüğü görülmektedir. Artan kredi hacmi ile alacak satışlarına bağlı olarak takibe dönüşüm oranı ilk çeyreğe kıyasla 0,2 puan azalmıştır. Sermaye yeterlilik oranı temelde kredi riskindeki artışa bağlı olarak 1,1 puan gerilemiştir. Sektörün kaldıraç oranının⁵ Haziran 2013 itibarıyla %8 olarak gerçekleştiği görülmektedir. Gelişmiş ülkeler ortalamasına göre düşük olarak değerlendirilen ve mevcut sermayeye göre sınırlı bir varlık büyüklüğü ortaya koyan söz konusu oran bankacılık sektörünün büyüme potansiyelini işaret etmektedir.

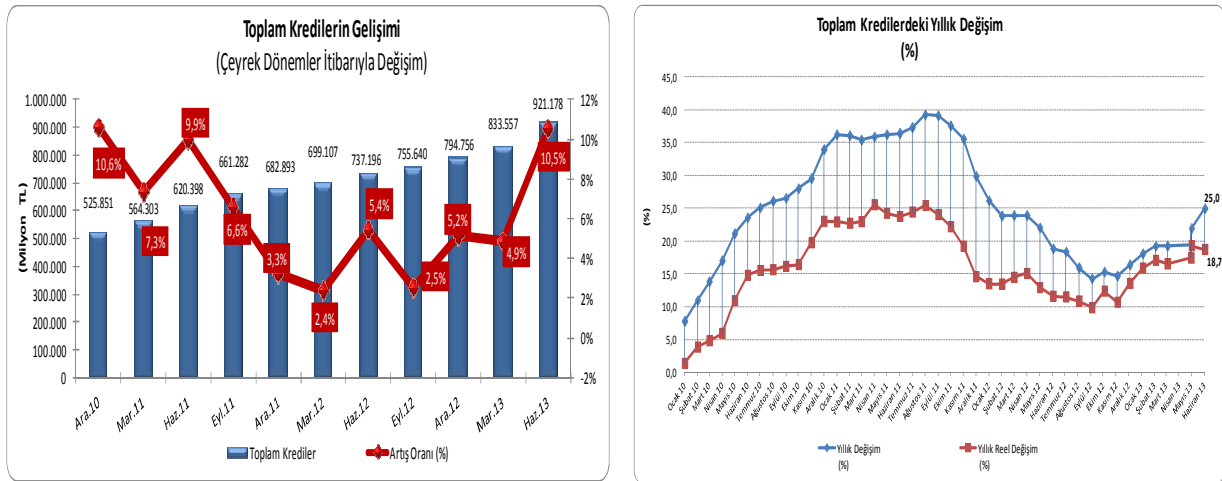
⁵ Kaldıraç oranı, ana sermayenin toplam aktifler, gayri nakdi krediler ve yükümlülükler, cayılamaz taahhütler, cayılabilir taahhütlerin%10’u ve türevlerin kredi dönüştürme oranıyla çarpılmış tutarları toplamına bölünmesi suretiyle hesaplanmaktadır.

a) Krediler

Bankacılık sektörünün toplam kredileri⁶ 2013 yılının ilk çeyreğinde sergilediği %4,9'luk artışın ardından, ağırlıklı olarak kurumsal/ticari kredilerdeki artışın etkisi ile yılın ikinci çeyreğinde ivmelenerek %10,5 artış göstermiştir. 2012 yılsonuna göre toplam 126,4 milyar TL artan krediler Haziran 2013 itibarıyla 921,2 milyar TL seviyesine ulaşmıştır. Toplam aktifler içindeki payı 2012 yılsonuna göre 1,3 puan yükselerek %60,3'e ulaşan kredilerin yıllık nominal artış oranı %25 olarak gerçekleşmiştir. Özellikle yılın ikinci çeyreğinde ekonomik göstergelerdeki olumlu gelişmeler, TCMB'nin faiz indirimi, ülke kredi notunun ikinci bir derecelendirme kuruluşu tarafından yatırım yapılabilir seviyeye yükseltilmesi, kredi artışında etkili olmuştur.

Kredilerde enflasyondan arındırılmış yıllık reel artış ise %18,7 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Grafik 4: Toplam Kredilerin Gelişimi

2012 yılının üçüncü çeyreğinde artış hızı bir miktar gerileyen krediler 2013 yılının ikinci çeyreğinde, 2010 yılının son çeyreğinden bu yana en yüksek artış oranını sergilemiştir.

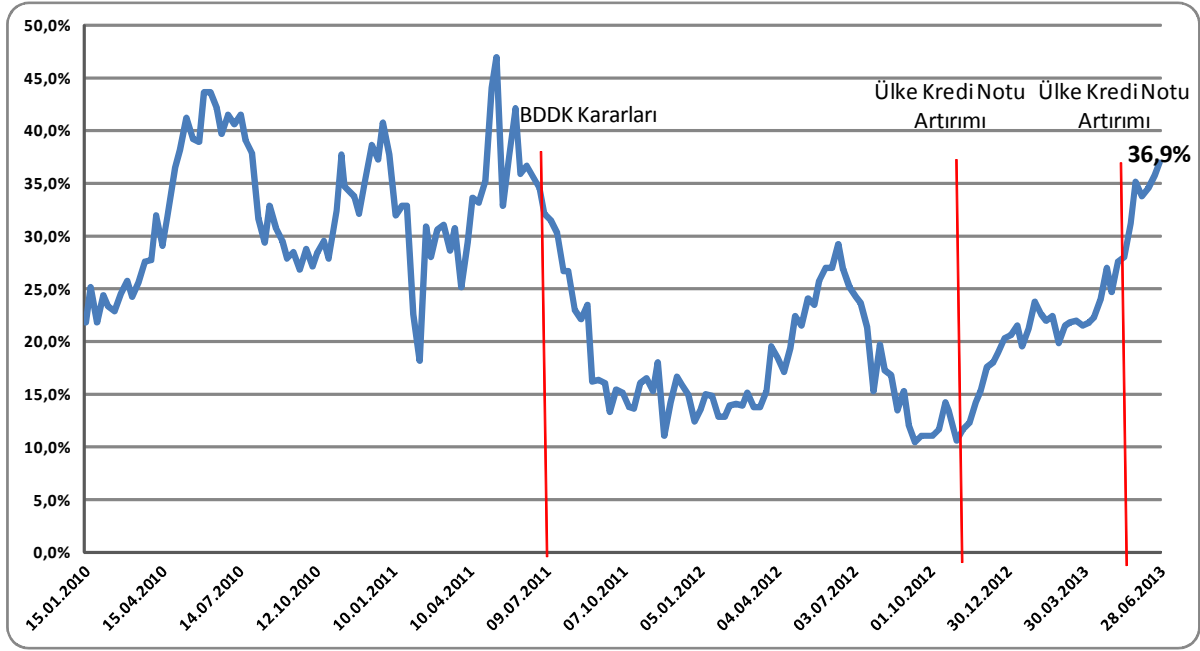
2012 yılsonu ile karşılaştırıldığında TP kredilerde %14,8 (87 milyar TL), YP kredilerde ise USD bazında %10 (11,6 milyar USD) artış yaşanmıştır. Yılsonuna göre yaşanan toplam 126,4 milyar TL kredi artışının %68,8'i TP cinsinden kullanılan kredilerden oluşmaktadır.

Küresel krizin ülkemiz bankacılık sistemine etkisinin sınırlı olması ve dünyada yaşanan likidite bolluğunun sermaye akımlarına etkisi dolayısıyla sektörün kredi artışı 2010

⁶ Krediler tutarında ve buna bağlı olarak hesaplanan oranlarda finansal kiralama alacakları dikkate alınmamıştır.

yılında ve 2011 yılının ilk yarısında çok güçlü seyretmiştir. Buna paralel olarak cari açığın GSYH'ya oranının 2009 yılında %2,2 seviyesinden 2010 ve 2011 yıllarında sırasıyla %6,5 ve %10'a kadar yükselmesi ekonomideki ısınma tartışmalarını da gündeme getirmiştir. Bu çerçevede, 2011 yılının ikinci yarısından itibaren Kurumumuzca gerçekleştirilen, kredilere yönelik düzenleme değişiklikleri ve TCMB tarafından uygulamaya konulan yeni para politikası çerçevesi, sektörün kredi artış hızının ılımlı bir düzeye gelmesinde etkili olmuştur.

Grafik 5: Toplam Kredi Büyümesi

(*) 13 haftalık ortalama artış oranları (yıllıklandırılmış)

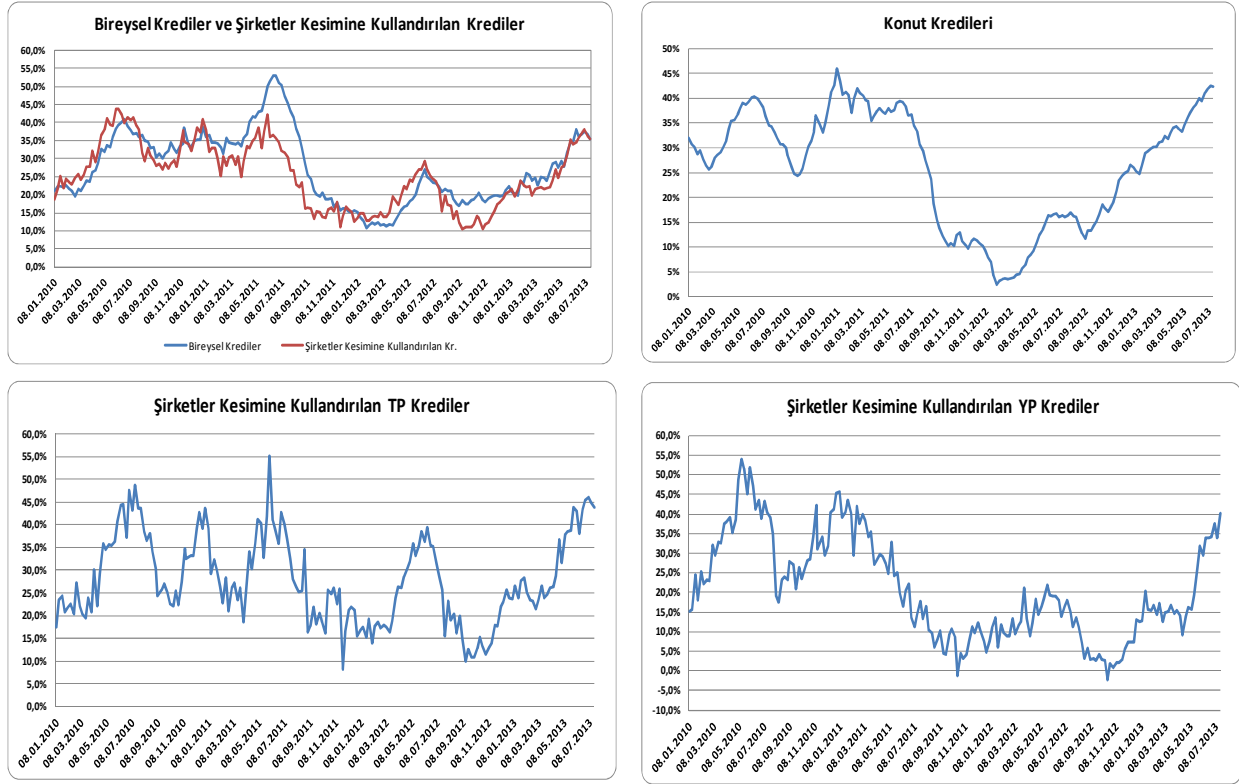
Diğer taraftan, 2011 yılının üçüncü çeyreğinden itibaren TCMB tarafından otomatik dengeleyici bir araç olarak tasarlanan ve bankalara TL cinsinden zorunlu karşılıklarının bir bölümünü döviz ve altın cinsinden tutma imkânı tanıyan, temelde dış finansal şoklara karşı ekonominin dayanıklılığını artırmak amacıyla ROM'un devreye alınmasına ilişkin adımlar atılması kredi artışını desteklemiştir.

Eylül 2012'den başlayarak faiz koridorunun üst sınırının düşürülmesi ile kredi faizlerindeki düşüş devam etmiş, bireysel krediler şirketler kesimine kullandırılan kredilerden daha hızlı büyümüştür. Faiz düşüşünün konut kredilerine yansımaları daha hızlı olduğu için bu segmentte hacimsel büyüme diğer segmentlere kıyasla daha fazla olmuştur.

Piyasalardaki likiditeyi artırıcı ve fonlama maliyetlerini düşürücü politikalar ülke ekonomisine ilişkin olumlu beklentiler ile birleşince, özellikle bir uluslararası derecelendirme kuruluşu tarafından ülke notunun yatırım yapılabilir seviyeye yükseltilmesi sonrasında, şirketler kesimine kullandırılan TP ve YP kredilerde yükseliş trendi başlamış ve Mayıs

2013'te ikinci bir derecelendirme kuruluşu tarafından da ülke notunun yükseltilmesi ve TCMB'nin faiz indirimleri kredi talebini desteklemiş ve sektördeki kredi artışı ivme kazanmıştır. Diğer taraftan, Mayıs ayı ortalarında FED tarafından yapılan açıklamaların uluslararası piyasalarda yol açtığı dalgalanma ile bu dalgalanmalara paralel yaşanan faiz yükselişlerinin, sektörün kredi büyümesi üzerinde yavaşlatıcı bir etkisi gözlenmemiştir.

Grafik 6: Türleri İtibarıyla Kredi Büyümesi

(*) 13 Haftalık Ortalama Artış Oranları (yıllıklandırılmış)

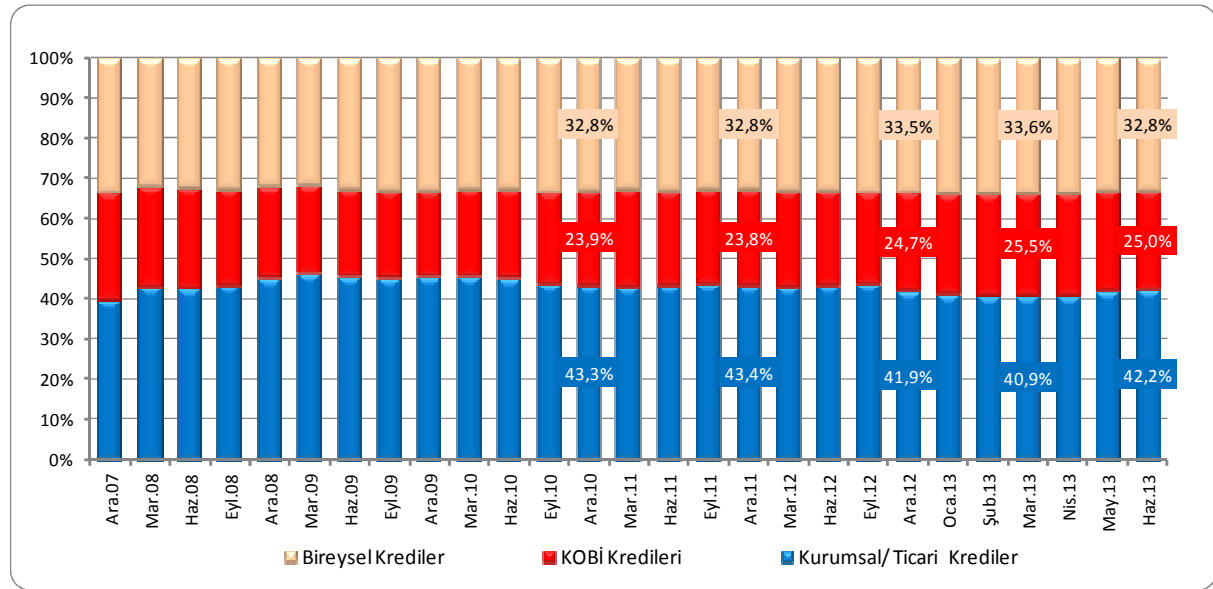
2012 yılında sektörün oldukça altında bir kredi artışı sergileyen kamu bankalarının 2013 yılının ilk yarısında %17,9 ile en hızlı kredi artışı sağlayan banka grubu olduğu görülmektedir. 2012 yılsonu ile karşılaştırıldığında özel bankaların kredileri sektör ortalamasının altında bir artış gösterirken; katılım bankaları alternatif fon sağlama kapasitesindeki artışa bağlı olarak %16,7 ile sektör ortalamasının üzerinde bir kredi artışı sergilemiştir. Anılan dönemde yabancı bankalardaki kredi artışı sektör ortalamasının altında kalırken, kalkınma ve yatırım bankalarının kredi artış hızı sektör ortalamasının üzerinde gerçekleşmiştir.

Tablo 6: Banka Grupları Bazında Kredilerin Gelişimi

	Aralık 2012			Haziran 2013			DEĞİŞİM					
							Aralık 2012 - Haziran 2013					
	TP (Mio TL)	YP (Mio USD)	TOPLAM (Mio TL)	TP (Mio TL)	YP (Mio USD)	TOPLAM (Mio TL)	Tutar			(%)		
							TP (Mio TL)	YP (Mio USD)	TOPLAM (Mio TL)	TP	YP	TOPLAM
Kamu Bankaları	159.436	23.297	200.849	183.717	27.539	236.724	24.280	4.242	35.875	15,2	18,2	17,9
Özel Bankalar	279.142	70.775	404.952	320.211	76.339	467.149	41.068	5.565	62.197	14,7	7,9	15,4
Yabancı Bankalar	91.618	10.625	110.506	103.121	11.658	125.561	11.503	1.033	15.055	12,6	9,7	13,6
Katılım Bankaları	43.431	2.549	47.961	50.568	2.795	55.948	7.137	246	7.987	16,4	9,7	16,7
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	14.723	8.869	30.488	17.727	9.388	35.796	3.003	519	5.308	20,4	5,9	17,4
TMSF Bankaları	1	0	1	1	0	1	0	0	0	-3,8	0,0	-3,8
BANKACILIK SEKTÖRÜ	588.352	116.114	794.756	675.344	127.720	921.178	86.992	11.605	126.422	14,8	10,0	15,9

Haziran 2013 itibarıyla bankacılık sektörü toplam kredilerinin %42,2'si kurumsal/ticari kredilerden, %32,8'i bireysel kredilerden, %25'i ise KOBİ kredilerinden oluşmaktadır. Yılın ilk çeyreğine göre kurumsal/ticari kredilerin toplam krediler içindeki payı 1,3 puan artarken, KOBİ kredilerinin payı 0,5 puan, bireysel kredilerin payı ise 0,8 puan gerilemiştir.

Grafik 7: Kredilerin Türleri İtibarıyla Dağılımı

Tablo 7: Türleri İtibarıyla Krediler

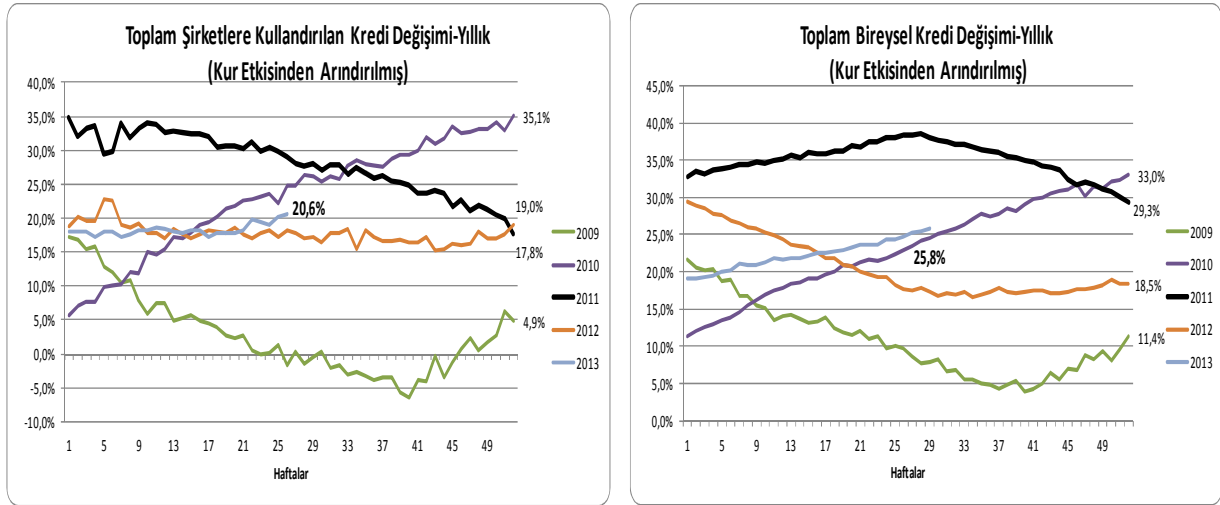
(Milyon TL)	Haziran 2012	Aralık 2012	Mart 2013	Haziran 2013	DEĞİŞİM					
					Haziran 2012 - Haziran 2013		Aralık 2012 - Haziran 2013		Mart 2013 - Haziran 2013	
					Tutar	(%)	Tutar	(%)	Tutar	(%)
TOPLAM	737.196	794.756	833.557	921.178	183.982	25,0	126.422	15,9	87.622	10,5
Kurumsal/Ticari Krediler	321.057	332.621	341.054	388.745	67.689	21,1	56.124	16,9	47.691	14,0
KOBİ Kredileri	173.468	196.224	212.349	229.875	56.407	32,5	33.651	17,1	17.526	8,3
Mikro İşletmeler	57.985	53.376	57.790	60.914	2.929	5,1	7.538	14,1	3.124	5,4
Küçük İşletmeler	46.803	62.188	66.997	72.046	25.243	53,9	9.858	15,9	5.049	7,5
Orta İşletmeler	68.680	80.660	87.562	96.915	28.235	41,1	16.256	20,2	9.353	10,7
Bireysel Krediler	242.671	265.911	280.153	302.558	59.887	24,7	36.647	13,8	22.405	8,0
Kredi Kartları	63.656	71.593	73.662	78.977	15.320	24,1	7.384	10,3	5.315	7,2
Tüketici Kredileri	179.015	194.318	206.492	223.582	44.566	24,9	29.263	15,1	17.090	8,3
Konut	78.382	86.043	92.116	100.366	21.984	28,0	14.324	16,6	8.250	9,0
Tasit	7.528	8.043	7.958	8.109	581	7,7	66	0,8	151	1,9
İhtiyaç + Diğer	93.105	100.233	106.418	115.106	22.002	23,6	14.874	14,8	8.689	8,2

2013 yılının ilk yarısında kredi hacminde gözlenen toplam 126,4 milyar TL'lik artışın 56,1 milyar TL'si (%44,4) kurumsal/ticari kredilerden, 36,6 milyar TL'si (%29) bireysel

kredilerden, 33,6 milyar TL'si (%26,6) ise KOBİ kredilerinden kaynaklanmaktadır. Yılın ilk yarısında %17,1 ile KOBİ kredileri en hızlı artan kredi türü olurken, özellikle ikinci çeyrekteki kullandırılmaların etkisi ile kurumsal/ticari krediler %16,9 artmış, bireysel kredilerdeki artış ise %13,8 olarak gerçekleşmiştir.

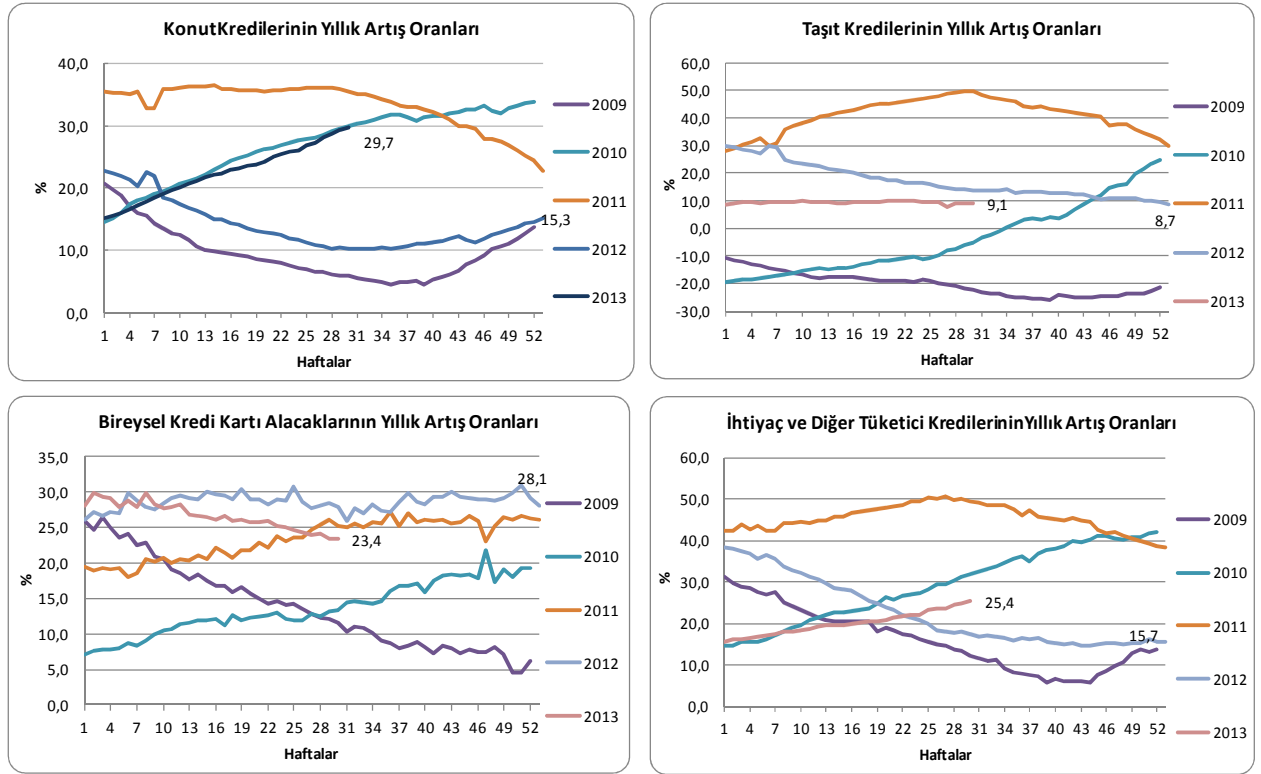
Son bir yılda KOBİ kredilerinde gözlenen artışta kredi faizlerindeki düşüşün yanı sıra 4 Kasım 2012 tarih ve 28457 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan “*Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkındaki Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik*” ile KOBİ'lerin sınıflamasında yıllık net satış hasılatı veya mali bilanço limitleri itibarıyla üst sınırın 25 milyon TL'den 40 milyon TL'ye yükseltilmesinin de etkisi olmuştur. Yönetmelik değişikliği çerçevesinde Kasım 2012 döneminden itibaren sektör genelinde kurumsal/ticari kredilerden KOBİ kredilerine yeniden sınıflamalar yapılmıştır. Söz konusu sınıflama değişikliği özellikle KOBİ kredilerinin yıllık bazda %32,5 ile en fazla artış gösteren kredi türü olmasında belirleyici olmuştur. Anılan sınıflama değişikliği, canlı kredilerin yanı sıra, takipteki alacaklar ve takibe dönüşüm oranlarında KOBİ ve kurumsal/ticari kredi türlerindeki değişimler üzerinde etkili olmaktadır.

Grafik 8: Kur Etkisinden Arındırılmış Yıllık Kredi Değişimleri

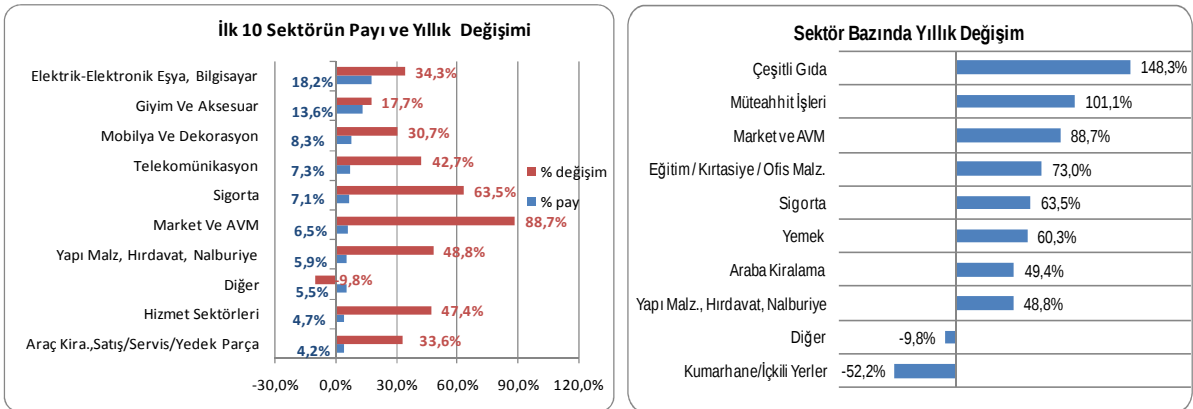
Şirketler kesimine kullandırılan kredilerin kur etkisinden arındırılmış yıllık artış oranlarında 2011 yılında gözlenen düşüş eğilimi, 2012 yılında yerini yatay bir seyre bırakmış ve yıllık artış oranı 2013 yılında önceki yılın bir miktar üzerinde gerçekleşmiştir. Bireysel kredilerin artış trendinin 2013 yılında da devam ettiği görülmektedir.

Haziran 2013 itibarıyla 302,6 milyar TL seviyesine ulaşan bireysel kredilerin 79 milyar TL'si (%26,1) kredi kartı alacaklarından, 223,6 milyar TL'si (%73,9) ise tüketici kredilerinden oluşmaktadır.

Grafik 9: Türleri İtibarıyla Bireysel Kredilerin Yıllık Artış Oranları

2013 yılında tüketici kredileri içinde en yüksek artış hızına sahip kredi segmenti %29,7 ile konut kredileri olup konut kredilerini %25,4 ile ihtiyaç ve diğer tüketici kredileri takip etmektedir.

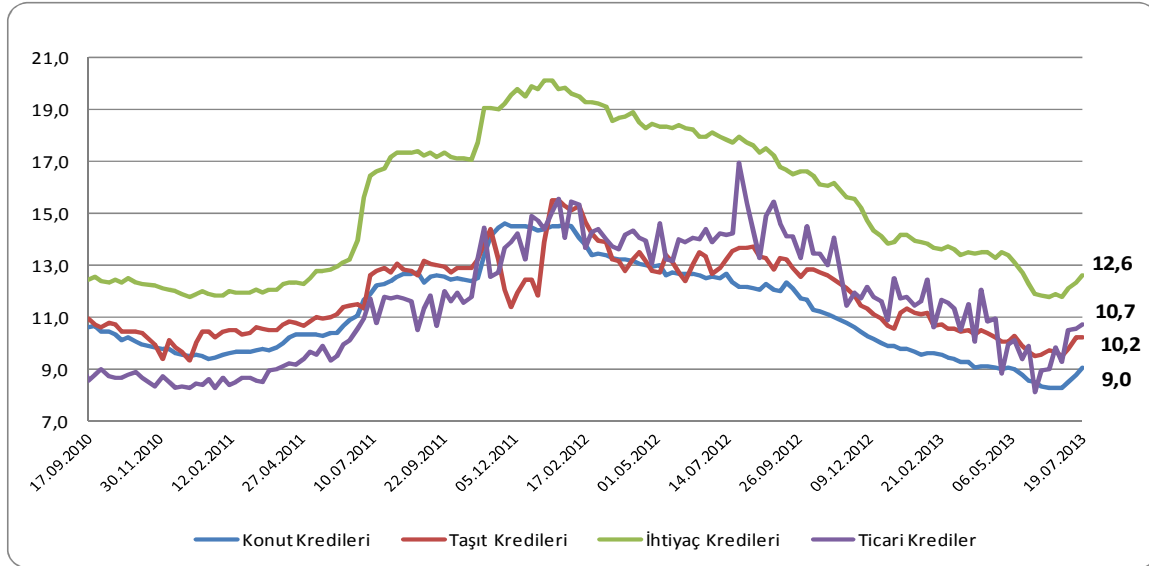
Toplam kredi kartı alacakları içinde taksitli kredi kartlarının payı Haziran 2013 itibarıyla %55,9'a yükselmiştir. Söz konusu eğilimde taksit sayısı ve taksitli nakit avans kullanımındaki artışın yanı sıra market ve AVM, sigortacılık, yapı malzemeleri, telekom ve elektronik gibi bazı sektörlerde taksitli ödemelerin daha yoğun kullanılmaya başlamasının etkili olduğu değerlendirilmektedir.

Grafik 10: Taksitli Kredi Kartı Kullanım Alanları

Kaynak: BKM

Kredi faiz oranlarında 2012 yılından itibaren önemli ölçüde gerileme görülmektedir. Masraflar hariç TL kredi kullandırılmaları için faiz oranları (akım) Mayıs ayı sonunda ticari kredilerde %8,1'e, konut kredilerinde %8,5'e, taşıt kredilerinde %9,5'e ihtiyaç kredilerinde %11,9'a kadar geriledikten sonra Haziran ayının ortasından itibaren yükseliş eğilimine girmiştir.

Grafik 11: Kredilerin Ağırlıklı Ortalama Faiz Oranları (TL)

Kaynak: TCMB

Kredilerin kullandırıldığı sektörler itibarıyla dağılımı incelendiğinde, Haziran 2013 itibarıyla en fazla kredi kullandırımının %33,8 pay ile “tüketici kredileri ve kredi kartları”, %19,2 ile “toplam imalat sanayii”, %12,1 ile “toptan ve perakende ticaret” ve %6,3 ile “inşaat” sektörlerinde olduğu görülmektedir. 2012 yılsonuna göre “toplam imalat sanayii”ne kullandırılan krediler %13,7, “toptan ve perakende ticaret” sektörüne kullandırılan krediler %18,7, inşaat sektörüne kullandırılan krediler ise %23,9 artış göstermiştir.

Tablo 8: Kredi Türleri ve Banka Grupları İtibarıyla Kredilerin Gelişimi

(milyon TL)	Aralık 2012				Haziran 2013				DEĞİŞİM			
	Kurumsal	KOBİ	Bireysel	TOPLAM	Kurumsal	KOBİ	Bireysel	TOPLAM	Kurumsal	KOBİ	Bireysel	TOPLAM
Kamu Bankaları	82.138	47.682	71.028	200.849	96.327	58.802	81.594	236.724	14.189	11.121	10.566	35.875
Özel Bankalar	169.757	98.971	136.224	404.952	198.972	112.451	155.726	467.149	29.215	13.479	19.502	62.197
Yabancı Bankalar	38.225	23.301	48.980	110.506	42.758	29.871	52.932	125.561	4.534	6.569	3.952	15.055
Katılım Bankaları	16.439	22.644	8.878	47.961	20.481	24.659	10.808	55.948	4.041	2.015	1.930	7.987
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	26.062	3.626	800	30.488	30.207	4.092	1.497	35.796	4.145	466	696	5.308
TMSF Bankaları	0	0	1	1	0	0	1	1	0	0	0	0
BANKACILIK SEKTÖRÜ	332.621	196.224	265.911	794.756	388.745	229.875	302.558	921.178	56.124	33.651	36.647	126.422

2012 yılsonu ile karşılaştırıldığında kamu bankaları grubunun tüm kredi türlerinde sektör payının arttığı, özel bankalar grubunun ve katılım bankalarının KOBİ kredilerinde, yabancı bankaların kurumsal/ticari ve bireysel kredilerde sektör payının azaldığı

görülmektedir. Anılan dönemde kalkınma ve yatırım bankalarının kurumsal/ticari ve KOBİ kredilerinde payı gerilerken, bireysel kredilerde artış göstermiştir.

Tablo 9: Kredi Türleri İtibarıyla Banka Gruplarının Payları

Aralık 2012	Aralık 2012				Haziran 2013				DEĞİŞİM (Puan)			
	Kurumsal	KOBİ	Bireysel	TOPLAM	Kurumsal	KOBİ	Bireysel	TOPLAM	Kurumsal	KOBİ	Bireysel	TOPLAM
(%)												
Kamu Bankaları	24,7	24,3	26,7	25,3	24,8	25,6	27,0	25,7	0,1	1,3	0,3	0,4
Özel Bankalar	51,0	50,4	51,2	51,0	51,2	48,9	51,5	50,7	0,1	-1,5	0,2	-0,2
Yabancı Bankalar	11,5	11,9	18,4	13,9	11,0	13,0	17,5	13,6	-0,5	1,1	-0,9	-0,3
Katılım Bankaları	4,9	11,5	3,3	6,0	5,3	10,7	3,6	6,1	0,3	-0,8	0,2	0,0
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	7,8	1,8	0,3	3,8	7,8	1,8	0,5	3,9	-0,1	-0,1	0,2	0,0
TMSF Bankaları	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
BANKACILIK SEKTÖRÜ	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0				

2012 yılsonunda %74 olan TP kredilerin toplam içindeki payı, kurlardaki artışın etkisi ile Haziran 2013 itibarıyla %73,3'e gerilemiştir. Anılan dönemde YP krediler USD bazında %10 artarak 127,7 milyar USD seviyesinde oluşmuştur. Toplam kredilerin %5,5'ini oluşturan dövize endeksli krediler ise 2012 yılsonuna göre USD bazında %17,9 artarak 26,2 milyar USD (50,5 milyar TL) seviyesine ulaşmıştır. YP kredilerden daha hızlı bir artış hızı sergileyen dövize endeksli kredilerin yalnızca 0,8 milyar TL'lik (%1,5) kısmı bireysel kredilerden oluşmaktadır.

2013 yılının ilk yarısında kurumsal/ticari krediler içinde YP cinsinden kullanılanların payı %53,1'e, KOBİ kredilerinde ise %17'ye yükselirken; toplam YP kredilerin %84'ü kurumsal/ticari kredilerden oluşmaktadır. YP cinsinden kullanılan KOBİ kredilerinde 2012 yılsonuna göre %11,7 gibi yüksek oranlı bir artış gözlenmekle birlikte, söz konusu değişimde de bankaların KOBİ sınıflama değişikliğine uyum çalışmalarının devam etmesinin etkili olduğu değerlendirilmektedir. Sektörde kullanılan toplam 127,7 milyar USD YP kredinin yalnızca 20,3 milyar USD'sinin KOBİ'lere kullanılmış olması, bankaların maruz kaldıkları dolaylı kur riski açısından olumlu değerlendirilmektedir.

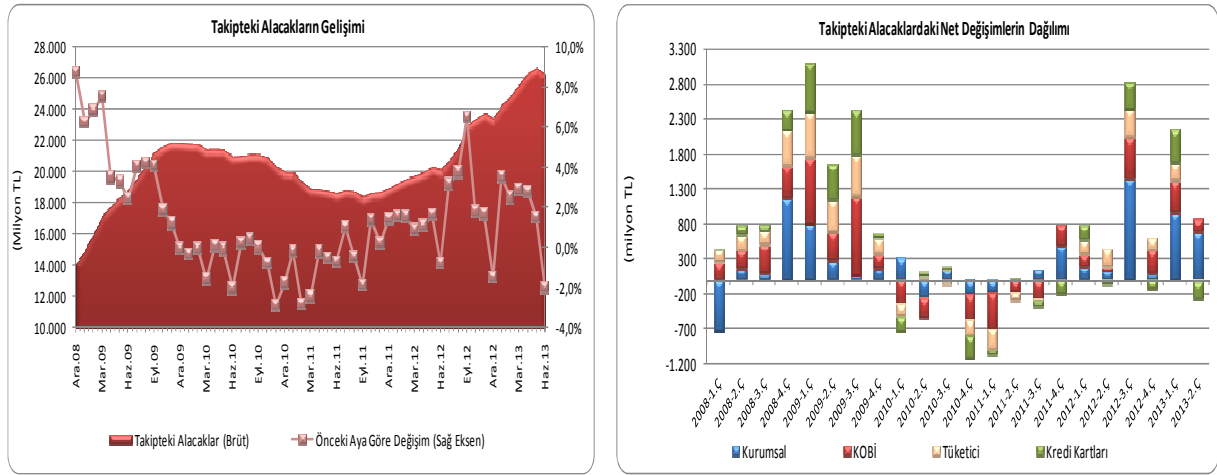
Sektörün toplam kredileri içinde yurtdışı şubelerin payı %4'e kadar gerilemiş olup, Haziran 2013 itibarıyla TP kredilerin yalnızca %0,3'ü, YP kredilerin ise %14,1'i (18 milyar USD) bankaların yurtdışı şubelerinden kullanılan kredilerden oluşmaktadır. Yurtdışı şubelerden kullanılan toplam 19 milyar USD tutarındaki kredilerin 13,6 milyar USD'lik bölümü off-shore şubeler kaynaklıdır.

b) Takipteki Alacaklar

Sektörün takipteki alacakları 2012 yılsonuna göre 2,7 milyar TL (%11,7) artarak Haziran 2013 itibarıyla 26,1 milyar TL seviyesine yükselmiştir.

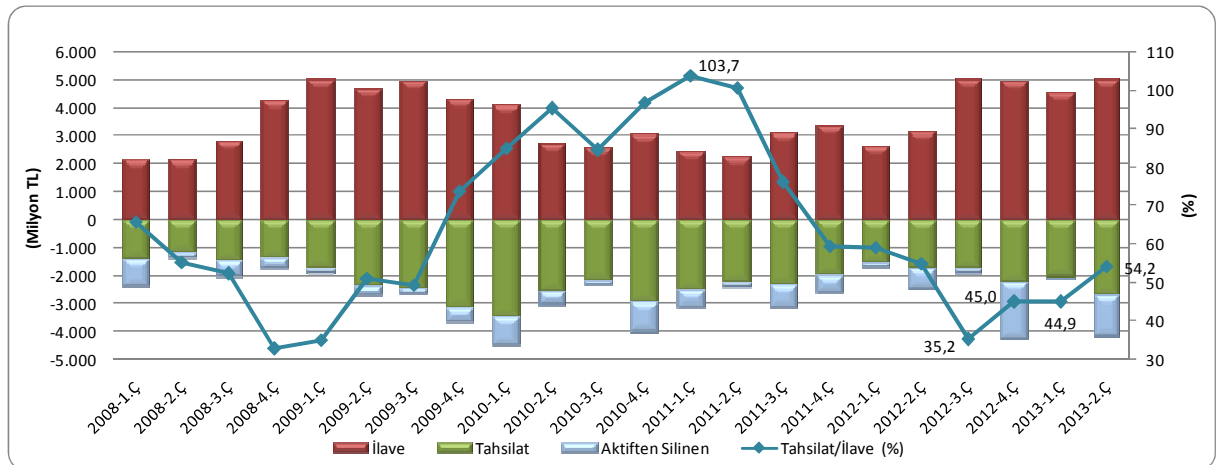
Takipteki alacaklardaki net değişimlere kredi türleri itibarıyla bakıldığında, 2012 yılında genelde tüm kredi türlerinde gözlenen takipteki alacak artışının 2013 yılının ikinci çeyreğinde de kredi kartları dışında devam ettiği görülmektedir. Önceki çeyrek ile karşılaştırıldığında takipteki alacaklarda en fazla artış 668 milyon TL (%6,7) ile kurumsal/ticari kredilerde gözlenmiş; anılan dönemde takipteki KOBİ kredileri 190 milyon TL (%2,8) artarken, takipteki bireysel krediler 273 milyon TL (%3,2) azalış göstermiştir. Bireysel kredilerin detayına bakıldığında ise ihtiyaç ve diğer tüketici kredileri hariç tüm segmentlerin takipteki alacaklarında azalış gerçekleşmiştir. Son üç aylık dönemde en yüksek azalış 261 milyon TL ile kredi kartı alacaklarında görülmüş, anılan dönemde takipteki konut kredileri 14 milyon TL, takipteki taşıt kredileri 7 milyon TL azalmıştır.

Grafik 12: Takipteki Alacakların Gelişimi

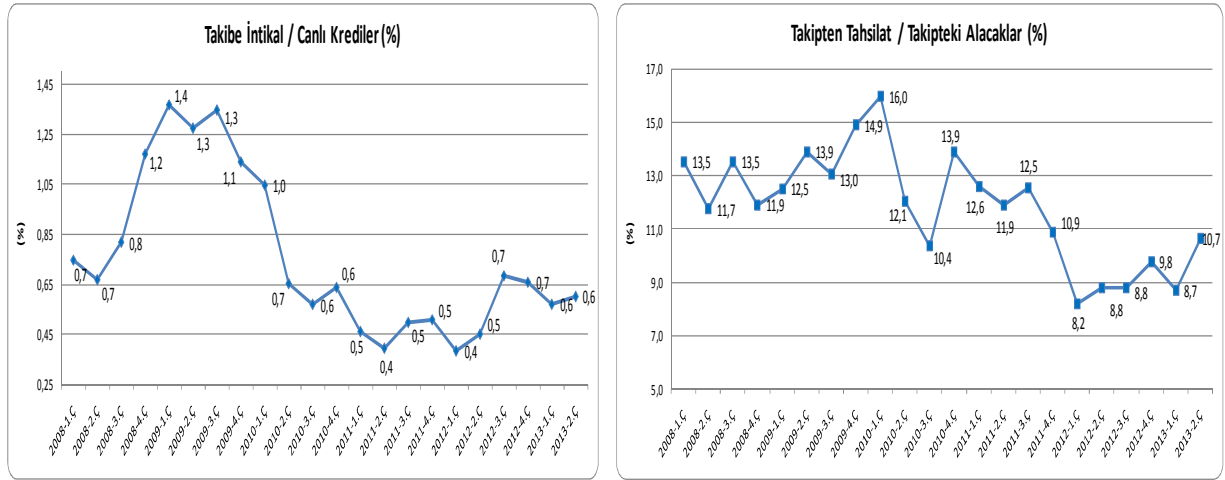
Türler itibarıyla takipteki alacaklarda yaşanan değişimler neticesinde toplam takipteki alacaklar içinde kurumsal/ticari kredilerin payı %40,4'e, KOBİ kredilerinin payı %26,9'a yükselirken, bireysel kredilerin payı ise %32,6'ya gerilemiştir.

Grafik 13: Takipteki Alacak Hareketleri

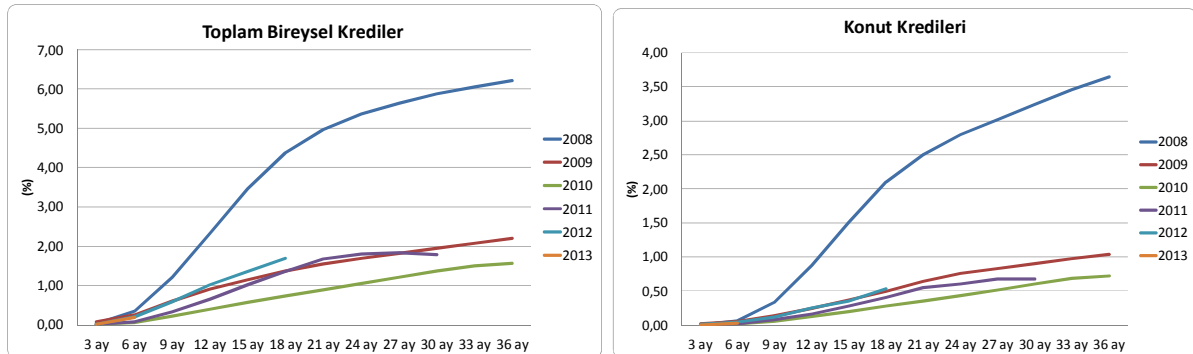
2008 yılının son çeyreğinde %33 seviyesine kadar gerileyen takipteki alacaklardan yapılan tahsilatların aynı dönemde takipteki alacaklara ilave olan tutarlara oranı, 2011 yılının ilk çeyreğinde %103,7 ile en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Söz konusu oran izleyen dönemden itibaren yeni intikallerdeki artış ile birlikte tahsilâtlardaki azalışın etkisi ile düşme eğilimine girmiş 2012 yılının 3 üncü çeyreğinde %35,2 seviyesine kadar gerilemiştir. Sonraki dönemler tahsilat artışına paralel olarak oran yeniden yükselmeye başlamış ve son çeyrekte %54,2 olarak gerçekleşmiştir.

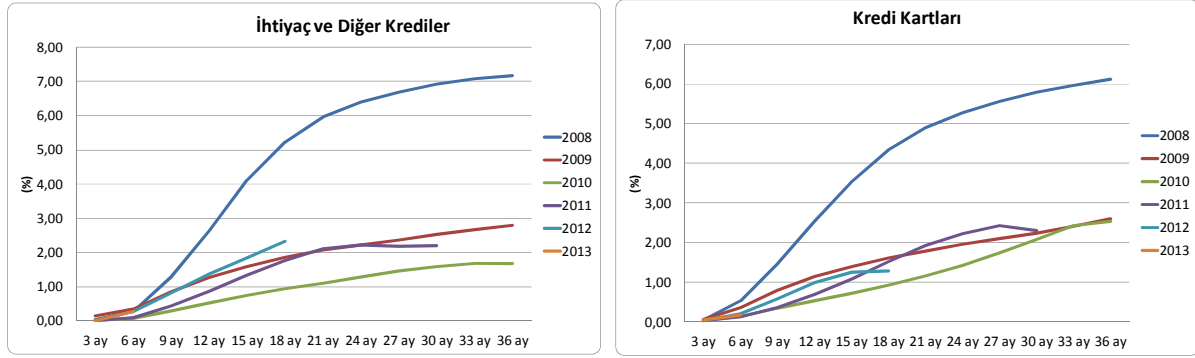
Grafik 14: Takibe İntikal/ Canlı Krediler ve Takipten Tahsilat/ Takipteki Alacaklar

2010-2012 döneminde kredilerin yıllık ortalama %26,5 gibi oldukça yüksek bir oranda büyümesi neticesinde bu kredilerin yaşlanmasına bağlı olarak takipteki alacaklara intikaller meydana gelmektedir. Canlı kredilerden izleyen çeyrekte takibe intikal edenlerin oranı 2013 yılının ilk çeyreğinde %0,6 ile önceki iki çeyreğe yakın bir düzeyde gerçekleşmiştir. Diğer taraftan, takipteki alacaklardan izleyen çeyrekte tahsil edilenlerin oranı en yüksek seviyesine 2010 yılının ilk çeyreğinde ulaşmış ve sonrasında iniş ve çıkışlar sergilemekle birlikte son çeyrekte ciddi oranda yükselerek %10,7 seviyesine gelmiştir.

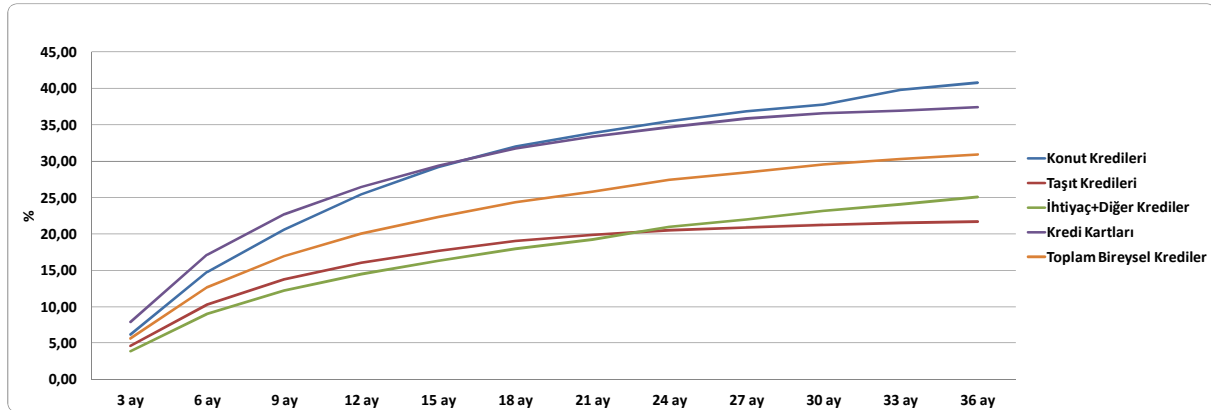
Grafik 15: Bireysel Kredilerin Yaşlandırma Analizi (Temerrüde Düşme)

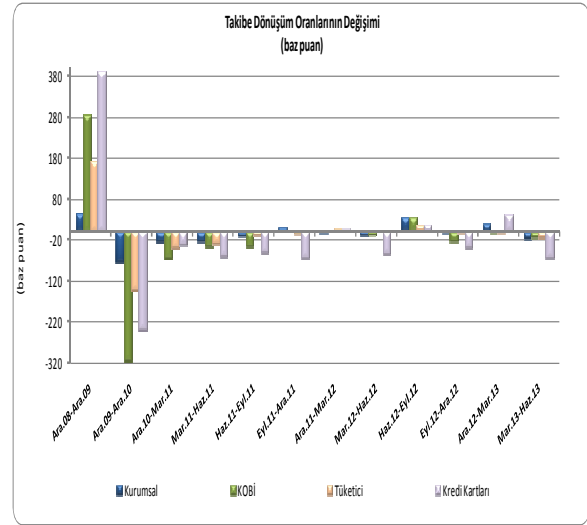
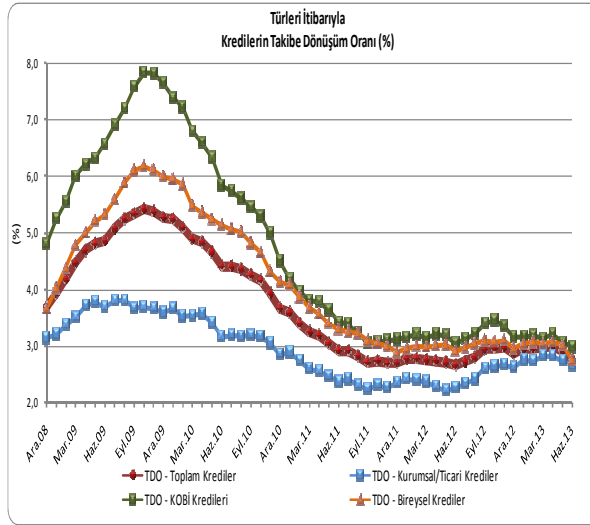

Yıllar itibarıyla kullanılan bireysel kredilerin temerrüt performansını gösteren yaşlandırma analizi sonuçlarına göre; tüm tüketici kredisi segmentleri ile kredi kartlarında küresel krizin etkilerinin en fazla hissedildiği 2008 yılında kullanılan kredilerin temerrüde düşme eğiliminin belirgin bir biçimde daha yüksek olduğu gözlenmektedir. 2012 yılında kullanılan bireysel kredilerin temerrüde düşme oranları, diğer yıllara kıyasla daha yüksek seyretmiştir. 2013 yılının ilk yarısında kullanılan kredilerin performansı incelendiğinde ise, temerrüde düşme oranlarının 2012 yılında kullanılan kredilerin gerisinde olduğu gözlenmektedir. Analizin diğer bulguları; konut kredilerinin diğer bireysel kredi türlerine kıyasla daha düşük temerrüde düşme oranları sergilemesi ve özellikle son yıllarda kullanılan ihtiyaç ve diğer tüketici kredilerinin temerrüde düşme oranlarının kredi kartlarından yüksek seyretmesidir.

Grafik 16: Bireysel Kredilerin Yaşlandırma Analizi (Tahsilat)

Takip hesaplarına 2008 yılından 2013 yılının ilk yarısına kadar intikal eden bireysel kredilerin tahsilat performansı incelendiğinde; konut kredileri ve kredi kartlarının yakın bir tahsilat performansına sahip olduğu, 12 nci ayın sonunda bu kredilerin yaklaşık %20'sinin, 24 üncü ayın sonunda ise %35'inin tahsil edildiği görülmektedir. İhtiyaç ve diğer tüketici kredilerindeki 12 nci ve 24 üncü ayın sonundaki tahsilat oranları sırasıyla %14,5 ve %21 düzeyindedir.

Grafik 17: Takibe Dönüşüm Oranının Gelişimi

Son çeyrekte görülen aktiften silmelere bağlı olarak sektörün takibe dönüşüm oranı (TDO) 0,2 puan azalarak 2013 yılı 2 nci çeyreğinde %2,8 olmuştur. 2002 yılından itibaren aktiften silinen 16,6 milyar TL tutarındaki sorunlu alacağın da hesaplamaaya dahil edilmesi durumunda TDO %4,4'e yükselmektedir.

Türler itibarıyla incelendiğinde en yüksek TDO %3 ile KOBİ kredilerinde görülmektedir. Bireysel kredilerin TDO'su %2,7, kurumsal/ticari kredilerin TDO'su ise %2,6'dır.

Bireysel krediler içinde en yüksek takibe dönüşüm oranına sahip segment olan kredi kartlarında TDO yılsonuna göre 0,2 puan, 2013 yılı ilk çeyreğine göre ise 0,6 azalarak %4,9'a gerilemiştir. 2 nci çeyrek itibarıyla ihtiyaç ve diğer tüketici kredilerinin TDO'su %3, taşıt kredilerinin TDO'su %3, konut kredilerinin TDO'su ise %0,7'dir.

c) Menkul Değerler Portföyü

Yılın ilk çeyreğinde 686 milyon TL (%0,3) artan sektörün menkul değerleri, ikinci çeyrekte 3,5 milyar TL (%1,3) artarak Haziran 2013 itibarıyla 274,2 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Buna göre menkul değerlerde yılın ilk yarısında %1,6 (4,2 milyar TL) düzeyinde artış gözlenmiştir. Yıllık bazda ise menkul değerler %3,5 (10,1 milyar TL) azalmıştır.

Haziran 2013 dönemi itibarıyla sektörün toplam menkul değerler portföyünün %76,4'ü satılmaya hazır menkul değerlerden, %21'i vadeye kadar elde tutulacak menkul değerlerden ve %2,6'sı gerçeğe uygun değer farkı kar/zarara yansıtılan menkul değerlerden oluşmaktadır. Basel II düzenlemelerinin yürürlüğe girmesi ve faiz oranlarındaki aşağı yönlü trendin de etkisiyle yılın ilk yarısında vadeye kadar elde tutulacak menkul değerler 8,9 milyar TL (%13,4), gerçeğe uygun değer farkı kar/zarara yansıtılan menkul değerler 541 milyon TL (%6,9) gerilerken, satılmaya hazır menkul değerler 13,6 milyar TL (%7) artmıştır. Söz konusu trend yılın ikinci çeyreğinde de görülmüştür.

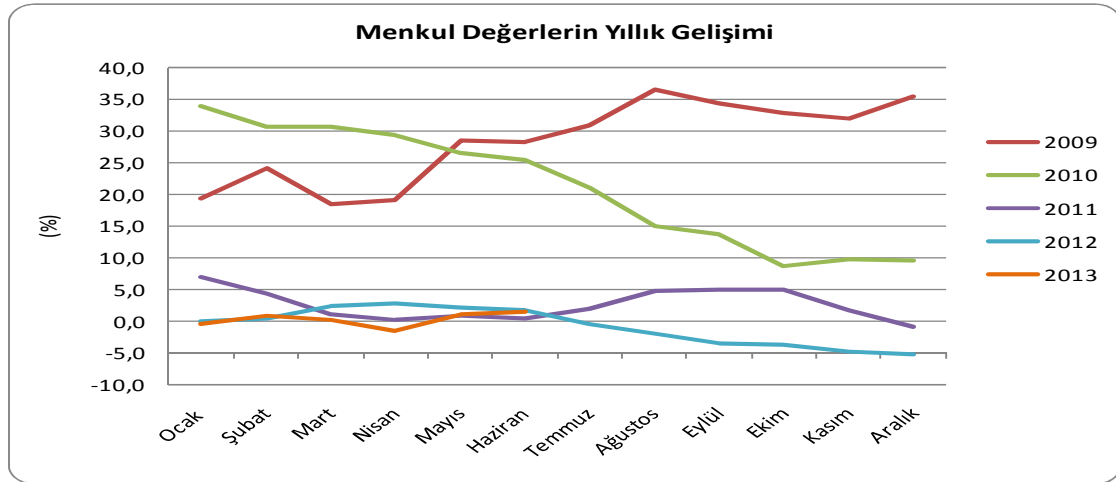
Tablo 10: Menkul Değerlerin Gelişimi

(Milyon TL)	Değişim											
	2012/6		2012/12		2013/3		2013/6		2012/12-2013/6		2013/3-2013/6	
	Tutar	% Pay*	Tutar	% Pay*	Tutar	% Pay*	Tutar	% Pay*	Tutar	%	Tutar	%
Gerçeğe Uygun Değer Farkı K/Z Yan. Men.Değ.	10.040	3,5	7.794	2,9	9.687	3,6	7.253	2,6	-541	-6,9	-2.434	-25,1
Satılmaya Hazır Menkul Değerler	191.827	67,5	195.772	72,5	196.395	72,6	209.400	76,4	13.628	7,0	13.005	6,6
Vadeye Kadar Elde Tutulacak Men. Değ.	82.391	29,0	66.428	24,6	64.599	23,9	57.550	21,0	-8.878	-13,4	-7.048	-10,9
Menkul Değerler Toplamı	284.258	100	269.994	100	270.680	100	274.203	100	4.209	1,6	3.522	1,3
Toplam Aktif	1.273.739	22,3	1.370.690	19,7	1.427.656	19,0	1.527.690	17,9	157.000	11,5	100.034	7,0

(*) Her bir menkul kıymet grubunun menkul değerler içerisindeki payları ile MDC'nin aktif toplamı içerisindeki paylarını göstermektedir.

İlk defa 2011 yılının son ayında negatif olarak gerçekleşen menkul değerler portföyündeki 12 aylık değişim oranı, 2012 yılının ilk yarısında sıfıra yakın bir düzeyde kaldıktan sonra yılın ikinci yarısında güçlenen bir negatif trend izlemiştir. Söz konusu gelişmede temel neden bankaların daha karlı gördükleri kredilere yatırım yapma isteği olmasına rağmen, yılın ikinci yarısında uygulanmaya başlanan Basel II düzenlemeleri sonrası, özellikle YP menkul değerlerini azaltmak istemeleri belirleyici olmuştur. Bilindiği üzere SYR hesaplamasında Hazinece ihraç edilen TL menkul değerler %0 risk ağırlığına sahipken, Eurobondlar ülke notunun yatırım yapılabilir düzeyin altında olması nedeniyle %100 risk ağırlığına tabi tutulmaktaydı. Ancak, Kasım ayı başındaki ülkemiz not artışından itibaren söz konusu Eurobondların risk ağırlığı %50 olarak uygulanabilmektedir. Menkul değerler portföyündeki 12 aylık değişim 2013 yılının ilk çeyreğinde pozitif ancak düşük oranlı artış gösterirken, yılın ikinci yarısında %1'in üzerinde (son ay itibarıyla %1,6) gerçekleşmiştir.

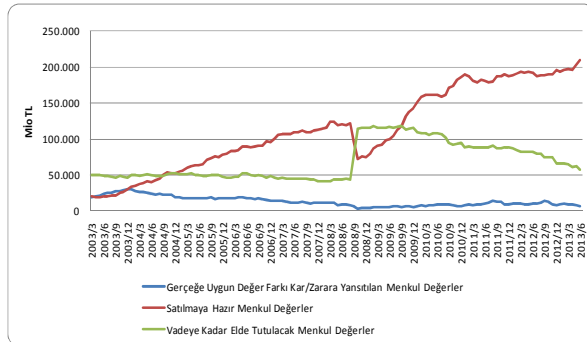
Grafik 18: Menkul Değerlerin Yıllık Gelişimleri

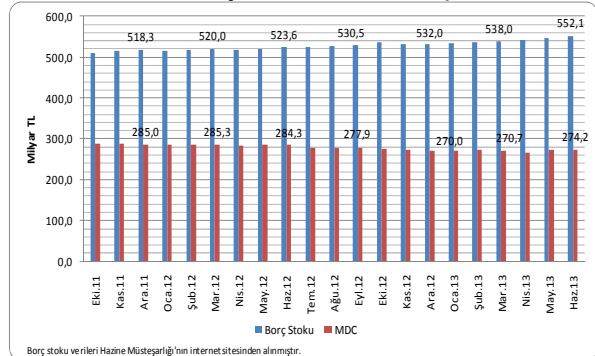
İncelenen dönemde menkul değerlerin toplam aktifler içindeki payı azalmaya devam etmektedir. Aralık 2011’de %23,4 olan menkul değerlerin toplam aktiflere oranı 2012 yılsonunda ilk defa %20’nin altına gerileyerek %19,7’ye, Mart 2013 itibarıyla da %19 seviyesine gerilemiştir. 2013 yılında menkul değerler portföyü artış hızının, toplam aktifler artış hızının altında kalmasına bağlı olarak söz konusu oran azalışını sürdürmüş ve Haziran 2013 itibarıyla %17,9 olarak gerçekleşmiştir.

Mayıs 2013 ortalarından sonra yurtiçi ve yurtdışı kaynaklı gelişmelere bağlı olarak piyasa faizlerindeki artışlar yeni ihraç edilecek menkul değerlere de yansıtacağından, önümüzdeki süreçte menkul değerler portföyünde yükselme görülme olasılığı artmıştır.

Grafik 19: Menkul Değerlerin Portföy Dağılımı

Grafik 20: Kamu Borç Stoku ve MDC Gelişimi

Haziran 2013 itibarıyla bankaların portföylerinde bulunan menkul değerlerin %96,3⁷’ü kamu borçlanma senetlerinden oluşmaktadır. Yabancı ülke devlet tahvillerine yapılan yatırım 391 milyon TL (%0,1) ile oldukça düşük bir tutardadır. Yurtdışı banka ve özel sektör borçlanma senetleri ise 2,7 milyar TL ile toplam içinde %1 paya sahiptir. Sektörün

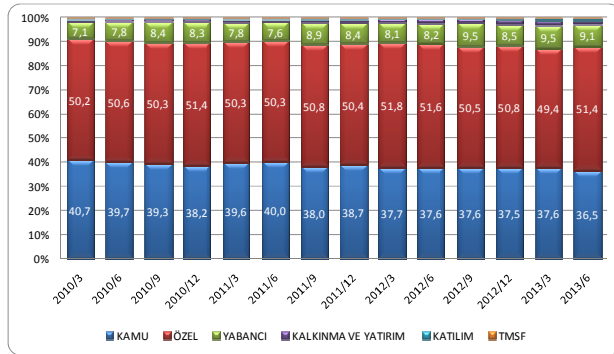
⁷ Hazinece yurtiçinde ve yurtdışında ihraç edilen ve Haziran 2013 itibarıyla 4,4 milyar TL bakiye arz eden kira sertifikaları dahildir.

menkul değerler portföyü içinde krediye bağlı tahvillerin payı %1 (2,7 milyar TL) olup, yurtiçi bankalarca ihraç edilen tahviller, hisse senetleri, yatırım fonları, özel sektör tahvilleri, banka bonoları veya banka garantili bonoların toplam payı %1,5'tir.

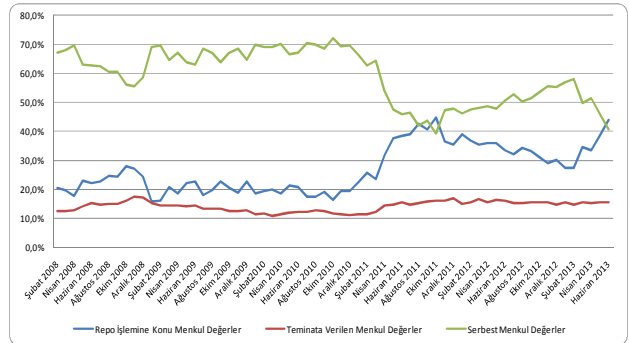
Haziran 2013 itibarıyla 552,1 milyar TL olarak açıklanan kamu brüt borç stokunun %47,8'i bankaların menkul değerler portföyünde bulunmaktadır. Bankaların yatırım tercihlerini kredilerden yana kullanıyor olmaları ve kamu borç stokunun yavaş da olsa artıyor olması kamu borç stokunun bankalarca finanse edilen kısmının oransal olarak azalmasına neden olmaktadır.

2013 yılının ilk yarısı itibarıyla özel bankalar sektörün toplam menkul değerlerinin yarısından fazlasına (%51,4) sahiptirler. Kamu bankaları %36,5 pay ile özel bankaları izlemektedir. Yılın ilk yarısında kamu bankalarının payı 1,1 puan, yabancı bankaların payı 0,4 puan ve kalkınma ve yatırım bankalarının payı 0,5 puan azalırken, özel bankaların sektör payı 2 puan artmıştır. Haziran 2013 itibarıyla sektörün toplam menkul değerlerinin %1,6'sını oluşturan katılım bankalarının payında ise önemli bir değişiklik görülmemiştir.

Grafik 21: Banka Gruplarına Göre Menkul Değerler

Grafik 22: Menkul Değerlerin Kullanımına Göre Dağılımı

Haziran 2013 itibarıyla sektörün menkul değerler portföyünün %43,9'u repo (120,3 milyar TL) işlemlerine konu edilmiştir. Repo işlemine konu menkul değerler Haziran 2012 döneminden beri Mayıs 2013 itibarıyla ilk defa 100 milyar TL'nin üzerine çıkarken, toplam menkul değerler içindeki payı da Ekim 2011 döneminde ulaştığı en yüksek oran olan %44,7'ye oldukça yaklaşmış ve %43,9 olarak gerçekleşmiştir.

Teminata verilen menkul değerler, yılsonuna göre 2,8 milyar TL artarak Haziran 2013 itibarıyla 42,8 milyar TL'ye yükselmiş, sektörün menkul değerler portföyünün %15,6'sını oluşturmuştur. Söz konusu tutarın büyük kısmı TCMB ve İMKB nezdindeki piyasalarda işlem teminatı olarak bulundurulmakta olup, teminata verilen menkul değerlerin toplam menkul değerler içindeki payı yılsonuna göre 0,8 puan artmıştır.

Haziran 2013 itibarıyla 111 milyar TL tutarındaki serbest menkul değerlerin toplam menkul değerler içindeki payı yılsonuna göre 14,6 puan azalarak Ekim 2011 döneminde ulaştığı en düşük seviye olan %39,2'den sonraki en düşük seviyeye (%40,5) ulaşmıştır.

İncelenen dönem itibarıyla sektörün menkul değerlerinin %82,9'u TP, %17,1'i YP menkul değerlerden oluşmaktadır. Yılın ilk yarısında TP menkul değerlerin payı 0,9 puan (941 milyon TL) azalırken, YP menkul değerler aynı oranda (3,3 milyar TL) artmıştır⁸.

Haziran 2013 itibarıyla sektörün toplam menkul değerlerinin %53'ü değişken faizli, %44,8'i sabit faizlidir. Menkul değerlerin %2,2'si ise getirisi faize duyarlı olmayan kıymetlerden oluşmaktadır. Değişken faizli menkul değerlerin %54,3'ü (78,9 milyar TL) referans tahvil faizlerine, %42,8'i (62,2 milyar TL) TÜFE'ye ve %1,8'i (2,6 milyar TL) LIBOR'a endekslidir. Ticari portföyün %49,2'si, vadeye kadar elde tutulacak menkul değerlerin ise %69,9'u değişken faizlidir.

Yılın ilk yarısında emanet kıymetler % 8,3 oranında (15,6 milyar TL) artmıştır. Bu artışın %18,3'ü yurtiçi yerleşiklerden, %81,7'si yurtdışı yerleşiklerden kaynaklanmıştır. İncelenen dönemde yurtiçi yerleşiklerin emanet kıymetlerinde %3,2 (2,9 milyar TL), yurtdışı yerleşiklerin emanet kıymetlerinde %12,7 (12,7 milyar TL) oranında artış görülmüştür. Bunun sonucunda yurtiçi yerleşiklerin toplam emanet kıymetler içindeki payı %44,6'ya gerilerken, yurtdışı yerleşiklerin payı %55,4'e yükselmiştir.

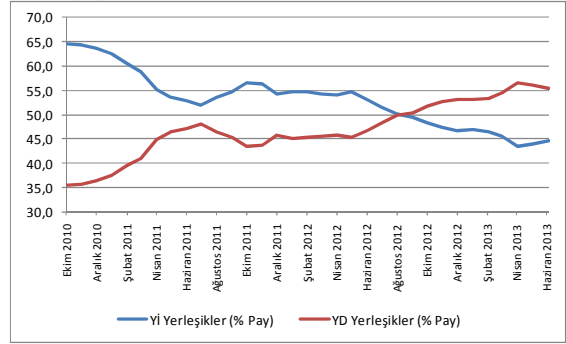
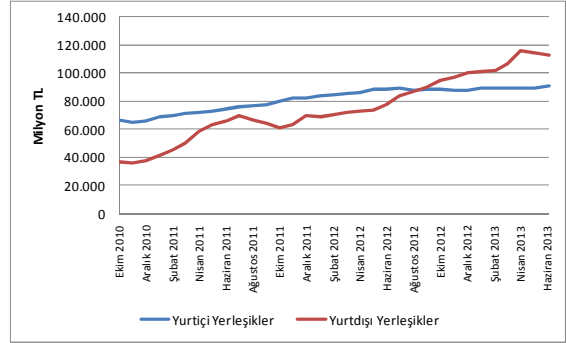
⁸ YP menkul değerlerdeki artışın tamamına yakını kur etkisinden kaynaklanmaktadır. USD bazında incelendiğinde, yılsonuna kıyasla YP menkul değerlerde 175 milyon USD azalış görülmektedir.

Tablo 11: Emanet Kıymetlerin ve Menkul Değerlerin Gelişimi

Milyon TL	Emanet Kıymetler*			MDC	Emanet % Değişim**	MDC % Değişim**
	Yurtiçi Yerleşikler	Yurtdışı Yerleşikler	Toplam Emanet			
Eylül 2010	65.601	35.174	100.775	274.706		
Ekim 2010	66.263	36.470	102.733	273.294	1,9	-0,5
Kasım 2010	65.273	36.124	101.397	282.200	-1,3	3,3
Aralık 2010	65.971	37.711	103.682	287.855	2,3	2,0
Ocak 2011	68.931	41.456	110.387	285.582	6,5	-0,8
Şubat 2011	69.735	45.523	115.259	285.641	4,4	0,0
Mart 2011	71.626	49.885	121.511	278.558	5,4	-2,5
Nisan 2011	72.343	58.691	131.034	275.659	7,8	-1,0
Mayıs 2011	72.956	63.142	136.097	279.618	3,9	1,4
Haziran 2011	74.021	66.035	140.056	279.325	2,9	-0,1
Temmuz 2011	75.803	70.046	145.848	279.082	4,1	-0,1
Ağustos 2011	76.934	66.851	143.785	284.860	-1,4	2,1
Eylül 2011	77.472	64.260	141.732	288.318	-1,4	1,2
Ekim 2011	79.891	61.249	141.140	286.918	-0,4	-0,5
Kasım 2011	81.890	63.703	145.593	287.212	3,2	0,1
Aralık 2011	82.282	69.431	151.713	284.983	4,2	-0,8
Ocak 2012	83.800	69.063	152.863	285.333	0,8	0,1
Şubat 2012	84.629	70.208	154.837	286.652	1,3	0,5
Mart 2012	85.521	71.820	157.341	285.343	1,6	-0,5
Nisan 2012	86.360	73.157	159.517	283.605	1,4	-0,6
Mayıs 2012	88.346	73.246	161.592	285.646	1,3	0,7
Haziran 2012	88.269	77.648	165.917	284.258	2,7	-0,5
Temmuz 2012	89.493	83.884	173.377	277.628	4,5	-2,3
Ağustos 2012	87.512	87.076	174.589	279.169	0,7	0,6
Eylül 2012	88.616	90.243	178.859	277.926	2,4	-0,4
Ekim 2012	88.878	94.981	183.859	276.124	2,8	-0,6
Kasım 2012	87.445	97.128	184.572	273.617	0,4	-0,9
Aralık 2012	88.099	100.266	188.366	269.994	2,1	-1,3
Ocak 2013	89.284	101.104	190.387	268.767	1,1	-0,5
Şubat 2013	88.976	102.175	191.150	272.219	0,4	1,3
Mart 2013	89.251	106.882	196.133	270.680	2,6	-0,6
Nisan 2013	89.223	115.715	204.938	266.043	4,5	-1,7
Mayıs 2013	89.156	114.018	203.175	272.589	-0,9	2,5
Haziran 2013	90.948	113.008	203.956	274.203	0,4	0,6

* Nominal Değer

** Bir önceki döneme göre yüzde değişim

Grafik 23: Emanet Kıymetlerin Dağılımı-Yerleşiklere Göre (%)**Grafik 24: Emanet Kıymetlerin Tutarı-Yerleşiklere Göre**

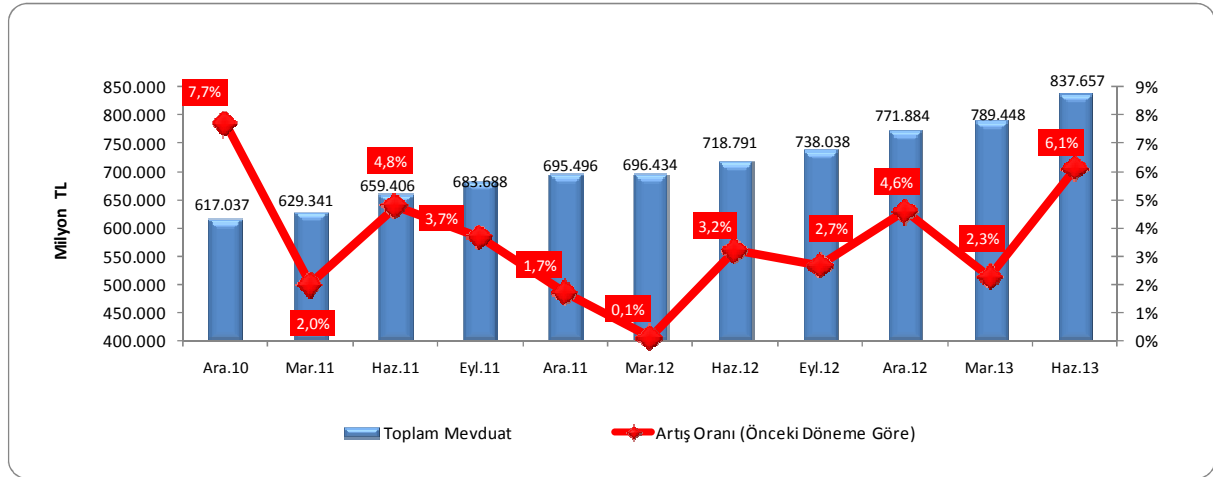
Uluslararası makro ekonomik konjonktürün yanı sıra 2012 yılının son çeyreğinde Türkiye'nin yatırım yapılabilir ülke notu almasının da etkisiyle 2012 yılının ikinci yarısından itibaren yurtdışı yerleşiklerin toplam emanet kıymetler içindeki payının artması, yurt içi yerleşiklerin payının ise azalması şeklinde seyreden trendin 2013 yılının ilk yarısında da devam ettiği görülmüştür. Bununla birlikte Nisan 2013 döneminde %56,5 ile en yüksek seviyesine çıkmış olan emanet kıymetler içindeki yurtdışı yerleşiklerin payı Mayıs 2013 ve sonrasında yurtiçi ve yurtdışı gelişmeler nedeniyle Haziran 2013'te %55,4'e gerilemiştir. Bu süreçte yurtdışı yerleşiklerin emanet kıymetleri 2,7 milyar TL azalırken, yurtiçi yerleşiklerin emanet kıymetleri 1,7 milyar TL artmıştır. Mayıs-Haziran 2013 döneminde, yurtiçi yerleşiklerin toplam emanet kıymetler içindeki payında 0,7 puan artış, yurtdışı yerleşiklerin payında ise azalış görülmüştür.

d) Mevduat

Türk bankacılık sektörünün yabancı kaynakları içinde Haziran 2013 itibarıyla %62,4 ile en fazla paya sahip olan mevduat 837,7 milyar TL düzeyine ulaşmıştır. Bankacılık sektörü toplam pasifleri 2013 yılının ikinci çeyreğinde %7 artış gösterirken, mevduat artış hızı aynı dönemde %6,1 düzeyinde kalmış ve mevduatın pasif toplamı içerisindeki payı 0,5 puan azalarak %54,8 düzeyine gerilemiştir. Mevduatın payının 2009 yılından itibaren azalmasında, yurtiçi tasarruf artış hızının⁹ azalmasının yanı sıra, bankaların yurtdışı piyasalar ve repo imkânlarını kullanması ve menkul kıymet ihraçları gibi alternatif kaynaklara başvurması da etkili olmaktadır. Diğer taraftan, Bireysel Emeklilik Sisteminin yeniden düzenlenmesi ve yastık altındaki altınların ekonomiye kazandırılması yönündeki yapılan çalışmaların yurt içi tasarruf oranlarının artırılmasına ve sektörün fonlama yapısının sağlığına olumlu katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Toplam mevduatın artış hızı son çeyrekte %2,3'ten %6,1'e yükselerek 2010 yılından beri en yüksek çeyreklik artışa ulaşmakla birlikte, ulusal ve uluslararası piyasalardaki gelişmeler paralelinde özellikle Mayıs ayından itibaren piyasalarda yaşanan hareketlilik sonrası döviz kurlarının artışı nedeniyle, 2013 yılının ikinci çeyreğinde toplam mevduat büyümesi, kur ve parite etkisinden arındırıldığında %3,8 düzeyinde hesaplanmaktadır.

Grafik 25: Çeyrek Dönemler İtibarıyla Toplam Mevduatın Gelişimi

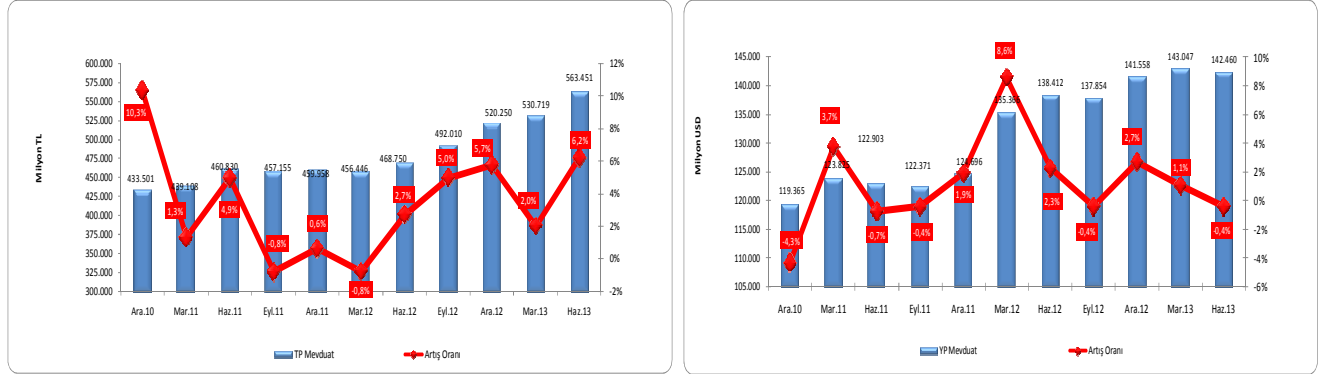

Önceki yılın ikinci çeyreğinde %2,7 artan TP mevduat bu yılın ikinci çeyreğinde %6,2 ile 2010 yılından bu yana en yüksek artış hızını yakalarken, YP mevduat döviz bazında sınırlı da olsa azalma göstermiştir. 2013 yılının ikinci çeyreğinde TP mevduat 32,7 milyar TL

⁹ Dünya Bankası istatistiklerine göre, dünya ülkeleri tasarruf oranı ortalamaları 2010 yılında %19,9 iken Türkiye'de %13,7'dir. Türkiye'de aynı oran 2011 yılında %14,1'e ve 2012'de ise %14,7'ye yükselmiştir.

(%6,2), YP mevduat ise 15,5 milyar TL (USD bazında %0,4; 587 milyon USD azalma) artmıştır¹⁰.

Grafik 26:Çeyrek Dönemler İtibarıyla TP ve YP Mevduatın Gelişimi

2013 yılının ikinci çeyreğinde tutar (26,8 milyar TL) ve oran (%6,9) olarak en fazla mevduat artışı özel bankalarda görülmüştür. 2012 yılsonuna göre tüm banka gruplarının mevduat tutarı artmakla beraber, tutar olarak en yüksek mevduat/katılım fonu artışı yine 37,5 milyar TL (%10) ile özel bankalarda görülmüştür.

Tablo 12:Banka Grupları İtibarıyla Mevduatın Gelişimi

(Milyon TL)	Aralık 2012			Haziran 2013			DEĞİŞİM					
							TUTAR			%		
	TP (Milyon TL)	YP (Milyon USD)	Toplam (Milyon TL)	TP (Milyon TL)	YP (Milyon USD)	Toplam (Milyon TL)	TP (Milyon TL)	YP (Milyon USD)	Toplam (Milyon TL)	TP	YP	Toplam
Kamu Bankaları	187.736	32.965	246.335	193.795	34.551	260.300	6.059	1.587	13.965	3,2	4,8	5,7
Özel Bankalar	235.829	78.923	376.124	259.866	79.887	413.631	24.036	963	37.508	10,2	1,2	10,0
Yabancı Bankalar	68.437	18.779	101.819	76.000	17.111	108.935	7.563	-1.669	7.115	11,1	-8,9	7,0
Katılım Bankaları	28.408	10.977	47.921	33.780	10.907	54.773	5.372	-71	6.852	18,9	-0,6	14,3
TMSF Bankaları	9,8	4,4	17,6	9,8	4,1	17,7	0	-0,3	0,1	-0,8	-5,9	0,4
BANKACILIK SEKTÖRÜ	520.421	141.649	772.217	563.451	142.460	837.657	43.030	810	65.440	8,3	0,6	8,5

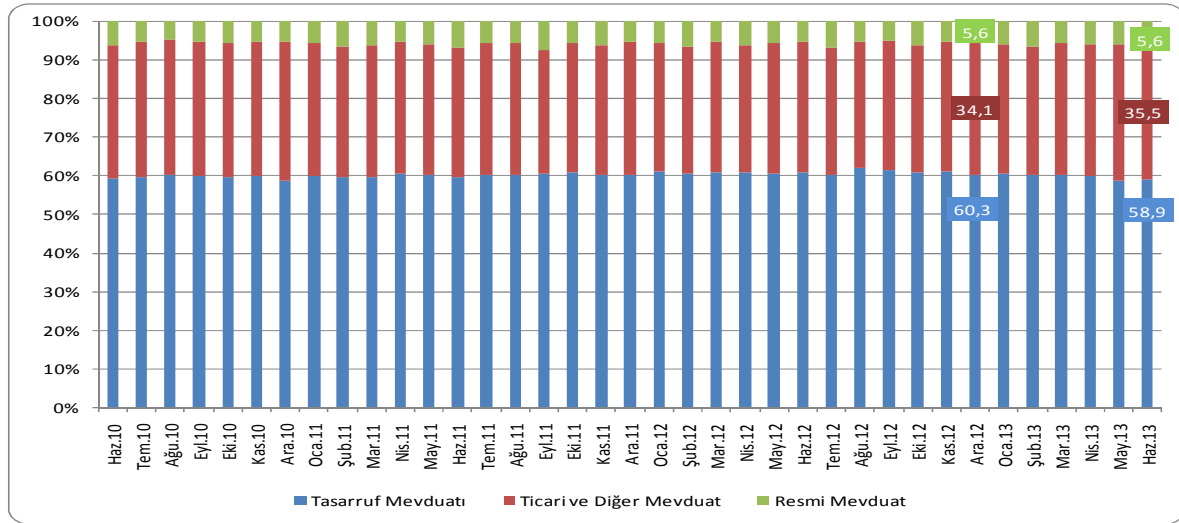
* YP mevduat tutarı hesaplanırken ilgili tarihteki TCMB USD alış kuru esas alınmıştır.

Haziran 2013 döneminde tasarruf mevduatının¹¹ toplam mevduat içerisindeki payı yılsonuna göre 1,4 puan azalarak %58,9 olarak gerçekleşmiş, resmi mevduatın payı aynı kalırken, ticari ve diğer mevduatın payı ise 1,4 puan artmıştır.

¹⁰ TCMB kurları esas alınmıştır.

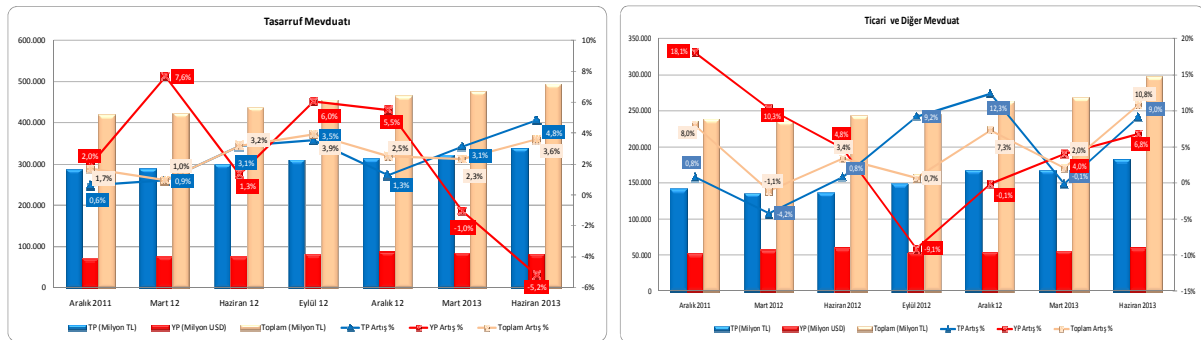
¹¹ Katılım bankalarındaki gerçek kişilere ait fonlar dahildir.

Grafik 27:Mevduatın/Katılım Fonlarının Türleri İtibarıyla Dağılımı

Ülkemizde döviz kurlarının yükseldiği dönemlerde döviz tevdiat hesaplarında çözülme ve Türk Lirası mevduata dönüş olmakta, bu eğilim 2013 yılının ikinci çeyreğinde tasarruf mevduatında yine gözlenmektedir. İncelenen dönemde TP tasarruf mevduatı 15,6 milyar TL (%4,8) artarken, YP tasarruf mevduatı 4,4 milyar USD (USD bazında %5,2) azalmıştır. Aynı dönemde, tüzel kişilere ait ticari ve diğer mevduatın TP kısmı 15 milyar TL (%9) artarken, YP kısmı 3,8 milyar USD (USD bazında %6,8) artış göstermiştir. Vergi ve diğer gelirler nedeniyle kamuya ait mevduat ise son çeyrekte 2,3 milyar TL (%5,2) artarak 46,9 milyar TL seviyesinde gerçekleşmiştir.

Grafik 28:Tasarruf Mevduatı ile Ticari ve Diğer Mevduatın Gelişimi

Ayrıca, 14.02.2013 tarihinde yapılan mevzuat değişikliği sonucunda sigortaya tabi mevduat tutarının üst limiti 50 bin TL'den 100 bin TL'ye yükseltilmiştir. Böylece, 2012 yılsonunda %37,4 olan sigortaya tabi tasarruf mevduatı oranı, 2013 yılının ilk çeyreğinde %49,7'ye yükselirken Haziran 2013 itibarıyla %49,4 düzeyinde bulunmaktadır.

Bilindiği üzere, TCMB, bankacılık sisteminde kaynakların vadesinin uzatılması yoluyla vade uyumsuzluğunu azaltmak¹² amacıyla 17 Aralık 2010'dan başlayarak Türk Lirası ve yabancı para zorunlu karşılık oranlarını, mevduat/katılım fonunun vade yapısına göre farklılaştırma yoluna gitmiştir. Söz konusu politikaların etkisiyle vadesiz ve 3 aya kadar kısa vadeli mevduatın payı Aralık 2010 – Aralık 2011 döneminde 6,2 puan azalmıştır. Ancak, aynı mevduat grubunun payında 2012 yılında 1,6 puan artış görülmüştür. Diğer taraftan, daha önceden vade gözetmeksizin stopaj usulüyle mevduat faizinden ve katılma hesapları kar paylarından %15 vergi alınırken, 01.01.2013 tarih ve 28515 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Bakanlar Kurulu Kararı ile, altı ay ve daha uzun vadeli TL cinsinden mevduat/katılma hesaplarına ve bir yıl ve daha uzun vadeli döviz tevdiat / katılım hesaplarına vergi avantajı sağlanmıştır. Ayrıca, altı aya kadar vadeli döviz tevdiat / katılım hesaplarına caydırıcı vergi artışı getirilmiştir. Söz konusu mevzuat değişikliğinin, etkisini son iki çeyrekte göstererek, 3 aya kadar kısa vadeli mevduatın payının 3,9 puan azaldığı ve 6 ila 12 ay arası vadeli mevduatın payının ise 3,2 puan arttığı görülmektedir. Sonuç olarak, Aralık 2010 döneminden itibaren 1 aya kadar vadeli mevduatın payı 11,6 puan azalırken, 1 yıldan uzun vadeli mevduatın payı 1,7 puan, 3 aydan uzun vadeli mevduatın payı da 8,5 puan artış göstermiştir.

Tablo 13:Mevduatın Vade Dağılımı (%)

										Değişim (Puan)		
	Ara.10	Eyl.11	Ara.11	Mar.12	Haz.12	Eyl.12	Ara.12	Mar.13	Haz.13	Aralık 2010 - Haziran 2013	Haziran 2012 - Haziran 2013	Aralık 2012 - Haziran 2013
Vadesiz	15,9	16,8	17,4	16,3	17,2	17,3	17,9	17,6	18,3	2,4	1,1	0,4
1 Aya Kadar Vadeli	26,0	14,6	14,8	14,2	13,2	13,1	14,7	13,9	14,4	-11,6	1,2	-0,3
1-3 Ay Arası Vadeli	49,7	52,7	53,2	54,9	55,9	56,5	54,4	53,2	50,4	0,8	-5,4	-4,0
Vadesiz ve 3 Aya Kadar Vadeli	91,6	84,1	85,4	85,3	86,3	86,9	87,0	84,8	83,1	-8,5	-3,1	-3,9
3-6 Ay Arası Vadeli	4,1	8,3	7,5	7,7	7,0	6,3	6,2	6,7	7,2	3,0	0,2	0,9
6-12 Ay Arası Vadeli	1,5	2,7	2,4	2,3	2,2	2,1	2,2	4,3	5,3	3,8	3,2	3,2
1 Yıldan Uzun Vadeli	2,7	4,8	4,6	4,6	4,6	4,7	4,5	4,2	4,4	1,7	-0,2	-0,2

Stopaj oranları ile ilgili mevzuat değişikliğinin getirdiği vergi avantajları izleyen tabloda özetlenmektedir. Değişiklik 6 aydan uzun vadeli TP mevduatı teşvik ederken, 6 aydan kısa vadeli YP hesapları caydırmaı hedeflemektedir.

¹² Zorunlu karşılık politikaları kredi artışını sınırlandırmak amacıyla da kullanılmaktadır. TCMB, ayrıca, 2013 yılının son çeyreğinden başlamak üzere, kaldıraç oranına dayalı ilave zorunlu karşılık yükümlülüğü uygulamasına geçmektedir. Bankaların ana sermayesinin, pasif toplamı, gayri nakdi kredi ve yükümlülükler, cayılabilir taahhütlerin 0,1 katsayısıyla çarpımı sonucu bulunacak tutar, türev finansal araçlara ait taahhütlerin her birinin kendi kredi dönüşüm oranı ile çarpımı sonucu bulunacak toplam tutar ile cayılmaz taahhütler tutarı toplamına bölünmesiyle hesaplanmaktadır. Kaldıraç oranı belirlenen eşik değerleri geçen bankalar için ilave zorunlu karşılık yükümlülüğü getirilmektedir.

Tablo 14: Yeni Gelir Vergisi Stopaj Oranları

Yeni Stopaj Oranları ve Önceki Duruma Göre Sağlanan Vergi Avantajları				
Vade	Türk Parası		Döviz	
	Vergi Oranı (%)	Vergi Avantajı (puan)	Vergi Oranı (%)	Vergi Avantajı (puan)
Vadesiz Mevduat / Katılma Hesabı	15	0	18	-3
6 Aya Kadar (6 Ay Dahil)	15	0	18	-3
6-12 Ay Arası	12	3	15	0
1 Yıl ve Daha Uzun Vadeli	10	5	13	2

Aynı tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan Bakanlar Kurulu Kararı ile, vadeli mevduat ve katılma hesapları ile birikimli mevduat/katılma hesaplarından bankaların onayı ile vadelerinden önce çekim yapılması halinde, vade bozulmaksızın ve faiz/kar payı kaybı yaşanmaksızın bu hesapların vadeleri süresince; 1 yıl ve daha uzun vadeli hesaplar için hesap sahiplerine en fazla iki defa vadeden önce çekim hakkı tanınarak toplamda anaparanın %50’sine, birikimli hesaplar için hesap sahiplerine en fazla üç defa vadeden önce çekim hakkı tanınarak toplamda anaparanın %50’sine kadar kısmi çekim yapılabilme hakkı getirilmiştir. Belirtilen sayı ve payların üzerinde vadeden önce ilave kısmi veya tamamen çekimlerde ise biriken faiz/kar payı tutarının en fazla %50’sine kadar faiz/kar payı ödenebilecektir.

Sonuç olarak, yukarıda özetlenen vergi avantajı ile vadeden önce gelir kaybı olmaksızın hesaptan para çekme imkanının getirilmesinin, beklendiği gibi mevduat/katılım hesaplarının ortalama vadesinin uzamasına katkı sağladığı görülmektedir.

Küresel krizle birlikte yatırımcıların risk iştahlarının azalması ve güvenli yatırım araçlarına olan talebin artması altın fiyatlarında 2008-2012 döneminde iki kata varan ciddi artış görülmesine yol açmıştır. Diğer taraftan, 29 Mayıs 2008 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanan Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin 2008-32/35 No’lu Tebliğ ile bankalarca altın, gümüş ve platin depo hesabı açılması, altın, gümüş ve platin kredisi kullandırılması ve kıymetli madenler aracı kuruluşları tarafından yurt dışından kıymetli madenler kredisi sağlanmasına ilişkin usul ve esasların yeniden düzenlenmesiyle bankalar, gerçek ve tüzel kişiler adına, altın, gümüş ve platinin fiziken tesliminin yanında bankalarca satışı yapılmak suretiyle de vadeli veya vadesiz olarak altın, gümüş ve platin depo hesabı açabilme olanağına kavuşmuşlardır. Yükselen altın fiyatlarının yanı sıra, kıymetli Maden Depo Hesapları Hakkındaki söz konusu mevzuat değişikliğinin olumlu etkisiyle sektörümüzde altın mevduatına olan ilginin özellikle 2011 yılının ikinci yarısıyla birlikte yükseldiği görülmüştür.

Ayrıca, TCMB’nin 2011 yılı Ekim ayından itibaren kıymetli maden depo hesapları hariç YP zorunlu karşılıkların (daha sonra %0’a düşürülmekle birlikte) %10’una kadar kısmının altın, kıymetli maden depo hesapları için ise tamamının altın cinsinden tutulabilmesi

imkanı tanınması, aynı imkanın 2011 Kasım ayından itibaren TL zorunlu karşılıklar için de getirilmesi ve muhtelif kararlarla %30'a kadar yükseltilmesi, bankalar açısından altın mevduatı toplamının cazibesini artırmıştır.

Daha sonra, 31.01.2013 tarih ve 28545 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "Bankaların Kıymetli Maden Alım Satımına ve Alacaklarından Dolayı Edindikleri Emtia ve Gayrimenkullerin Elden Çıkarılmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" ile bankalara İstanbul Altın Borsasınca teyit edilen kıymetli madenler ile Türkiye Büyük Millet Meclisinin 1/8/1951 tarihli ve 1738 sayılı Kararı ile standartları ve nitelikleri belirlenen Cumhuriyet altın sikkeleri ile Cumhuriyet ziynet altınlarının alım ve satımı ile Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsalarında işlem gören ve standart ve nitelikleri yetkili merciler tarafından belirlenen kıymetli madenleri esas alan sözleşmelerin alım ve satımını yapma yetkisi verilmiştir.

Sektörde altın mevduatı kıymetli maden depo hesapları içerisinde izlenmekte olup, bu hesabın tamamına yakını altın mevduatından oluşmaktadır. Haziran 2013 itibarıyla sektörün kıymetli maden depo hesapları toplamı 10,8 milyar USD tutarındadır. Söz konusu hesapların 374 milyon USD'si bankalararası depolardır. Bankalararası kıymetli maden depo hesapları hariç tutulduğunda sektör mevduatının %2,4'ü kıymetli maden depo hesaplarından oluşmaktadır. 2011 yılında çok ciddi artış gösteren kıymetli maden depo hesaplarının artış hızında 2012 yılında bir yavaşlama gözlenmekle birlikte, altın fiyatlarının düşmeye başlamasıyla birlikte 2013 yılının ikinci çeyreğinde kıymetli maden depoları USD bazında azalma göstermiştir. Bankalararası depolar hariç tutulduğunda, kıymetli maden depoları 2013'ün ikinci çeyreğinde 992 milyon USD (%8,7) azalarak 10,5 milyar USD'ye gerilemiştir.

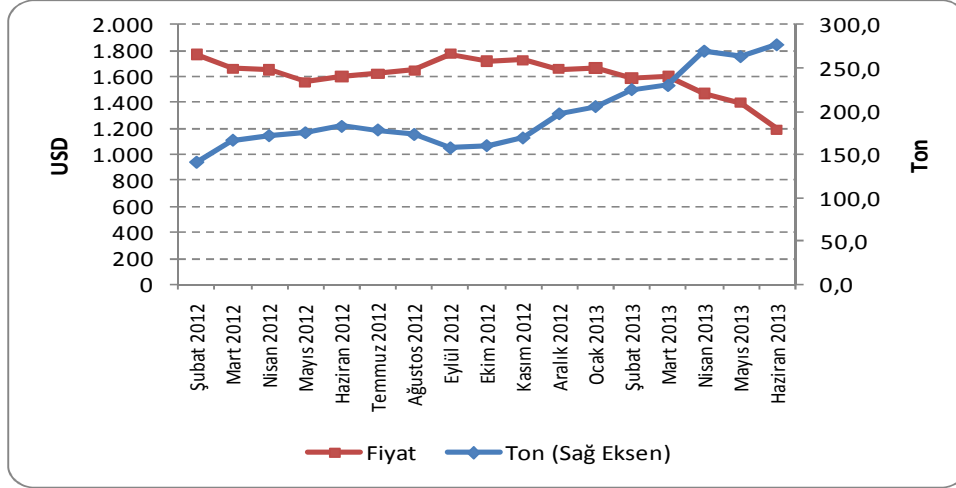
Tablo 15: Çeyrekler İtibarıyla Kıymetli Maden Depo Hesaplarının Gelişimi

Kıymetli Maden Depo hesabı					Toplam Değişim	
Milyon USD	Vadeli	Vadesiz	Toplam*	YP Mevduat İçindeki Payı	Tutar	%
Mar.11	447	1.967	2.414	1,9		
Haz.11	565	2.621	3.186	2,6	772	32,0
Eyl.11	990	6.471	7.460	6,1	4.274	134,2
Ara.11	1.081	6.742	7.823	6,3	362	4,9
Mar.12	1.254	7.759	9.012	6,7	1.190	15,2
Haz.12	1.478	7.911	9.389	6,8	377	4,2
Eyl.12	1.671	7.413	9.085	6,6	-304	-3,2
Ara.12	1.945	8.710	10.656	7,5	1.571	17,3
Mar.13	2.479	9.383	11.863	8,3	1.207	11,3
Haz.13	2.166	8.664	10.830	7,6	-1.033	-9

(*) Bankalararası depolar dahildir.

Bununla birlikte, söz konusu kıymetli maden depo hesaplarındaki düşüşün 2013 yılının ikinci çeyreğinde USD bazında altın fiyatlarının %25 oranında düşüşünden kaynaklandığı, aynı dönemde gram bazında altın depo hesaplarının 47,2 ton (%21) artarak 277 tona yükseldiği görülmektedir.

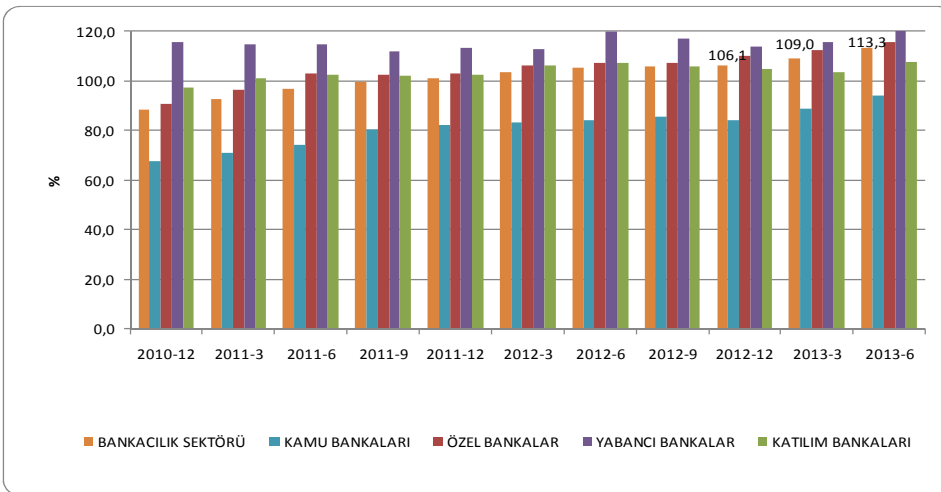
Grafik 29: Ons Altın Fiyatı ve Altın Depo Hesaplarının Gelişimi

Kaynak:TCMB

2013 yılının ikinci çeyreğinde kredi artış oranının (%10,3) mevduatın artış oranının (%6,1) üzerinde gerçekleşmesiyle mevduatın krediye dönüşüm oranı 4,3 puan artarak %113,3 seviyesine yükselmiştir. Banka grupları arasında yabancı bankalar %120,6 ile en yüksek orana sahip iken, kamu bankaları %93,8 ile sektör ortalamasının altında yer almaktadır.

Grafik 30: Banka Grupları Bazında Mevduatın Krediye Dönüşüm Oranı

Yurtdışı şubeler nezdindeki mevduat, toplam mevduat içinde %4,6 paya sahiptir. Yurtdışı şubeler nezdindeki TP mevduat, Aralık 2010- Haziran 2011 döneminde Arap

ülkelerindeki siyasi gelişmeler nedeniyle, izleyen dönemde ise temelde kademeli olarak faize duyarlı kısa vadeli ticari mevduatın çekilmesi sonucu azalmakla birlikte, 2012 yılının ikinci yarısında artış, 2013 yılının ilk yarısında azalış göstermiştir. Bununla birlikte, son çeyrekte yurtdışı şubelerdeki toplam mevduatın YP hesapların etkisiyle %17,5 arttığı, en yüksek mevduat artışının Bahreyn ve Lüksemburg şubelerinde olduğu görülmüştür.

Tablo 16: Yurt Dışı Şubeler Nezdinde Toplanan Mevduat

Dönem	Yurtdışı Şubeler Nezdinde Toplanan Mevduat			Top.Mevduat İçindeki Pay	Değişim** (%)		
	TP (Milyon TL)	YP* (Milyon USD)	Toplam (Milyon TL)		TP	YP	Toplam
Ara.10	27.110	13.065	47.198	7,6	-	-	-
Haz.11	16.254	11.194	34.341	5,2	-40	-14,3	-27,2
Ara.11	13.570	10.008	32.474	4,7	-16,5	-10,6	-5,4
Haz.12	8.761	12.739	31.775	4,4	-35,4	27,3	-2,2
Mar.12	10.661	11.796	31.575	4,5	21,7	-7,4	-0,6
Eyl.12	12.673	11.106	32.495	4,4	18,9	-5,8	2,9
Ara.12	14.975	10.744	34.073	4,4	18,2	-3,3	4,9
Mar.13	12.275	11.481	33.041	4,2	-18,0	6,9	-3,0
Haz.13	10.232	14.855	38.825	4,6	-16,6	29,4	17,5

(*) TCMB kurları esas alınmıştır.

(**) Önceki döneme kıyasla değişim

Yurtdışı şubeler nezdindeki toplam mevduatın %59,8'i yurtiçi yerleşiklere aittir. Yurtdışı yerleşiklerin toplam mevduatının sektördeki payı ise son çeyrekte %4,5'ten %5,1'e yükselmiştir.

Tablo 17: Mevduatın Dağılımı

(Haziran 2013)	Tutar Olarak Dağılım (Milyon TL)			Yüzde Olarak Dağılım		
	Yurtiçi Yerleşikler	Yurtdışı Yerleşikler	Toplam	Yurtiçi Yerleşikler	Yurtdışı Yerleşikler	Toplam
Yurtiçi Şubeler	771.937	26.895	798.832	92,2	3,2	95,4
Yurtdışı Şubeler	23.205	15.619	38.825	2,8	1,9	4,6
Toplam	795.143	42.514	837.657	94,9	5,1	100,0

e) Yurtdışı Bankalara Borçlar

Gelişmiş ülke merkez bankalarının genişletici yöndeki para politikaları, iyileşen finansal piyasa koşulları ve ülkemizde yaşanan olumlu makroekonomik gelişmelerin etkisi ile son yıllarda artış eğiliminde olan küresel piyasalardan sağlanan fonlar, 2013 yılının ilk yarısında da yüksek artış seyrini sürdürmüştür.

Sektörün yurtdışı bankalardan temin ettiği borçların toplamı, yılsonuna göre %14,8 oranında (16,6 milyar USD) artış göstererek Haziran 2013 itibarıyla 128,3 milyar USD'ye yükselmiştir. Söz konusu artışta; kredilerde (8,3 milyar USD), repodan sağlanan fonlarda (5,2 milyar USD), mevduatta (1,4 milyar USD) ve sermaye benzeri kredilerde (1 milyar USD) meydana gelen yükselişlerin etkili olduğu görülmektedir. İncelenen dönemde sendikasyon kredileri 1,7 milyar USD artış gösterirken, seküritizasyon kredilerinde 1,1 milyar USD tutarında azalış görülmektedir.

2013 yılının ilk çeyreğinde %8,4 artan sektörün yurtdışı bankalardan temin ettiği borçlar, ikinci çeyrekte %5,9 (7,1 milyar USD) oranında artmıştır. Öte yandan Nisan – Mayıs 2013 döneminde yurtdışından sağlanan borçlar 0,4 milyar USD (%0,3) tutarında azalış göstermiştir.

Haziran 2013 döneminde bankaların yurtdışı bankalara borçları içerisinde kendi risk gruplarından sağladığı fon tutarı yılsonuna göre 6,6 milyar USD artarak 21,9 milyar USD'ye yükselmiştir. Aralık 2012 itibarıyla bankaların kendi risk gruplarından sağladığı fon tutarının toplam yurtdışı borçlara oranı %13,7 iken Mart 2013 döneminde bu oran %16'ya, Haziran 2013 döneminde ise %17,1'e yükselmiştir. Kendi risk grubundan sağlanan fonların %70,3'lük kısmı (15,4 milyar USD) yabancı bankalarca sağlanmıştır.

Tablo 18: Yurtdışı Bankalardan Sağlanan Fonların Gelişimi

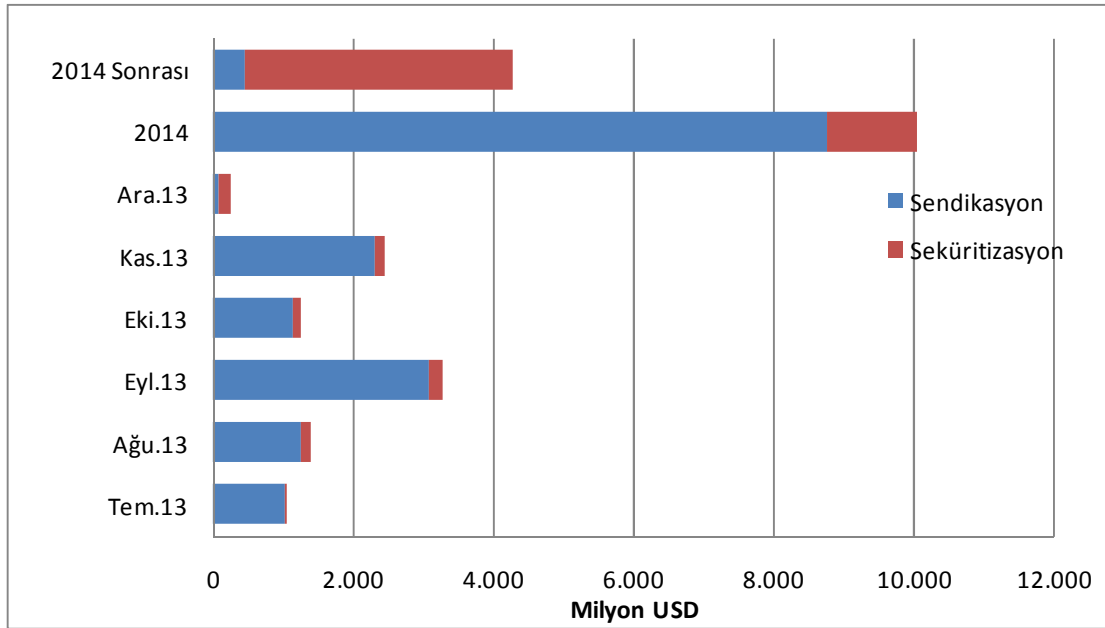
(milyon USD)	Haziran 2012				Aralık 2012				Mart 2013				Haziran 2013				Değişim							
	Tutar		% Pay		Tutar		% Pay		Tutar		% Pay		Tutar		% Pay		Haz.12 - Haz.13		Ara.12 - Haz.13		Mar.13 - Haz.13			
	Tutar	% Pay	Tutar	% Pay	Tutar	% Pay	Tutar	% Pay	Tutar	% Pay	Tutar	% Pay	Tutar	% Pay	Tutar	% Pay	Tutar	(%)	Tutar	(%)	Tutar	(%)	Tutar	(%)
Mevduat	16.078	15,2	16.328	14,6	17.777	14,7	17.773	13,9	17.773	13,9	17.773	13,9	17.773	13,9	17.773	13,9	1.695	10,5	1.445	8,8	-4	-0,0		
Kredi	44.887	42,5	46.129	41,3	52.858	43,6	54.441	42,4	54.441	42,4	54.441	42,4	54.441	42,4	54.441	42,4	9.553	21,3	8.312	18,0	1.582	3,0		
Sendikasyon	15.571	14,7	16.377	14,7	16.783	13,9	18.098	14,1	18.098	14,1	18.098	14,1	18.098	14,1	18.098	14,1	2.527	16,2	1.721	10,5	1.315	7,8		
Seküritizasyon	7.663	7,2	6.990	6,3	6.433	5,3	5.924	4,6	5.924	4,6	5.924	4,6	5.924	4,6	5.924	4,6	-1.738	-22,7	-1.066	-15,2	-508	-7,9		
Repo	16.938	16,0	18.627	16,7	19.884	16,4	23.797	18,5	23.797	18,5	23.797	18,5	23.797	18,5	23.797	18,5	6.859	40,5	5.170	27,8	3.913	19,7		
Sermaye Benzeri Krediler	4.497	4,3	7.205	6,4	7.393	6,1	8.158	6,4	8.158	6,4	8.158	6,4	8.158	6,4	8.158	6,4	3.660	81,4	953	13,2	765	10,3		
Diğer*	85	0,1	58	0,1	16	0,0	97	0,1	97	0,1	97	0,1	97	0,1	97	0,1	12	14,5	40	68,3	81	495,3		
TOPLAM**	105.720	100	111.714	100	121.144	100	128.287	100	128.287	100	128.287	100	128.287	100	128.287	100	22.568	21,3	16.574	14,8	7.144	5,9		

(*)Vade unsuru taşımayan işlemlerin dışında, işlem tür kodları sınıflandırmasından herhangi bir tür işlem koduna dahil olmadığı halde bankalarla yapılan borç tarafındaki işlemleri kapsamaktadır.

(**) Yurtdışında ihraç edilen tahvil/bono tutarları hariç tutulmuştur.

Yılın ilk yarısında sektörün yurtdışından temin ettiği sendikasyon ve seküritizasyon kredilerinin toplam tutarı yaklaşık 0,7 milyar USD (%2,8) artarak 24 milyar USD'ye yükselmiştir. Haziran 2013 döneminde sendikasyon ve seküritizasyon kredilerinin yurtdışı bankalardan sağlanan toplam yurtdışı fonlar içindeki payı %18,7, toplam yabancı kaynaklar içindeki payı ise %3,4 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Tablo 19: Sendikasyon ve Seküritizasyon Kredileri Geri Ödeme Planı

Yılın ilk yarısında sendikasyon kredilerinin yenileme oranı %100'ün üzerinde gerçekleşmiştir. Sektör genelinde bankaların, sendikasyon kredilerini yenilemekte problem yaşamadığı, seküritizasyon kredilerindeki azalışı ise yurtdışı piyasalarda ihraç edilen menkul değerler ile ikame ettiği değerlendirilmektedir.

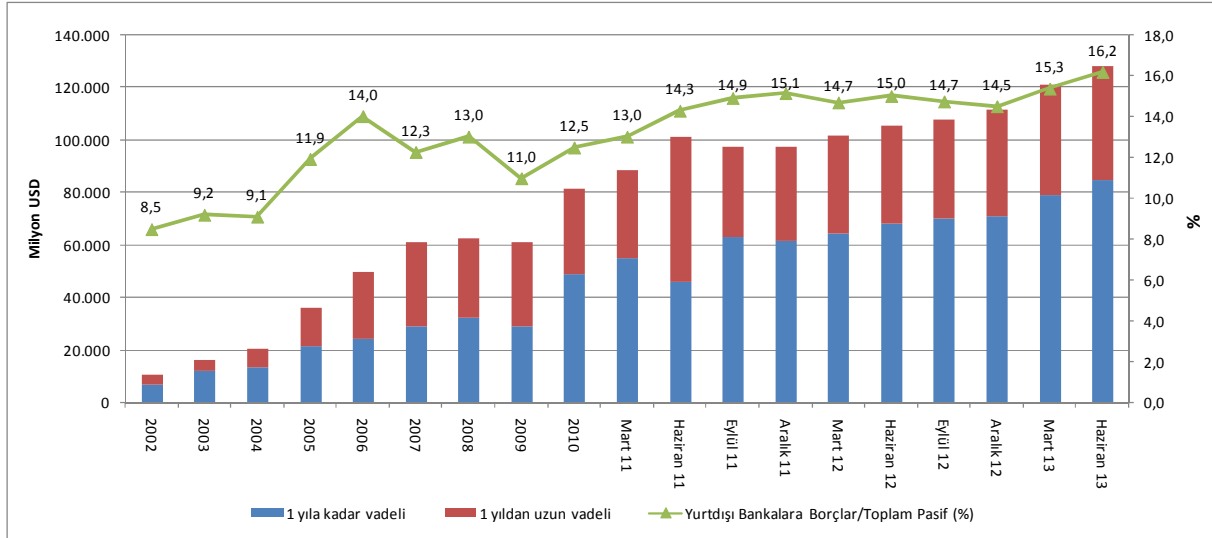
Yılın ilk yarısında yurtdışı bankalardan repo işlemleriyle sağlanan fonlar %27,8 (5,2 milyar USD) oranında artış göstermiştir. Repo işlemleriyle sağlanan fonlar temel olarak Büyük Britanya, Almanya ve ABD merkezli finans kuruluşları ile yapılan işlemlerden kaynaklanmakta olup; işlemlerin %84,4'ü USD, %8,4'ü ise TP cinsinden gerçekleştirilmiştir. Haziran 2013 itibarıyla repo işlemlerinden sağlanan fonların %88,4'ü bir yıla kadar vadeli, %11,6'sı ise bir yıldan uzun vadeli işlemlerden oluşmaktadır.

Yılın ilk yarısında yurtdışı bankalardan sermaye benzeri kredi şeklinde sağlanan fonlar %13,2 (1 milyar USD) oranında artış göstermiştir. Sermaye benzeri kredilerin tamamına yakını (%98,8) ikincil sermaye benzeri kredi şeklindedir.

Haziran 2013'de, yurtdışı bankalardan sağlanan fonların 77 milyar USD'si (%60) USD cinsinden, 36 milyar USD'si (%28,2) EUR cinsinden ve mevduat-kredi şeklinde

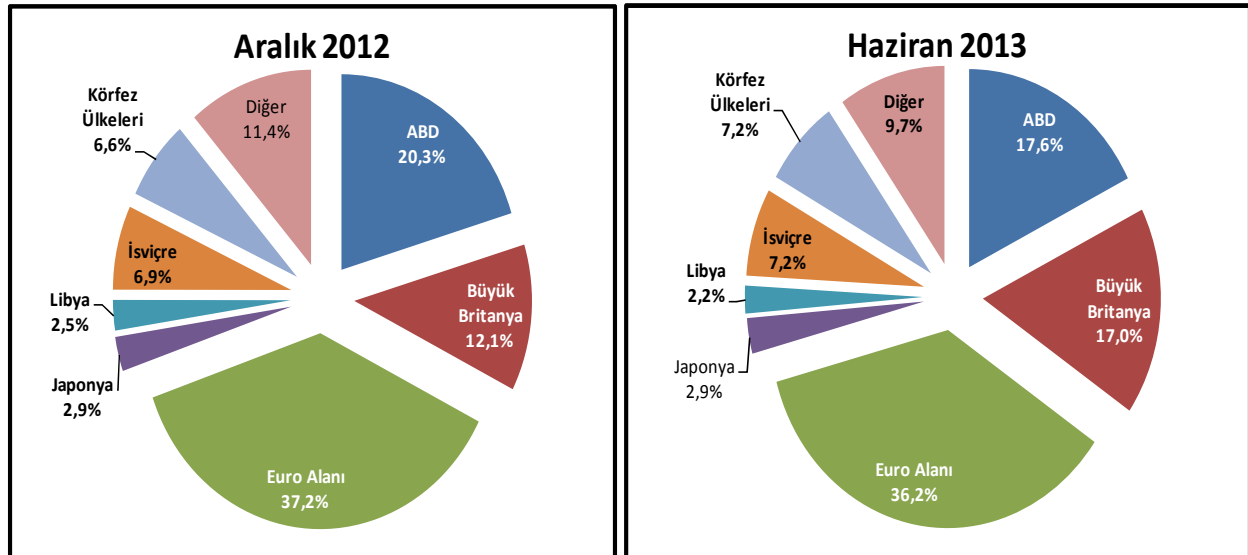
sağlanan fonların 11 milyar USD'lik kısmı ile repo yoluyla sağlanan fonların 2 milyar USD'lik kısmı olmak üzere toplam 13 milyar USD'lik (%10,2) kısmı TP cinsindendir.

Grafik 31:Yurtdışı Bankalardan Temin Edilen Fonlar

2013 yılının ilk yarısında sektörün yurtdışından sağladığı borçların toplam pasifler içindeki payı %14,5'ten %16,2'ye yükselmiştir. Ülkemizde yaşanan olumlu makroekonomik gelişmeler ve bankacılık sektörüne duyulan güvenin artması, bankaların yurtdışından sağladıkları fon tutarlarını arttırarak mevduat ağırlıklı pasif yapısını çeşitlendirmelerine olanak sağlamıştır.

Grafik 32: Yurtdışı Bankalardan Temin Edilen Fonların Ülkelere Göre Dağılımı

Yılın ilk yarısında yurtdışından temin edilen fonlarda, ABD'nin payı 2,7 puan, Euro Alanı'nın payı 1 puan, Libya'nın payı 0,3 puan azalırken; Büyük Britanya'nın payı 4,8 puan,

Körfez ülkelerinin payı 0,6 puan ve İsviçre'nin payı 0,2 puan artmıştır¹³. Yılın ilk yarısında sektörün yurtdışından sağlamış olduğu fonların gelişimine bakıldığında; Büyük Britanya merkezli finans kuruluşlarından sağlanan fonlarda repo (3,8 milyar USD) ve kredi (3,3 milyar USD) işlemleri kaynaklı olarak toplamda %60,5 (8,2 milyar USD) oranında artış görülmektedir.

¹³ Banka genel merkezinin yerleşik olduğu ülke esas alınmıştır.

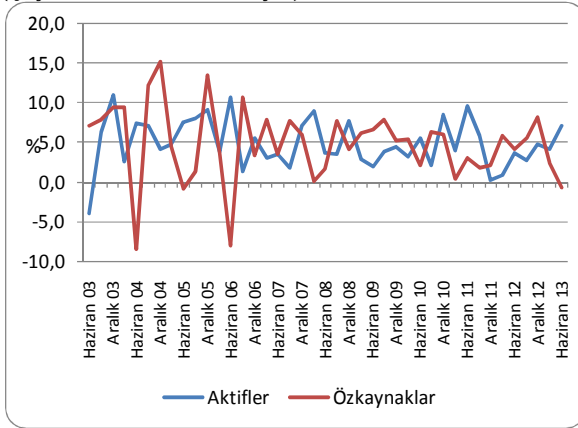
f) Özkaynaklar ve Sermaye Yeterliliği

Sektörün özkaynakları Haziran 2013 dönemi itibarıyla 185 milyar TL düzeyinde olup, yılın ilk yarısında %1,6 (3 milyar TL) oranında artmıştır. Anılan dönemde özkaynaklardaki artışın temel nedeni dağıtılmayarak banka bünyesinde bırakılan kârın eklendiği yedek akçelerdir. Söz konusu dönemde menkul değer değerleme fonlarındaki 10,6 milyar TL azalışa karşılık, sektörün kar dağıtımının sınırlandırılması ve karların bünyede bırakılmasının teşvik edilmesi yönünde Kurumumuzca sürdürülen politikalar çerçevesinde 2013'ün ilk yarısında yedek akçelerin 19,2 milyar TL ve ödenmiş sermayenin 3,2 milyar TL artması sektörün özkaynaklarının artmasını sağlamıştır.

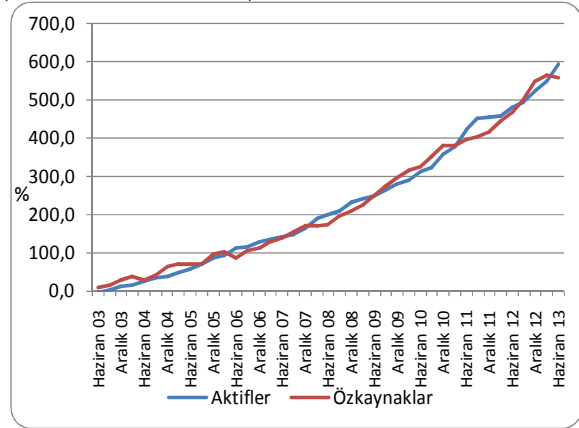
Özkaynaklar, yılın ikinci çeyreğinde %0,7 (1,3 milyar TL) oranında azalmıştır. Anılan dönemde yurtiçi ve küresel gelişmelere bağlı olarak faiz oranlarında görülen artışın menkul değerler değerleme farklarına etkisi söz konusu azalışta önemli etkiye sahiptir. Son çeyrekte menkul değer değerleme farkları, %64,8 (8,3 milyar TL) oranında azalarak 4,5 milyar TL düzeyinde gerçekleşmiştir.

2003 baz yılı itibarıyla sektörün toplam aktif ve özkaynak büyüme oranlarının birbirine yakın değerlerde seyrettiği görülmektedir. 2011 yılsonundan Mart 2013 dönemine kadar çeyrek dönemler itibarıyla değerlendirildiğinde özkaynaklardaki artışın aktif artışını geçtiği görülmektedir. Haziran 2013 döneminde ise, önceki çeyreğe kıyasla aktifler %7 oranında büyürken, özkaynaklar %0,7 oranında küçülmüştür.

Grafik 33: Toplam Aktifler ve Özkaynakların Değişimi (Çeyrek Dönemler İtibarıyla)

Grafik 34: Toplam Aktifler ve Özkaynakların Değişimi (Aralık 2002 Baz dönemi)

Faiz oranlarındaki değişikliklere bağlı olarak son çeyrekte özkaynaklarda görülen azalışın, sektörün sermaye yapısı ve sermaye yeterliliği üzerinde önemli ölçüde olumsuz bir etki yaratmadığı değerlendirilmektedir.

Haziran 2013-Haziran 2012 döneminde menkul değer değerlendirme farklarının 1,3 milyar TL azalışına karşın, ödenmiş sermayenin 5,4 milyar TL ve yedek akçelerin 18,4 milyar TL artışına bağlı olarak özkaynaklar yıllık bazda %16,1 (25,6 milyar TL) oranında artmıştır.

Tablo 20: Özkaynak Unsurlarının Gelişimi

(Milyon TL)					DEĞİŞİM (%)			
	2012/6		2012/12		2012/6-2013/6		2013/3-2013/6	
	2012/6	2012/12	2013/3	2013/6	Tutar	%	Tutar	%
Ödenmiş Sermaye	52.432	54.636	55.043	57.843	5.411	10,3	2.800	5,1
Yedek Akçeler	104.463	103.641	116.313	122.884	18.421	17,6	6.571	5,6
Ödenmiş Sermaye Enflasyon Düzeltme Farkı	0	0	0	0	0	-	0	-
Sabit Kıymet Yeniden Değerleme Farkları	2.616	2.738	4.115	3.501	885	33,8	-614	-14,9
Menkul Değerler Değerleme Farkları	5.823	15.074	12.820	4.519	-1.305	-22,4	-8.302	-64,8
Dönem Karı (Zararı)*	11.574	23.523	7.050	13.859	2.285	19,7		
Geçmiş Yıllar Karı (Zararı)	-17.568	-17.671	-9.106	-17.674	-106	0,6	-8.568	94,1
TOPLAM ÖZKAYNAKLAR	159.341	181.940	186.236	184.932	25.591	16,1	-1.305	-0,7

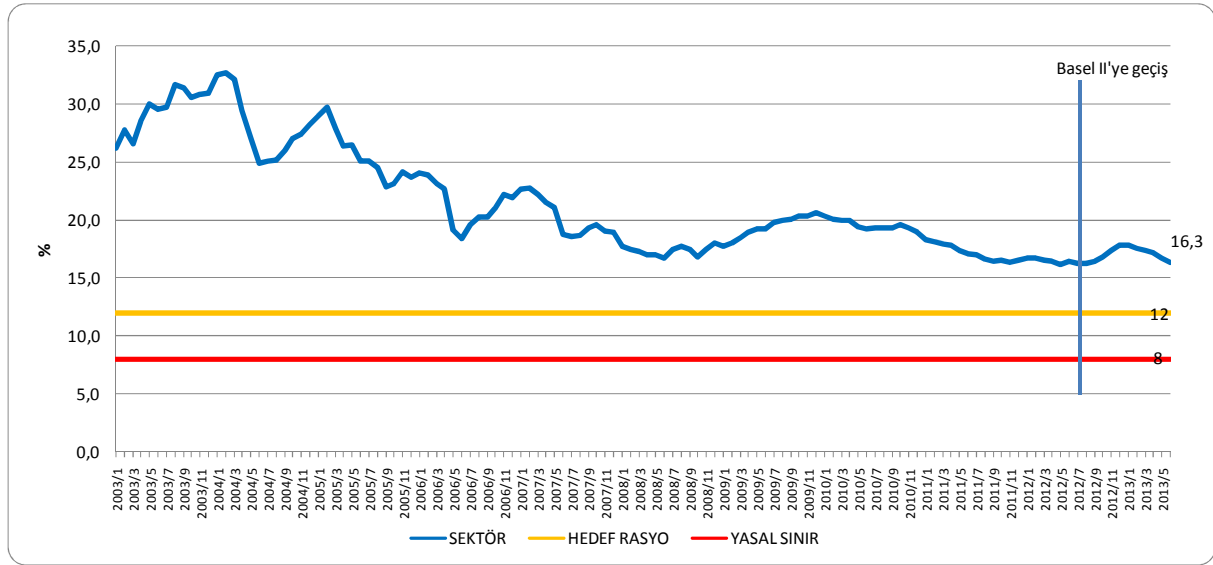
Haziran 2013 döneminde önceki çeyreğe kıyasla sektörün toplam ödenmiş sermayesi 2,8 milyar TL (%5,1) artarak 57,8 milyar TL düzeyine ulaşmıştır. Anılan dönemde 5'i kalkınma yatırım bankası olmak üzere toplam 10 banka ödenmiş sermayesini arttırmıştır. Söz konusu toplam sermaye artışının 1,5 milyar TL'si nakit, 1,3 milyar TL'si ise iç kaynaklardan karşılanmıştır.

Yılın ilk yarısında büyük kısmı genel kurul kararı uyarınca ayrılan olağanüstü yedeklerden olmak üzere yedek akçeler 19,2 milyar TL (%18,6) artmıştır. Sektörde 33 bankanın yedek akçelerinde artış meydana gelirken, 7 bankanın yedek akçeleri 1 milyar TL ile 3 milyar TL aralığında artmıştır.

Haziran 2013 döneminde yılsonuna kıyasla 10,6 milyar TL (%70) azalan menkul değer değerlendirme farklarındaki azalışın 9,6 milyar TL tutarlık kısmı satılmaya hazır menkul değerlerde görülen değer azalışlarından kaynaklanmaktadır.

Temmuz 2012 döneminden itibaren Basel II hükümlerinin uygulandığı sektörde, **sermaye yeterliliği rasyosu (SYR)** yılsonuna göre 1,5 puan azalarak Haziran 2013'te %16,3 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Grafik 35: Sermaye Yeterliliği Rasyosu

Tablo 21: SYR Bileşenleri

(Milyon TL)					FARK (%)*	
	2012/6	2012/12	2013/3	2013/6	2012/12-2013/6	2013/3-2013/6
Ana Sermaye	152.551	165.835	171.090	178.211	7,5	4,2
Katkı Sermaye	19.447	31.380	32.659	30.430	-3,0	-6,8
Sermaye	171.998	197.215	203.749	208.641	5,8	2,4
Sermayeden indirilen Değerler (-)	783	896	1.033	824	-8,1	-20,3
Özkaynak	171.215	196.319	202.715	207.817	5,9	2,5
Risk Ağırlıklı Varlıklar	1.039.766	1.099.338	1.162.862	1.272.630	15,8	9,4
Kredi Riskine Esas Tutar	901.050	976.545	1.030.510	1.137.084	16,4	10,3
- Menkul Kıymetleştirme Poz. Kay.KRET	0	0	0	0	-	-
- Karşı Taraf Kredi Riski Dahil KRET	0	0	0	0	-	-
Risk ağırlığı % 0 olanlar,	0	399.895	417.027	418.284	4,6	0,3
Risk ağırlığı %10 olanlar,	0	0	0	0	-	-
Risk ağırlığı % 20 olanlar,	16.726	54.531	59.142	63.049	15,6	6,6
Risk ağırlığı % 50 olanlar	89.554	127.138	135.792	145.504	14,4	7,2
Risk ağırlığı % 50 olanlar,	0	95.787	97.477	110.453	15,3	13,3
Risk ağırlığı % 75 olanlar,	0	277.326	285.736	292.907	5,6	2,5
Risk ağırlığı % 100 olanlar,	690.799	506.812	527.354	589.677	16,4	11,8
Risk ağırlığı % 150 olanlar,	26.434	26.360	29.088	32.618	23,7	12,1
Risk ağırlığı % 200 olanlar,	77.537	49.914	58.380	69.106	38,4	18,4
Piyasa Riskine Esas Tutar	36.894	23.045	24.073	27.267	18,3	13,3
Operasyonel Riske Esas Tutar	101.821	99.748	108.279	108.279	8,6	0,0
Sermaye Yeterliliği Rasyosu (%)*	16,5	17,9	17,4	16,3	-8,6	-1,1

* Sermaye Yeterliliği Rasyosu'ndaki değişim puan olarak ifade edilmiştir.

Yılın ilk yarısında yasal özkaynaklar %5,9 oranında artarken, risk ağırlıklı varlıklar %15,8 oranında artmış ve bu değişimler SYR'ye 1,5 puanlık azalış olarak yansımıştır. Haziran 2013 itibarıyla risk ağırlıklı varlıkların %89,3'ü kredi riskine esas tutar, %8,5'i operasyonel riske esas tutar ve %2,1'i piyasa riskine esas tutardan oluşmaktadır. Kredi riskine esas tutar ilk yarıda %16,4 oranında, piyasa riskine esas tutar %18,3 ve operasyonel riske esas tutar %8,6 oranında artmıştır.

Yasal özkaynak artışına temel teşkil eden ana sermayedeki artış yedek akçelerde ilk yarıda meydana gelen 19,3 milyar TL tutarındaki artıştan kaynaklanmaktadır. Bahse konu

dönemde katkı sermaye 950,5 milyon TL azalmıştır. Söz konusu azalış, genel karşılıklardaki 2,3 milyar TL, ikincil sermaye benzeri borçlarda ise 2,4 milyar TL tutarlı artışlara karşın, temelde Mayıs ve Haziran aylarında piyasa faiz oranlarında meydana gelen artışa bağlı olarak satılmaya hazır menkul değerler ile iştirak ve bağlı ortaklıklar değer artış fonunun 5,7 milyar TL tutarında azalmasından kaynaklanmaktadır.

Banka grupları bazında incelendiğinde 2013 yılının ilk yarısında katılım bankaları haricindeki tüm banka gruplarının konsolide olmayan SYR'si azalmıştır. Sektörün SYR'si Haziran 2012 dönemine kıyasla 0,2 puan azalmıştır.

Haziran 2013 döneminde TMSF bankaları hariç tutulduğunda, kalkınma ve yatırım bankaları %32,9 ile en yüksek SYR'ye sahipken, %14,8 ile en düşük SYR katılım bankalarında görülmektedir.

Tablo 22: Banka Grupları Bazında Sermaye Yeterliliği Rasyosu

	2012/6	2012/12	2013/3	2013/6	Fark (Puan)	
					2012/12-2013/6	2013/3-2013/6
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	47,3	34,3	34,5	32,9	-1,36	-1,61
TMSF Bankaları	42,4	40,3	40,4	39,7	-0,54	-0,65
Bankacılık Sektörü	16,5	17,9	17,4	16,3	-1,53	-1,10
Özel Bankalar	15,2	17,1	16,7	15,6	-1,55	-1,18
Yabancı Bankalar	16,6	17,6	16,7	16,4	-1,13	-0,21
Kamu Bankaları	15,3	17,2	16,7	15,1	-2,07	-1,55
Katılım Bankaları	13,7	13,9	14,7	14,8	0,91	0,09

Haziran 2013 itibarıyla bankacılık sektörünün yasal sınır ve hedef rasyonun üzerinde seyreden SYR'si, sektörün riskleri yönetebilecek güce sahip olan özkaynak yapısını koruduğunu göstermektedir.

4. Kârlılık

Bankacılık sektörü dönem net kârı önceki yılın aynı dönemine kıyasla 2.285 milyon TL (%19,7) artarak Haziran 2013'te 13.859 milyon TL'ye yükselmiştir. Bankacılık sektörü dönem net kârının artmasında, net faiz gelirlerindeki artışın yanı sıra, diğer faiz dışı gelir gider dengesindeki gelişme etkili olmuştur. Haziran 2012'de nette gider olarak gerçekleşen diğer faiz dışı gelir/gider kalemi, cari dönemde sermaye piyasası işlem kârlarının etkisiyle nette gelir bakiyesi vermiştir. Sektörde faaliyet gösteren 49 bankadan 21'inin kârında son bir yıllık dönemde artış gerçekleşmiş, 2012 yılının son çeyreğinde yeni bir banka sisteme dâhil olmuştur.

Tablo 23: Bankacılık Sektörü Karşılaştırmalı Gelir Tablosu

Bankacılık Sektörü (Milyon TL)	Haziran		Değişim		Toplam Gelire Oranı %		
	2012	2013	Tutar	%	2012	2013	Fark (Puan)
Toplam Faiz Gelirleri	54.767	53.253	-1.514	-2,8	75,6	71,3	-4,3
Kredilerden Alınan Faizler	37.848	40.321	2.474	6,5	52,3	54,0	1,7
Menkul Değerlerden Alınan Faizler	14.741	11.301	-3.440	-23,3	20,4	15,1	-5,2
Bankalardan ve Para P. Alınan Faizler	763	542	-221	-29,0	1,1	0,7	-0,3
Diğer	1.416	1.089	-326	-23,0	2,0	1,5	-0,5
Toplam Faiz Giderleri	30.210	23.813	-6.397	-21,2	41,7	31,9	-9,8
Mevduata Verilen Faizler	22.512	18.024	-4.488	-19,9	31,1	24,1	-7,0
Bankalara ve Para P. İşl. Verilen Faizler	2.838	2.496	-342	-12,0	3,9	3,3	-0,6
İhraç Edilen Menkul Kıymetlere Verilen Faizler	1.029	1.431	402	39,1	1,4	1,9	0,5
Repo İşlemlerine Verilen Faizler	3.581	1.507	-2.074	-57,9	4,9	2,0	-2,9
Diğer	251	355	104	41,4	0,3	0,5	0,1
I) NET FAİZ GELİRİ (GİDERİ)	24.556	29.440	4.884	19,9	33,9	39,4	5,5
Takipteki Alacaklar Özel Provizyonu	3.009	5.323	2.314	76,9	4,2	7,1	3,0
II) PROV.SONRASI NET FAİZ GELİRİ (GİDERİ)	21.547	24.117	2.570	11,9	29,8	32,3	2,5
Toplam Faiz Dışı Gelirler	13.929	16.263	2.334	16,8	19,2	21,8	2,5
Bankacılık Hizmet Gelirleri ve Komisyonlar	9.276	11.074	1.798	19,4	12,8	14,8	2,0
Aktif Satış Kazançları	281	551	271	96,4	0,4	0,7	0,4
Diğer	4.373	4.638	266	6,1	6,0	6,2	0,2
Toplam Faiz Dışı Giderler	20.518	24.604	4.085	19,9	28,3	32,9	4,6
Personel Giderleri	6.900	8.147	1.247	18,1	9,5	10,9	1,4
Provizyonlar	3.571	4.977	1.406	39,4	4,9	6,7	1,7
Diğer	10.047	11.479	1.432	14,3	13,9	15,4	1,5
III) NET FAİZ DIŞI GELİR (GİDER)	-6.589	-8.341	-1.752	-	-9,1	-11,2	-2,1
IV) TOPLAM DIĞER FAİZ DIŞI GEL./GİD. (1+2+3)	-295	1.872	2.167	-	-0,4	2,5	2,9
1- Sermaye Piyasası İşlemleri Karı (Zararı) (Net)	-3.432	4.294	7.725	-	-4,7	5,7	10,5
2- Kambiyo Karı (Zararı) (Net)	3.149	-2.421	-5.570	-	4,3	-3,2	-7,6
3- Olağanüstü Gelirler (Giderler) (Net)	-12	-0	11	-	-0,0	-0,0	0,0
V) VERGİ ÖNCESİ KAR (ZARAR) (II+III+IV)	14.664	17.649	2.985	20,4	20,2	23,6	3,4
Vergi Provizyonu	3.090	3.790	700	22,7	4,3	5,1	0,8
DÖNEM NET KARİ (ZARARİ)	11.574	13.859	2.285	19,7	16,0	18,6	2,6
Faiz Gelirleri/Faiz Giderleri %	181,3	223,6	42,3				
Faiz Dışı Gelirler/Faiz Dışı Giderler %	67,9	66,1	-1,8				
Faiz Dışı Gelirler/Faiz Dışı Giderler %*	71,9	76,8	4,9				
Faiz Dışı Gelirler/Faiz Dışı Giderler %**	64,1	64,5	0,4				

Not: Diğer faiz dışı gelirler, faiz dışı gelir - gider dengesi hesaplamasında net değerleri üzerinden değerlendirilmiştir.

* Diğer faiz dışı gelir/giderler dahil edilmştir.

** Takipteki alacaklar özel provizyonu ve diğer faiz dışı gelir/giderler dahil edilmştir.

Son bir yıllık dönemde bankacılık sektörünün, aktif büyümesi temel olarak kredi hacmindeki artışla gerçekleşirken, fonlama tarafında mevduatın yanı sıra ağırlıklı olarak bankalardan ve ihraç edilen menkul kıymetlerden elde edilen kaynaklara müracaat edilmiştir. Özellikle 2012 yılının üçüncü çeyreğinden itibaren TCMB'nin faiz koridorunun alt ve üst

bandında yaptığı aşağı doğru uyarlamalar¹⁴ nedeniyle faiz oranlarında ve buna bağlı olarak getiri ve maliyetlerde belirli bir gerileme gerçekleşmiştir. Mevduat maliyetindeki hızlı geri çekiliş ve genel olarak mevduat dışı kaynakların görece düşük maliyetleri nedeniyle bankaların faiz giderlerinde yüksek düzeyde bir gerileme oluşmuştur.

Kredi getirisindeki azalışa karşın (bir yıllık dönemde 1,3 puan gerilemiştir), temelde hacim etkisi nedeniyle kredilerden elde edilen faiz gelirleri önceki yılın aynı dönemine göre 2.474 milyon TL yükselmiştir. Kredi getirisi Haziran 2013'te %10 olarak gerçekleşmiştir. Menkul kıymet hacmindeki azalışın yanı sıra, Hazine'nin borçlanma maliyetinin gerilemesi ve banka portföylerine yeni alınan menkul kıymetlerin görece düşük getirilere sahip olması nedeniyle menkul kıymetlerden elde edilen faiz gelirlerinde 3.440 milyon TL gerileme oluşmuştur. Nitekim bir yıllık dönemde, menkul kıymet getirisi 2,1 puan azalışla Haziran 2013'te %8,5 düzeyinde gerçekleşmiştir. Önceki yılın aynı dönemine kıyasla bankalardan ve ters repo işlemlerinden alacaklar hem tutar olarak sınırlı artış göstermiş hem de getiri oranları gerilemiştir. Buna bağlı olarak, söz konusu kalemlerden elde edilen faiz gelirleri sırasıyla 221 milyon TL ve 371 milyon TL azalmıştır. Sonuç olarak, kredilerden alınan faiz gelirlerindeki artışa rağmen, temelde menkul kıymetlerden alınan faiz gelirlerindeki azalışa bağlı olarak bankacılık sektörünün faiz gelirleri önceki yılın aynı dönemine göre 1.514 milyon TL'lik (%2,8) azalışla 53.253 milyon TL'ye gerilemiştir.

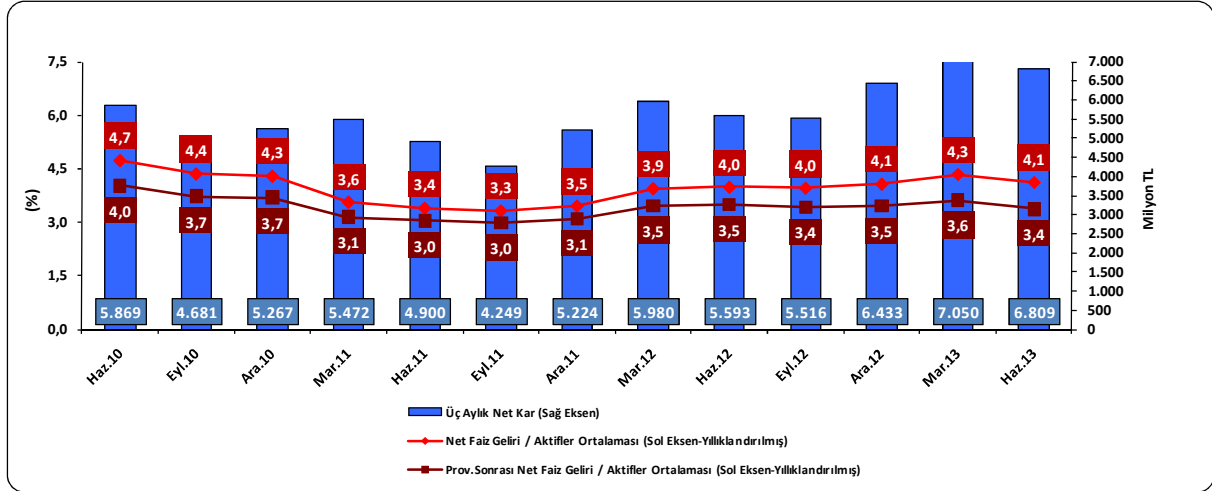
Mevduat hacmindeki artışa karşın, maliyetindeki hızlı gerileme sonucunda (önceki yılın aynı dönemine göre 2 puan gerilemiştir), mevduata ödenen faizler, incelenen dönemde 4.488 milyon TL azalmıştır. Mevduat maliyeti Haziran 2013'te %4,6 düzeyinde gerçekleşmiştir. Bankalara ödenen faizlerdeki 342 milyon TL'lik gerileme de, bankalardan temin edilen kaynakların maliyetindeki azalıştan kaynaklanmaktadır. Tutar olarak artmakla birlikte, maliyet azalışı nedeniyle repo işlemlerinden sağlanan fonlara ödenen faizler 2.074 milyon TL gerilemiştir. İhraç edilen menkul kıymetlere ödenen faizlerdeki artış ise 402 milyon TL'dir. Sonuç olarak, temelde mevduata ve repo işlemlerine verilen faizlerdeki gerilemenin etkisiyle, bankacılık sektörünün faiz giderleri önceki yılın aynı dönemine göre 6.397 milyon TL'lik (%21,2) azalışla 23.813 milyon TL'ye gerilemiştir.

¹⁴ 23 Temmuz 2013 tarihli Para Politikası Kararı'yla TCMB borçlanma faiz oranı %3,5 düzeyinde sabit tutulurken, borç verme faiz oranı %6,5'ten %7,25'e çıkarılmak suretiyle faiz koridoru genişletilmiştir. Ancak, söz konusu kararın etkisi rapor dönemini kapsamamaktadır.

Esas olarak faiz giderlerindeki hızlı gerileme sonucunda, bankacılık sektörünün net faiz gelirleri, önceki yılın aynı dönemine göre 4.884 milyon TL (%19,9) artarak Haziran 2013'te 29.440 milyon TL'ye ulaşmıştır.

İzleyen grafikte, 2010 yılından itibaren bankacılık sektöründe **üçer aylık dönemler** itibarıyla birikimsiz **kâr tutarı ile yıllıklandırılmış olarak net faiz gelirleri ve provizyon sonrası net faiz gelirlerinin ortalama aktiflere oranları** yer almaktadır.

Grafik 36: Kârlılık Göstergeleri

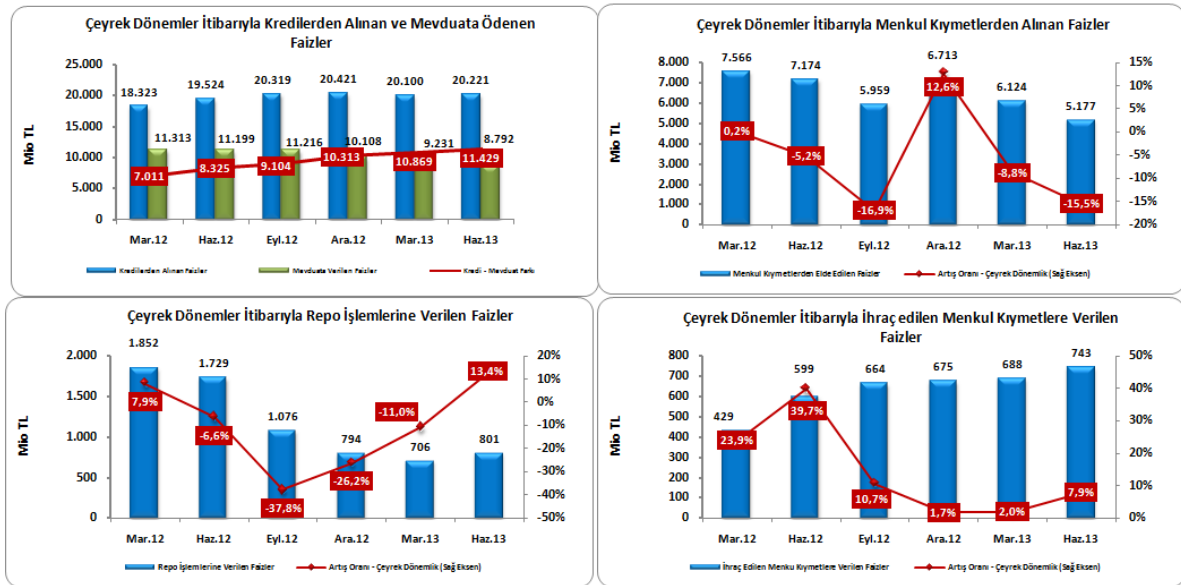
Bankacılık sektörü, 2010 yılının başından itibaren en yüksek çeyrek dönemlik net kâra 2013 yılının ilk çeyreğinde ulaşmıştır. Yılın ilk çeyreği ile ikinci çeyreğinde elde edilen birikimsiz üçer aylık net kârın kaynakları incelendiğinde, yılın ikinci çeyreğindeki net kâr azalışındaki (240 milyon TL) ana nedenin net faiz gelirlerindeki gerileme olduğu anlaşılmaktadır.

Bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla net faiz marjı (yıllıklandırılmış) 0,1 puan artarken, 2013 yılının ilk çeyreğiyle kıyaslandığında 0,2 puan azalarak 4,1 puana gerilediği görülmektedir. Net faiz marjının 2013 yılının ikinci çeyreğinde, ilk çeyreğe göre azalmasında hem kredi getirisi/mevduat maliyeti marjının 0,2 puan azalması hem de maliyet oranlarındaki azalış oranlarının getiri oranlarındaki azalış oranlarının altında kalması etkili olmuştur. Zira, repo yoluyla sağlanan fonlar ve bankalardan yapılan borçlanma maliyet oranları 0,1'er puan azalırken, ters repo, bankalara ve para piyasalarına yapılan plasman ve menkul kıymet getirisi oranları sırasıyla 0,1 puan, 0,1 puan ve 0,8 puan artmıştır. Provizyon sonrası net faiz marjı da (yıllıklandırılmış) takipteki alacaklar özel provizyonundaki artışa bağlı olarak, ilk çeyreğe göre 0,2 puan azalışla %3,4'e gerilemiştir.

Haziran 2012 döneminde %9,5 olan “faiz gelirleri/ortalama faiz getirili aktifler” oranı, 1,5 puan azalışla Haziran 2013’de %8’e; %6,7 olan “faiz giderleri/ortalama faiz maliyetli pasifler” oranı ise 2,1 puan azalarak %4,6’ya gerilemiştir. Özellikle piyasa faizlerindeki gerileme, bankacılık sektörünün bilanço yapısı nedeniyle pasif maliyetine daha hızlı yansımış ve faiz gelirlerinin faiz giderlerini karşılama oranının, 42,3 puan artışla Haziran 2013 döneminde %223,6’ya yükselmesine yol açmıştır. Bir yıllık dönemde, faiz gelirlerinin toplam gelirlere oranı 4,3 puan azalarak %71,3’e, faiz giderlerinin toplam gelirlere oranı 9,8 puan azalışla %31,9’a gerilemiştir.

Sektörün karşılık ayırma oranında oluşan 4,1 puanlık azalışın yanı sıra, ağırlıklı olarak sorunlu alacak bakiyesine olan yeni intikallerin (brüt) artması ve görece düşük de olsa tahsilât performansındaki gerileme nedeniyle takipteki alacaklar özel provizyonu 2.314 milyon TL artmıştır. Bunun sonucunda, provizyon sonrası net faiz gelirleri %11,9 (2.570 milyon TL) artarak Haziran 2013’te 24.117 milyon TL’ye ulaşmıştır.

Grafik 37: Temel Karlılık Verileri (Çeyrek Dönemler İtibarıyla)

2012 yılının son çeyreğinden itibaren başlayan mevduata ödenen faizlerdeki gerileme eğilimi, 2013 yılının ilk iki çeyreğinde de devam etmiştir. 2013 yılının ilk çeyreğinde mevduat tutarındaki artış 17,2 milyar TL iken, ikinci çeyrekteki artış tutarı 48,2 milyar TL’ye yükselmiştir. Mevduat hacminde artış oluşmasına karşın, TCMB’nin faiz kararları sonrasında mevduat maliyetinde yaşanan keskin düşüş sonucunda **mevduata ödenen faizlerde** azalış gerçekleşmiştir. Mevduata ödenen faizler, yılın ilk çeyreğine göre 439 milyon TL gerilemiştir.

2012 yılı genelinde olduğu gibi 2013 yılının ilk yarısında da aktif büyümesi, temel olarak kredi plasmanları ile gerçekleştirilmiştir. İlk çeyrekte 38,8 milyar TL’lik kredi

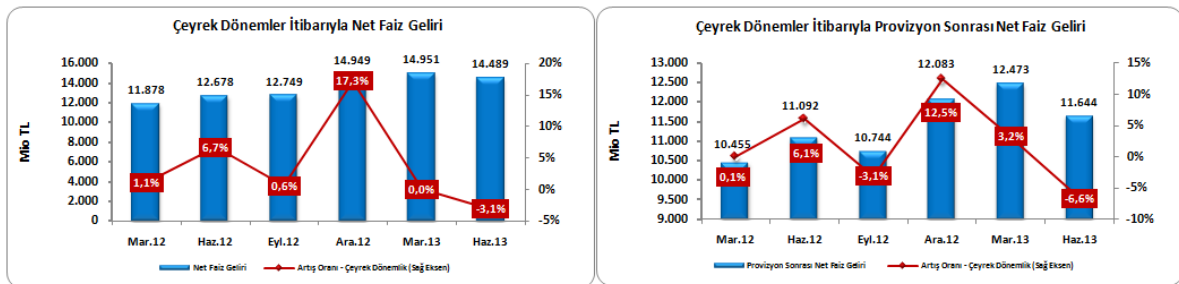
artışının, ikinci çeyrekte 87,6 milyar TL'ye ulaşmasına karşın, faiz koridorunun üst bandında yapılan indirimler kredi faizlerine yansımış ve kredi getirisindeki gerileme sonucunda kredilerden alınan faiz gelirlerinde bir miktar azalış gerçekleşmiştir. Kredilerden elde edilen faizler, önceki çeyreğe göre 121 milyon TL azalmıştır.

Bankacılık sektörünün **kredi/mevduat faiz gelir/gider farkındaki** yükseliş eğilimi 2013 yılının ikinci çeyreğinde de devam ederek 11.429 milyon TL'ye ulaşmıştır. Söz konusu artışta, sektörün aktif büyümesinde temel olarak kredi hacmindeki yükselişin etken olmasının yanı sıra, mevduat maliyetindeki keskin gerileme de rol oynamıştır.

2013 yılının ilk çeyreğinde menkul kıymet hacminde artış olmasına karşın, kar realizasyonuna yönelik menkul kıymet satışları, itfaların ardından banka portföylerine yeni alınan kıymetlerin getirilerinin görece düşük olması ve TÜFE'ye endeksli menkul kıymetlerin olumlu katkısındaki gerileme, **menkul kıymetlerden elde edilen faiz gelirlerinin**, önceki çeyreğe göre 589 milyon TL gerilemesine yol açmıştır. 2013 yılının ikinci çeyreğinde de ilk çeyrekteki gelişmeler devam etmiş ve menkul kıymetlerden alınan faizler, ilk çeyreğe kıyasla 947 milyon TL azalmıştır.

Diğer taraftan, 2013 yılının ikinci çeyreğinde, aktif büyümesinin fonlamasında mevduatın yanı sıra bankalardan, repo işlemlerinden ve ihraç edilen menkul kıymetlerden temin edilen fonlar ağırlıklı olarak kullanılmıştır. 2013 yılının ilk çeyreğine göre, repo maliyet oranının (%3,6) değişmemesi ve repo işlemlerinden elde edilen kaynakların iki kat artmasına bağlı olarak **repo işlemlerine verilen faizler** %13,4 (94 milyon TL) artmıştır. **İhraç edilen menkul kıymetlere verilen faizler**, hacim artışıyla %7,9 (54 milyon TL) yükselmiştir.

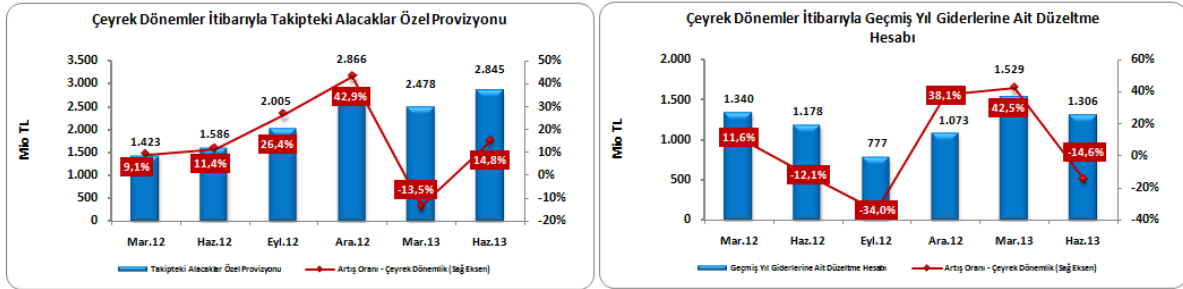
Grafik 38: Çeyrek dönemler itibarıyla Net Faiz ve Provizyon Sonrası Net faiz Gelirleri

Bankacılık sektörünün **net faiz geliri**, 2013 yılının ikinci çeyreğinde, ilk çeyreğe kıyasla 462 milyon TL azalmıştır. Net faiz gelirlerindeki azalışta menkul kıymetlerden elde edilen faiz gelirlerindeki gerileme belirleyici olmuştur. Net faiz gelirlerindeki azalışın yanı sıra takipteki alacaklar özel provizyonundaki %14,8 oranındaki artışa bağlı olarak **provizyon**

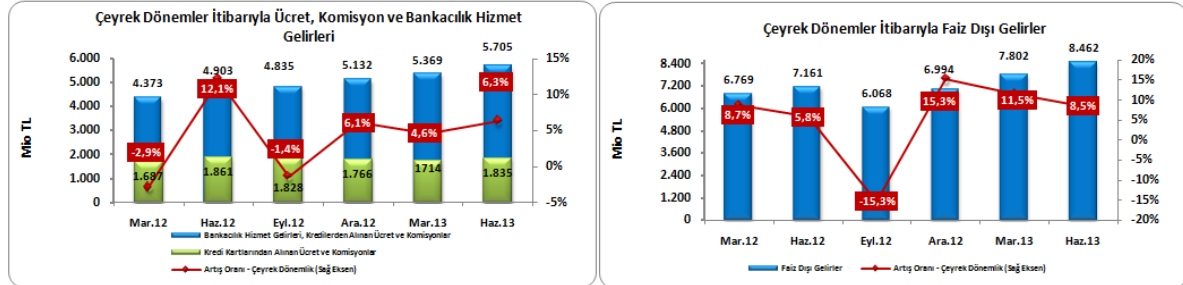
sonrası net faiz gelirlerinde de yılın ilk çeyreğine kıyasla 828 milyon TL’lik azalış gerçekleşmiştir.

Grafik 39: Aktif Kalitesine İlişkin Karlılık Verileri (Çeyrek Dönemler İtibarıyla)

Takipteki alacaklar özel provizyonu ile geçmiş yıl giderlerine ait düzeltme hesabı bakiyesi birlikte dikkate alındığında, 2012 yılında varlık kalitesinde önemli denebilecek seviyede bir bozulma meydana gelmiştir. 2013 yılının ilk çeyreğinde ise önceki çeyreğe göre varlık kalitesinde bir miktar iyileşme gözlenmiştir. Ancak yılın ikinci çeyreğinde, hem takipteki alacaklar özel provizyonunun artması hem de geçmiş yıl giderlerine ait düzeltme hesabı bakiyesinin azalmasına bağlı olarak varlık kalitesinde, ilk çeyreğe göre kötüleşme gözlenmiştir.

Grafik 40: Ücret, Komisyon ve Bankacılık Hizmet Gelirleri ile İşletme Giderleri (Çeyrek Dönemler İtibarıyla)

Haziran 2012 – 2013 döneminde, faiz dışı gelir kalemlerinden **bankacılık hizmet gelirleri** ile **kredilerden alınan ücret ve komisyonlar**, %19,4'lük (1.798 milyon TL) artışla 11.074 milyon TL'ye yükselmiştir. Bu dönemde, kredilerden elde edilen ücret ve komisyonlar 544 milyon TL artmıştır. Haziran 2013 itibarıyla kredilerden alınan ücret ve komisyonların %63'ü nakdi kredilerden, %37'si gayrinakdi kredilerden temin edilmiştir. Öte yandan, esas olarak alınan diğer komisyon ve hizmet gelirleri ile sigorta ve aracılık komisyonlarındaki artış nedeniyle bankacılık hizmet gelirlerinde 1.253 milyon TL'lik artış meydana gelmiştir. Haziran 2013'te kredi kartlarından alınan ücret ve komisyonlar 3.549 milyon TL seviyesinde gerçekleşirken, önceki yılın aynı dönemine göre artış %0,05 oranıyla sınırlı kalmıştır. Diğer taraftan, gider hesapları içerisinde yer alan kredi kartları ve bankacılık hizmetlerine ilişkin

promosyon uygulama giderleri, önceki yılın aynı dönemine göre 183 milyon TL artarak, Haziran 2013’de 1.287 milyon TL’ye yükselmiştir.

Diğer faiz dışı gelirlerin dönem net karına olan yüksek tutarlı olumlu etkisi, bu dönemde de devam etmiş ve geçmiş yıl giderlerine ait düzeltme hesabı bakiyesindeki 317 milyon TL’lik yükselişin katkısıyla önceki yılın aynı dönemine göre 424 milyon TL artmıştır. Bu dönemde, sektörün aktif satış kazançları 271 milyon TL yükselmiş, temettü gelirleri ise 159 milyon TL gerilemiştir. Bunların sonucunda, faiz dışı gelirler, önceki yılın aynı dönemine göre 2.334 milyon TL artarak Haziran 2013’te 16.263 milyon TL’ye ulaşmıştır.

Bir yıllık dönemde, bankacılık sektörünün **işletme giderleri**, temelde personel giderleri (1.247 milyon TL), reklam ilan giderleri (183 milyon TL), kiralama giderleri (154 milyon TL) ile kredi kartları ve bankacılık hizmetlerine ilişkin promosyon uygulama (183 milyon TL) giderlerindeki artışa bağlı olarak %18,3 (2.589 milyon TL) yükselişle 16.754 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Son bir yıllık dönemde 727 şube ve 10.433 personel artışı gerçekleşmiştir. Personel sayısında, bir yıllık karşılaştırmalar bakımından son bir yılda kaydedilen en fazla artış, Haziran 2012-2013 döneminde gerçekleşmiştir.

Bir yıl önceki değeriyle kıyaslandığında, işletme giderlerindeki artışın yanı sıra, Rekabet Kurulu tarafından Türkiye’de faaliyet gösteren oniki bankaya, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun uyarınca yapılan soruşturma sonucunda verilen idari para cezaları için ayrılan karşılıklara bağlı olarak diğer provizyonlardaki 407 milyon TL’lik artış ve genel karşılık provizyonlarındaki 842 milyon TL’lik yükseliş faiz dışı giderlerin önceki yılın aynı dönemine göre 4.085 milyon TL yükselerek Haziran 2013’te 24.604 milyon TL seviyesinde oluşmasına yol açmıştır.

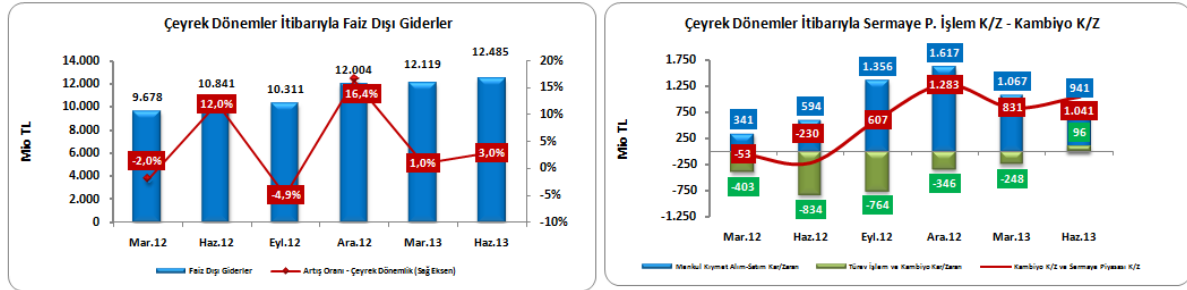
Haziran 2012’de kaydedilen menkul değer alım-satım kârlarına karşın¹⁵, türev işlemlerden yazılan zarar nedeniyle nette zarar edilen sermaye piyasası işlemlerinden, Haziran 2013 döneminde, menkul kıymetlerden elde edilen kârdaki artışın yanı sıra, türev işlemlerden yazılan zararın kâra dönüşmesi sonucunda 7.725 milyon TL’lik iyileşmeyle nette 4.294 milyon TL kâr edilmiştir. Menkul kıymet alım satım karları, önceki yılın aynı dönemine göre, gösterge faiz orandaki gerileme ve kar realizasyonuna yönelik satışlar nedeniyle 1.073 milyon TL artarak Haziran 2013’de 2.008 milyon TL’ye ulaşmıştır. Bu dönemde türev işlem zararları

¹⁵ Aralık 2012 itibarıyla sektörde, satılmaya hazır menkul kıymetlerin gerçeğe uygun değeri ile itfa edilen maliyeti arasındaki farktan kaynaklanan ve özkaynaklar altında muhasebeleştirilen 8.235 milyon TL tutarında realize edilmemiş pozitif menkul kıymet değerlendirme farkı bulunmaktaydı. Diğer taraftan, Mayıs ayından itibaren yükselen faiz oranlarının etkisiyle, söz konusu tutar Haziran 2013 döneminde negatif 1.405 milyon TL bakiye vermiştir.

da, swap işlemleri kaynaklı olarak 2.269 milyon TL kâra dönüşmüştür. Bir yılda, 5.570 milyon TL gerileyen kambiyo kârları, dönem net kârında, sermaye piyasası işlemleri yoluyla oluşan artışı bir miktar sınırlamıştır. Ancak, Haziran 2012’de dönem net kârına azaltıcı yönde etki yapan sermaye piyasası işlem kâr/zararı ile kambiyo kâr/zararı toplamının olağanüstü giderlerle birlikte, Haziran 2013’te dönem net kârına olan etkisi 1.872 milyon TL artış yönlü gerçekleşmiştir.

Öte yandan, riskten korunma işlemlerine ilişkin, etkin olarak nitelendirilen değerlendirme farkları özkaynaklar altında, riskten korunma fonları arasında gösterilmektedir. Haziran 2013 itibarıyla negatif 411 milyon TL bakiye arz eden söz konusu değerlendirme farkları, etkinliğin sağlanamaması durumunda, zarar olarak gelir gider hesaplarına nakledilecektir.

Grafik 41: Faiz Dışı Giderler ile Sermaye Piyasası İşlem K/Z ve Kambiyo K/Z

Bankacılık sektöründe, bilanço içi açık pozisyon, bilanço dışı pozisyon ile kapatıldığından, genel eğilime paralel olarak kambiyo karı yazılan dönemlerde, türev işlemlerden zarar edildiği, bunun tersinin de genel olarak doğru olduğu gözlenmektedir. Bu çerçevede, Grafik 41’de, kambiyo kar/zararı ile türev işlem kar zararları birlikte verilmiş, sermaye piyasası işlem kar/zararının unsurlarından olan menkul kıymet alım-satım kar/zararına ayrıca yer verilmiş ve bu üç kalemin ortak etkisi değerlendirilmiştir. Buna göre, 2013 yılının ilk çeyreğinde, düşük düzeyde artan kambiyo karlarının etkisini önceki çeyreğe göre azalmakla birlikte bertaraf eden türev işlem zararlarına karşın, faiz oranlarındaki düşüş ve kar realizasyonu sonucunda 1.068 milyon TL düzeyinde gerçekleşen menkul kıymet alım-satım karları nedeniyle söz konusu kalemlerin toplam etkisi, dönem net karını 831 milyon TL artırıcı yönde olmuştur. Yılın ikinci çeyreğinde ise ilk çeyrekteki kambiyo kârı zarara dönüşmekle birlikte, söz konusu zarar tutarı türev işlem kârlarıyla kapatılmış ve ikinci çeyrekte azalmakla birlikte halen kâr yazılan menkul kıymet alım-satım kârlarının etkisiyle, söz konusu üç kalemin toplam etkisi dönem net kârını 1.041 milyon TL artırıcı yönde olmuştur.

Özel karşılık provizyonlarındaki artışa karşılık sermaye piyasası işlem kârlarındaki artış kaynaklı diğer faiz dışı gelirlerdeki yükseliş nedeniyle **bir yıllık dönemde** bankacılık sektörü **faiz dışı gelir/gider rasyosu**, 0,4 puanlık artışla Haziran 2013'te %64,5'e yükselmiştir.

Sonuç olarak bankacılık sektörü dönem net kârının artmasında, esas olarak net faiz gelirlerindeki artışın yanı sıra, sermaye piyasası işlem kâr/zararı ile kambiyo kâr/zararı toplamının dönem net kârına olan olumlu yüksek düzeydeki katkısı belirleyici olmuştur.

Tablo 24: Banka Grupları İtibarıyla Net Dönem Karı ile Özkaynak ve Aktif Karlılığı

	Net Dönem Karı (Milyon TL)				Aktif Karlılığı - % (Yıllıklandırılmış)			Özkaynak Karlılığı - % (Yıllıklandırılmış)			Net Faiz Marjı - % (Yıllıklandırılmış)		
	Haz.12	Haz.13	Değişim		Haz.12	Haz.13	Fark Puan	Haz.12	Haz.13	Fark Puan	Haz.12	Haz.13	Fark Puan
			Tutar	%									
Kamu Bankaları	3.229	4.311	1.081	33,5	1,9	2,2	0,3	21,3	22,5	1,2	4,0	4,3	0,3
Özel Bankalar	5.713	7.351	1.639	28,7	1,8	2,0	0,2	16,2	17,0	0,8	3,6	3,9	0,3
Bankacılık Sektörü	11.574	13.859	2.285	19,7	1,9	1,9	0,0	16,4	16,1	-0,3	4,0	4,1	0,1
Katılım Bankaları	476	496	20	4,2	1,7	1,3	-0,4	16,0	13,6	-2,4	4,0	3,6	-0,4
Yabancı bankalar	1.534	1.102	-432	-28,2	1,9	1,1	-0,8	16,6	9,9	-6,7	5,3	4,8	-0,5
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	601	574	-28	-4,6	2,6	2,1	-0,5	7,9	6,8	-1,1	4,3	3,7	-0,6

Bankacılık sektörü kârının, Haziran 2013 itibarıyla %53'ü özel bankalar, %31,1'i kamu bankaları, %7,9'u yabancı bankalar, %4,1'i kalkınma ve yatırım bankaları ve %3,6'sı katılım bankaları tarafından elde edilmiştir. Son bir yıllık dönemde, yabancı bankalarla kalkınma ve yatırım bankalarının dönem net kârları azalırken, diğer banka gruplarının artmıştır.

Haziran 2012 döneminde, 5.713 milyon TL olan **özel bankaların** dönem net kârı, %28,7 oranında (1.639 milyon TL) artarak Haziran 2013 itibarıyla 7.351 milyon TL'ye ulaşmıştır. Söz konusu artışta, esas olarak faiz giderlerindeki azalışa bağlı olarak artan net faiz marjı etkili olmuştur. Özel bankalarda, faiz gelirlerinin faiz giderlerini karşılama oranı, 43,4 puan artışla Haziran 2013'te, %216,6'ya yükselirken; faiz dışı gelir/gider dengesi ise 1 puan artışla %71'e yükselmiştir.

Kamu bankalarının net dönem karı ise incelenen dönemde, %33,5 oranında (1.081 milyon TL) artarak Haziran 2013'te 4.311 milyon TL'ye yükselmiştir. Kamu bankalarının net dönem karındaki artışta, esas olarak faiz giderlerindeki azalışa bağlı olarak artan net faiz marjının yanı sıra, sermaye piyasası işlem kârındaki artışın katkısıyla yükselen faiz dışı gelir/gider dengesi etkili olmuştur. Kamu bankalarında, faiz gelirlerinin faiz giderlerini karşılama oranı, 47,7 puan artışla Haziran 2013'te, %222,9'a; faiz dışı gelir/gider dengesi 6,2 puan artışla %59,3'e ulaşmıştır.

Esas olarak aktif kalitesindeki bozulma nedeniyle **yabancı bankaların** net dönem karı, önceki yılın aynı dönemine göre, %28,2 (432 milyon TL) azalarak Haziran 2013 itibarıyla 1.102 milyon TL'ye gerilemiştir. Yabancı bankalarda, faiz gelirlerinin faiz giderlerini karşılama oranı, 34,1 puan artışla Haziran 2013'te, %237,5'e yükselirken, faiz dışı gelir gider dengesi 4,8 puan azalışla %57,1'e gerilemiştir.

Kalkınma ve yatırım bankalarının net dönem karı, önceki yılın aynı dönemine göre %4,6 (28 milyon TL) azalarak Haziran 2013 itibarıyla 574 milyon TL'ye gerilemiştir. Azalışta, takipteki alacaklar özel provizyonundaki artış (aktif kalitesinin bozulması) etkili olmuştur. Kalkınma ve yatırım bankalarının faiz gelirlerinin faiz giderlerini karşılama oranı, 5 puan artışla Haziran 2013'te, %378,6'ya yükselirken, faiz dışı gelir gider dengesi 9,9 puan artışla %65,2'ye yükselmiştir.

Katılım bankalarının net dönem karı, bir yıllık dönemde, %4,2 (20 milyon TL) oranında artarak Haziran 2013 itibarıyla 496 milyon TL'ye yükselmiştir. Bu artışta, esas olarak faiz gelirlerindeki artışa bağlı olarak artan net faiz marjı etkili olmuştur. Katılım bankalarında, faiz gelirlerinin faiz giderlerini karşılama oranı, 15,8 puan artışla Haziran 2013'te, %211,4'e yükselirken; faiz dışı gelir/gider dengesi ise 4,1 puan azalışla %60,4'e gerilemiştir.

Son bir yıllık dönemde, sektörün **özkaynak karlılığı** 0,3 puan azalırken, **aktif karlılığı** değişmemiş, bu oranlar Haziran 2013'te sırasıyla %16,1 ve %1,9 düzeyinde gerçekleşmiştir. Bir yıllık dönemde, sadece özel bankalarla kamu bankalarının özkaynak ve aktif karlılığı artmış, diğer banka gruplarının ise söz konusu rasyoları gerilemiştir. İncelenen dönemde, söz konusu rasyolar bakımından en yüksek düşüş yabancı bankalarda gerçekleşmiştir. Bankacılık sektörünün bir yıllık dönemde, **net faiz marjı** 0,1 puan yükselerek %4,1'e ulaşırken, kamu bankaları ile özel bankalar dışındaki banka gruplarının net faiz marjları gerilemiştir. Haziran 2013 itibarıyla kamu bankaları en yüksek özkaynak karlılığına (%22,5) ve aktif karlılığına (%2,2) sahip olan banka grubudur. En fazla aktif karlılığı (0,3 puan) ve özkaynak karlılığı (1,2 puan) artışı kamu bankalarında gerçekleşmiştir. Kamu bankaları ile özel bankalar net faiz marjı artışında 0,3'er puanla lider konumda olup, yabancı bankalar Haziran 2013'te en yüksek net faiz marjı (%4,8) ile çalışan banka grubu olmuştur.